

[MS. Cott. Nero
D, IV 88^b]

onginneð

heafudweardo t fœcudo t fœmercungo

aefter

marcus

INCIPIUNT

CAPITULA

SECUNDUM MARCUM. *)

onginneð

[fol. 89.]

INCIPIT ARGUMENTUM.

Marcus ðe godspellere godes 7 petres in fulwiht sunu 7 in godecund word discipul sacerda
Marcus euangelista dī et Petri in baptisate filius atque in diuino sermone discipulus sacerdotium
in israhel doend æft lichoma leuīt gecærred to geleafa cristes godspell in italia awrāt ædeawde
in israhel agens secundum carnem leuita conuersus ad fidem Xpi euangelium in Italia scripsit ostendens
in ðon 7 ec cynn his rehtlic were 7 criste fðon frūma ðæs fneardes in stefne witgeonges ceigendes t clioppende 5
in eo quod et generi suo deberet et Xpo. nam initium principii in voce prophetiae exclamationis
settendes t gesette endebrednise ðæs leuī lār t rēdes ædeawde 7te bodude fegesægd sunu
instituens ordinem leuiticae lectionis ostendit ut praedicans praedistinctum Iohannem filium
zacharias in stefne engles sægende gesended ne 7 ane word lichoma geworden ah lichoma drihtes ðerh
Zachariae in uoce angeli enuntiantis emissū non solum uerbum caro factum sed corpus dñi per
word godcundes stefn gesaweled frūma godspellesca ðæs bodes were ædeawed 7te seðe ðas rēdes witte he
uerbum diuinæ uocis animatum initio euangelicae praedicationis ostendens ut qui haec legens sciret
to huæm frūma lichomas in drihtne 7 hælendes toeymente t hūs reht were to oncnauanne end in him word
cui initium carnis in dño et ihū aduenientis habitaculum deberet agnoscere atque in se uerbum
stefnes 7te in efnū sōnum losad were onfunde æft ðon 7 endung t fynlise godspelles were in eode 7
uocis quod in consonantibus perdiderat inueniret denique et perfectio euangelii opus intrans et 10
mið fulwiht drihtnes bodiga god ongann t onginnē ne wann accennise lichomæs ðon in ærrum
baptismo dñi praedicare dñi incoans non laborauit natiuitatem carnis quam in prioribus
awoendat were cwoeða ah all in ðam fðmestū ðæt tal fletenes fæstn tales cunnung diables
uicerat dicere sed totum inprimis expositionem deserti ieiunium numeri tentationem diaboli
7 somnung wildeora 7 hernise brohte engla 7te sette usih to oncnawanne suindrio
congregationem bestiarum et ministerium protulit angelorum ut instituens nos ad intelligendum singula
in lytlum t in sceortum gemercade ne setnessa weorces alesde 7 ðas geendedas werces
[fol. 89^b] in breuia compingens nec auctoritatem facti rei demeret et perficiendi operi
ðone fyllnisse ne onsōce t nalde onsacca soðða to tellanne t to clænsanne him æft lufu t geleafu gehatne acueden bið
plenitudinem non negaret . denique amputasse sibi post fidem pollicem dicitur 15
7te mið sæcerdhād fcyðed were hæfd ah 7 ane efnegeðohte to lufu fēwōrden sette gecoreniso ne sua
ut sacerdotio reprobis haberetur sed tantum consentiens fidei praedestinata posuit electio ut nec sic

*) in margine leguntur haec: ðe lifgliende god gemyne ðu eadfrið 7 æðilwald 7 billfrið 7 aldred peccat ðas feowero mið gode
ymb woeson ðas bōc

1. Capitulae MS. 3. Dei electus. 4. æd eawde MS. 5. l. quid. propheticae. 6. ende brednise. ædeawde MS. — l. electionis. praedestinatum.
7. annuntiantis. sed et. 8. æd eawed MS. 9. tohuæm MS. — l. caro deberet. 10. l. perfecti. intrasset 12. l. viderat. totius exprimens. numerum
ieiunii. 14. l. breui. gyonercade? MS. — l. factae. operis. 15. per fidem. 16. tolufo MS. — l. praedestinata. potuit.

in woere wordes were lōsād þæt ærest earnade in cynn f̃ðon alexandriniscæ biſcōb wæs ðæs t̃his ðerh
in opere uerbi perderet quod prius meruerat in genere . nam Alexandriae episcopus fuit . cuius per
ana t̃ syndrigo woere wiste t̃ to uuttanne godspelles in him gecuoednu toſceada J ðone ðeodſcip in him æs þæt on-
singula opus ſcire euangelii in ſe dicat diſponere et diſciplinam in ſe legis a-
cnewa t̃ were oncnawen J þæt godecund þæt oncnewe ðæt gecynd ða ðe in us æriſt eftgeſoeca æf̃ ðon t̃ ſoðða
gnosceret et diuinam in carnem intellexeret naturam quae in nos primum requiri . dehinc
geſoht t̃ gefregnu we wallað oncnawa habbas t̃ hæbbende meard faſtnunges t̃ trymnises forðon ſe ðe plantað J
inquisita uolumus agnoſci habentes mercedem exortationis quoniam qui plantat et
ſe ðe wyrðes an aron ſe ðe ðon geðungennise f̃egearuas god is
5 qui rigat unum sunt qui autem incrementum praestat d̃s est.

onginneð f̃ecūdo ðara reda
INCIPIUNT CAPITULA LECTIONUM.

[fol. 90.] i. Eſaiae testimonium Iohannis angelus id est nuntius appellatur et praedicatio eius
J fulwiht aſaegd is criſt bodade gefulwad bið ðer ðæs ðrinise ædeawad bið of
baptismusque refertur. ii. X̃ps praedicans baptizatur ubi trinitatis panditur sacramentum. iii. De
ceigeng petres ðara fiſcoraſ in ſomnunga of menn gaaliſt unclæne
uocatione Petri Andr[e]ae Iacobi et Iohannis piſcatorum. iiii. In ſynagoga de homine ſp̃m immundum
frohtende J ondetenda f̃drāf his fr̃o monnum mið mæht hered bið fr̃o ſwoer petres of feber
10 metuentem et confitentem expellens ſua ab hominibus potestate laudatur. v. A ſocru Petri febre
mið word J mið d̃d̃ f̃drāf berhto alle in untrymnisse gegemde hreof t̃ lieðrower mið word miððy
uerbo factuque depulsa uaria cunctos infirmitate curauit. vi. Leprosus uerbo quo
cuoeð ie willo geclænsad bið J mið leienung ðæn eorð cryple mið eft f̃gefnise geſald is ſynna
ait uolo mundatur et curatio paralytico cum remissione tribuitur peccatorum. vii. Lewi
ſe ðe J of geceigd was J f̃e bærsynnigra gebear t̃ f̃drifnise
qui et Mattheus de teloneo uocatur et pro publicanorum conuiuio quaerella uel obiectio pharisaeorum
ſihles ðæs alde J wines t̃ bytta miðſceping geſaegd bið f̃e ðara ehera in ſunnadeg mið numenne
panni veteris et uini uel utriū comparatione refellitur. viii. Pro ſpicarum in ſabbato uulſione
ðæm telendum geðreatnum gefylgeð æf̃ ðon honda dryge mið eft boeteng t̃ eft boete ðæhtung wið
15 reprehensoribus increpatis ſequitur manus aridae reſtitutio. viii. Conſilium contra
hine hia doað gehérdo ðer ſcipp gehrinon him ungelicem t̃ monigfaldū untrymnissū unhale
eum faciunt pharisaei deſeruientes ibi nauicula tangentes eum diuerſis infirmitatibus aegroti
gehaeled biðon tuoel ðegnas to bodanne mið word mið gebrohtū mæhtū ſendeð on beelzebub
ſanantur. x. Duodecim diſcipulos ad praedicandum uerbo conlatis uirtutibus mittet in beelzebub
hine mæge cuoðende onſoc werere cuoeð in gaast halig ebolsong J ða moder
eum poſſe [fol. 90b] dicentes redarguit inreſmiſſibilem eſſe dicens in ſp̃m ſc̃m blaſphemīā et matrem
J broðer hia ceigað ſe ðe ðæs f̃ædores doeð willo lærde f̃e sette biſpell ðæs ſawendes J
ac fratres eos uocat qui patris fecerit uoluntatem. xi. Docens proponit parabolam ſeminantis et
his ða ilca ſyndrige geſette breht ædeawinise ðegnum leht under mitto t̃ f̃æt ne is to
20 ſuis cam ſcoſum exponit clara manifeſtatione diſcipulis. xii. Lucernam ſub modio non po-
settenna t̃ ſlepende menn his gewæxe J of corn ſenepis cuoð J unſmyltnise mið word
nendam uel dormiente homine ſata eius crescere et de grano ſinapis dicit. xiii. Tempeſtatem uerbo

1. derh MS. 2. i. opus fuit ſcire et dicta. 3. i. agnoſcere. intellegere. requiri oportet. 4. i. exhortationis. 11. i. tactuque. 17. i. mittit.
19. i. fecerint. 20. æd cawinise MS.

adrysneðe 7 diowles 7 dráf gegeonga 7 to geonganne lefde in bergū foerende 7 ane deaða gewæcca
compescens et d[ā]mones eiciens ire concessit in porcos. xiiii. Uadens mortuam suscitare
dohter iares 7 set wif frō blodiorne 7 blodis gytt hælde wæccað sona 7 7 maeden wundradon hia 7 hia
filiam lairi mulierem a profluio sanguinis sanans suscitāt protinus et puellam. xv. Miran-
wundrande 7 7 lār 7 mæhto 7 ses wrihtes sunu 7 smiðes sunu cuoeðað herdon frō him ne were witge
tes doctrinam et virtutes fabri filium dicunt audientes ab eo non esse prophetam
buta worðung nymðe in oeðel his sende twoelfa boderes mið bodum lareð gebroht gefea
sine honore nisi in patria sua. xvi. Mittens duodecim prædicaturus praeceptis instruit conlata gratia
haelo 7 halra haldend 7 one iohem dæge his accennis ofslog 7 heafud his plæges meard
sanitatum. xvii. Herodes tenens Iohannem diē sui natalis occidit caputque eius saltationis proemium 5
in disc 7 ær doehter salde of fif hlafū 7 tuam fiscum fif wæra 7 susend gefylde
in disco filiae tradit. xviii. De quinque panibus et duobus piscibus quinque virorum milia saturauit.
7iu feorða næht wacan cuom to 7egnum geongende of 7 bufa sæ telað 7 niðrað
xviii. Quarta noctis uigilia uenit ad discipulos ambulans supra mare. xx. Accusant pharisaei
7egnas un7egnum hondum ettende 7 weron ge7reaten frō him of strionendra 7 ældra inflehtisse 7
discipulos non lotis manibus manducantes et increpantur ab eo de parentum inspretione uel
of oðrum miððy gesette 7aðe magon 7one monno widlega 7 ses wifes docter
de ceteris [fol. 91.] exponente quae possint hominem inquinare. xxi. Mulieris syrophoenissae filiam
from dioble friað dumbe 7 deaf stefne eftsette cuoeð untyn of seofa hlafum 7
a daemónio liberat. xxii. Muto surdoque uocem restituens dicit effeta. xxiii. De septem panibus et 10
hwon lytle fiscas feor monna 7susendā gefylde becon 7 tacon soecendum sealla
paucis pisciculis quatuor hominum milia saturauit. xxiiii. Phariseis signum quaerentibus dari
onsoc 7 lār hiora geheht under 7ærstes noma 7e to behaldenne 7one blindo heartlice gameð
negat et doctrinam eorum praecepit sub fermenti nomine praecauendam. xxv. Caecum paulatim curat
7 7 nængum cuoeða 7 cuoeðe geheht 7 hæst 7æm fraignendum hweel (sic) hine hia cuode godes
et ut nemini diceret imperat. xxvi. Interrogantibus quem eum dicerent Petrus Xpm dī
ondetað 7 sona 7don drihtne 7rowende him cuoeðende wið cuoeð sie geðread 7 bið ge7reatad seðe
confitetur et mox quia dño passurum se dicenti contradicit arguitur. xxvii. Qui
losas cuoeð sawel his 7e mec begiet hia ne hia 7 gebirigdon 7 gesupedon weron sume oðer 7one deað
perdit inquit animam suam propter me inuenit eam nec gustaturos quosdam mortem 15
wið 7 oðð hia gesea hine in rīe his 7 sona ofhiwade wæs inlaeded 7 iohannis weron 7rowende
donec uideant eum in regno eius statimque transfiguratus inducitur et Iohannem Heliae passuri
he gelicra 7rowende cuoeð eghwælc folð (sic) gesæh drihten geriordæde 7 gearn hælo bead 7
ipse similia passum dicit. xxviii. Omnis populus uidens dñm pauescens occurrensque salutat et
sunu sume ungeleafullnise his biddende frō dioble gefriað bið sellende hine
filius cuiusdā incredulitatem suam iuuari praecantis a daemónio liberatur. xxviiii. Tradendum se
7esægde 7 7a 7egnas huæt on wæg getrahtadon fraignende lareð 7uost 7 aldordō ne sie to soecanne
prænuntians et discipulos quid in uia tractassent interrogans docet primatum non esse quaerendum.
mæht in his noma doende ne gelefes 7beades 7 of ymbcyrf liomana ondsprendra 7 ond-
xxx. Uirtutem in eius nomine facientes non sinit prohiberi et de abscisione membrorum scandalizan- 20
spurnendra gastlice 7 megwitlice lareð of wife 7gefuisa soðcenda moises
tium figuraliter docet. xxxi. Phariseos de uxore [fol. 91b] dimittenda quaerentes Mosi
cyðnese efnegecerde 7 7a cild frō him 7beodend bloedsað of 7neaðalice 7 unmæhtiglice wlonga
testimonio conuincit et infantes a se uetari prohibens benedicit. xxxii. De difficultate diuitum

2. blod iorne MS. 4. l. praedicaturus.

- inngēonges in ric godes wundrandū ðegnum cuocð niðriendo godra woruldra hundteantigsiða monig-
inrandi in regnum dī mirantibus discipulis ait contemtores bonorum saecularium centuplū
fallice mið oehnissum eft to onfoenne ec ðe cueð hine slaende sedlo giuwende ðone iacob
cum persecutionibus recepturus. xxxiii. Item praedicens se occidendum sedes petentes Iacobum
ðreað i ðreatað j of aldordom haedno ðeheadend gelicad i gebið hersumnise mið bisene ædeawed
increpat et Iohannē de pīcipatu gentiles prohibens imitandos humilitatis exemplo monstrato.
blind giude i bād inlihteð was j fylgede sende to ðam ðegne to asaldes
xxxiiii. Bartimaus (*sic*) caecus mendicans inluminatur et sequitur. xxxv. Mittit ad discipulum asinae
to ðær sittende herde frō ðam menigū la hæl usic gefoerde of temple to ficbeame yfe cueð j foerde
5 cui sedens audit a turbis osanna. xxxvi. Gressus de templo ficulneae maledicit regressusque
ficbeam wundrandum cueð biddendum mið geleafa to onfoan ða giuende of maht ðerh fregnendū
ficulnea mirantibus ait orantes credendo accipere postulata. xxxvii. De potestate percontantibus
he of fulwuiht mið fraignung ofcuom i gecerde j of wingearð j ðam yrrestum buendū
Iudaeos ipse de baptismo Iohannis interrogando conuincit et de uinea colonisque pessimis
bispell sette cunnende of gylð ðas cæseres geselenne æfterfylgeð of ufa mercunc ofmercunc
parabolam ponit. xxxviii. Tentantes de reddendo Caesaris tributo consequenter ex suprascriptione
i of onlicnese sceomiagað of wife seofa broðra lafe cunnendū ðe unge-
uel imagine confutauit. xxxviii. Sadducaei de muliere septem fratrum uxore tentantibus ob incre-
hleaffullnisse eristes ðeueð i telað ða boecere of bod æs fregnendeð twufald lufes
10 dulitatem resurrectionis exprobat. xxxix. Scribae de mandato legis interroganti geminum dilectionis
ædeawde j huæs sie sunu crist fregnende læreð of ðueard ðæs salmes nigoða j hunteantiges
ostendit et cuius sit filius Xps [fol. 92.] interrogans docet ex principio psalmi centesimi noni
grooteng ec hiora in sprēc ðone ymbgeong cyðað ðone i ða ðorfeð widwa
salutationum quoque eorum in foro ambitum notat. xxxxi. In gazophilacium pauperem uiduam
tuege lytla senden allum geofa licendum ðebrohte getimbro temples eawendum ðsægde
duo minuta mittentem cunctis dona iactantibus pfert. xxxxi. Aedificationis templi monstrantibus prænuntiat
ða gefaello j of ungelicum i brehtū i fagungum ðæs hlætmosto tides mið cunnungum towardnum on longū
ruituras et de diuersis ultimi temporis temptationibus futuris prolixius
tosceado merrunga læreð ðe to behaldano ðone doege toeyne ane ðone faeder wiste cueðende
15 disputans seductiones ammonet praecauendas. xxxxi. Diem aduentus solum patrem scire dicens
unwitendo hia ðea wæcca heht j gebidda of stæne fet smirinise i behleing iuðæs
nescientes eam seruus uigilare praecipit et orare. xxxxi. De alabastro ungenti uel prodizione Iudae
ðæs sellendes j mið gearwing i ðegearuung eastres asaegd is ne ðon læs j færmes his runlice i deoplice ædeawed
traditoris ac praeparatione paschae refertur nec non et cenae eius mysticae pan-
bið i haligdom i selenise j ðrowunges his wundra asaegd biðon crest his
ditur sacramentum. xxxxi. Traditionis ac passionis eius gesta narrantur. xxxxi. Resurrectionis eius
ðerh ðona sceortlice mið soðfæstnise biðon ædeawed hiora sū ungeleaffullnise frumlice geðreað bið j astignise
perinde breuiter ueritate monstrata quorundam incredulitas clementer arguitur et ascensio
j to suiðrū godes gesæt i ðegnna ðebodung becnū æft fylgendū gesægd is
20 adque ad dextris dī consessio uel discipulorum praedicatio signis sequentibus indicatur.
asaegd is æfter marc ðe seðnes dæg halig arlig æft fisteig dæg fæstn wodnes doege
Exblicit secundum Marcum Sabbato sçō mane post pentecosten in ieiuniū feria .iiii.
doeghwæmllice doeg drihtenlica of ðgefniße ðroung drihtnes uð hæf cristes frige doeg of ðam hwitū eostres
cottidiana die dominica de indulgentia passio dñi nī ihū Xpi feria .ui. de albas (*sic*) paschae.

1. 2. 1. recepturus. 3. 16. æd eawed MS. 4. 1. inlihted was. 11. æd eawde MS. 13. 1. aedificationes. 16. 1. seruus. 17. æd eawed MS. 19. frumlice MS. 20. 1. atque a. 21. 1. explicit. 22. doeg hwæmllice MS.

æft lūc ðas mereong ælces godspet ðe on tuotelū byres on lucases dæl
[fol. 129.] Secundum Lucan
ieiunium sēi Iohannis baptistae dñica .III. de aduentum (sic) in nāt sēi Iohannis bāp in natale dñi (caet.)

INCIPIT PRAEFATIO LUCAE.

lucas ðe syrisca ðære burge i ðære ceastra fostring mið cræfte lēce discipul i lareneht i fostring ðara
[fol. 130.] Lucas Syrus anthiocensiae arte medicus discipulus apo-
postolra æft ðon ðone paule i ðæm paule gesohte i gefylgde wið ondetnise his herde drihtne buta hehsynne
stolorum postea Paulum secutus usque ad confessionem eius seruiens dño sine crimine. 5
fðon ne f wif æfra hæfde ne suno hundseofeontig wintra geliorade in bithiniā in ðær byrig full
nam neque uxorem umquam habens neque filios .LXXIII. annorum obiit in bithiniā plenus
of halig gast se ðe miððy ūt i gee awrittnæ woeron ða godspella ðerh matheū æc sēð on iudea ðerh
spū sēo. qui cum iam scribta essent euangelia per Mattheum quidem in Iudeam per
marc ðon on italia i ðeas (sic) halge instihtade i dihtade gaste i ðær ðeade dalū ðis aurat godspell
Marcum autem in Italia sēo instigante spū in Achaiae partibus hoc scripsit euangelium
gemercade ūt he on fūeard ær oðero woere awrittno i to ðæm to huon buta ða ða ðe endebrednise
significans etiam ipse in principio ante alia esse describta . cui extra ea quae ordo
ðæs godspella gesetnise toscades ða maastū nēððarf woerces i ðæs wynnes wæs fte ærest ceciscum
euangelicae dispositionis exposcit ea maxime necessitas laboris fuit ut primum Graecis 10
ðæm geleafulū mið æghuolcū witgong tocyymmendo in lichoma godes crist woerca ðiomenniscnise (sic) fte ne
fidelibus omni prophetatione uenturi in carnem dī Xpi manifesta humanitas ne
iudaicū sagum hia to behfaldenne woere in an aes willo tohaldon fte ne i i æc tosliterū sagum i
Iudaicis fabulis atdendi in solo legis desiderio tenerentur ne uel hereticis fabulis et
unwislicū gemnisū besuiceno i gernerredo foerdon frō soðfæstnise fte miswunne æft ðon fte on fruma
stultis sollicitudinibus seducti excederent a ueritate elaboraret dehinc ut in principio
godspelles ioh mið accennise fē ondfengca i to ðæm godspell awrite i on ðæm se gecorene awrite
euangelii Iohannis natiuitate praesumpta cui euangelium scribens et in quo electus scriberet
fte
i ge tahte geeyðde i getrymede i in him gefylledo were ða ðe weron frō oðro ongindo ðæm fðon æft
et indicaret contestans et in se completa esse quae essent ab aliis incoata. cui ideo post 15
fulwihðe sunu godes frō endung cneureses on crist gefylled gesoht wero frō fruma accennise
baptismum filii dī a perfeccione generationis in Xpo impletæ repetendae a principio natiuitatis
ðæs mennisces ðlo mæht ðerhgelefed wæs fte ðæm soecendū geeauðe in ðæm ofgenom wæs
humanae potestas permissa est ut requirentibus demonstraret in quo apræhendens [fol. 130b] erat
sunu innge ðæs iornende in god cneoreso tosende i to in godes bodade in monnes
Natham filium introire currentis in dñi generationis admissio indisparabilis dī predicans in hominis
gecerra in him ðerh sunu dyde se ðe ðerh dauid ðone fæder cymendū getrahtado i toscade in crist ðæm
redire in se per filium faceret qui per Dauid patrem uenientibus interpretabat in Xpo. cui
lūc ne is uncynn gee ðæra writtra apostolica wundra mæht in ryne i bið sald fte gode on god
Lucæ non inmerito etiam scribendorum apostolicorum actuum potestas in misterio datur ut dō in dñi 20
full i sune selenis gedrysned i geendad gebed apostolū gewordne mið hlod drihtnes gecorenes tal
pleno et filio proditiōis extincto oratione apostolis facta sorte dñi electionis numerus

1. 4. l. natione Antiocensis. — l. ad consummationem. 6. l. Bithynia. 7. l. Iudaea. 9. scribata MS. 11. l. geleaffullum. — l. manifesta humanitate.
12. l. attenti. 13. l. sollicitationibus. exciderent. 14. l. euangelium scriberet. 16. l. perfectione. 17. ge eade MS. — l. apprehendens. 18. l. per
Nathan filium Dauid introitu recurrentis. in hominibus. 19. Christum suum perfecti opus hominis redire. iter praebebat. 21. l. perditiōis
ab apostolis. numerus completeretur.

ƿ sua paut ðone endung mið apostolicū wundrū ƿte salde ðone long wið plicom eftdrægend drih
sicque Paulus consummationē apostolicis actibus daret quem diu contra stimulos recalcitrantem dñs
geðeare ƿte redendū i eftsoecendum god ƿ gif ðerh suyndriga to arecganne frō usig darflīcē woere
elegisset quod legentibus aut requirentibus dñm et si per singula expediari a nobis utile fuerat
wiste huoeðre ƿte ðæm wyrrende londbuend gerises of wæstmū h ƿte getta we īgældon i gesaegdon i ƿ bærlic
sciens tamen quod operantē agricolam oporteat de fructibus suis edere uitauiumus publicam
ferwitgiornis nere suiðor wilnendum god ƿte we gesegen ðon
curiositatem ne non tam uolentibus dñm uideremur quam fastidientibus prodissæ.

5
onginnað ða mercunga
INCIPIUNT CAPITULA.

- mið forā saga lūc ðeofi godspell saegeð i beceneð ðerh endebednise were gesceaden sacerð
i. Praefatione Lucas Theofilo euangelium indicat per ordinem describturū. ii. Sacer
had soðfæstes zacharie asægd bið i is æc ða gesihðo in temple ofðon him sunu ðe engel ædeauðe
dotium iusti Zacchariae refertur et uisio in templo qua ei filius angelo reuelante
gehaten was ƿte were accenned ðæs ūut eenung i accennise gemyndiged is gesended was engel to maria
promittitur nasciturus cuius etiam conceptio memoratur. iii. Missus angelus ad Mariam
ƿte were accenned spreces ðone hæf miððy sona accenned was gegroeted was frō elizabeth gefeande in innað
nasciturum loquitur saluatorem quo mox concepto salutatur ab Helisabeth exultante in utero
miððy ioh huona æfð ðriim moneðū eftgecerred was in hus hire miððy accenned was ioh
10 Iohanne. [fol. 131.] unde post tres menses reuersa est in domum suam. iiii. Nato Iohanne
mið stefne gespreca ðæm dumbe gesald was ðæm feder sona witgende se cneht i wasin is oðð on dæge
uox eloqui muto redditur patri ilico prophetanti. puer in deserto est usque in diem
ædeaudnise his to isrt æc asægd is ƿ bod ðæs caseras ƿ accennise cristes ðæm hiordū frō engel
ostensionis suae ad Israhel. v. Refertur edictum Caesaris et natiuitas Xpi pastoribus ab angelo
asægd bið i wæs ofðon i miððy ƿ heofonlic cempo ða menigo singeð wulder i gefea sie in heonisū gode
nuntiatur cum quo caelestis militiae multitudo canit gloria in excelsis dō.
englum ofdune stigendū ða hiordo færende ðone hæf in bīnæ gesetted gemoetēdn god of ðæm
vi. Angelis discendentibus pastores profecti saluatorem in praesepio positum reppererunt dñm super his
ðæde gesegon efnegeherdon ðe mhtaðe dæge ymbceornise his witgong onduardes semeonās
15 quae uidebant conlaudantes. vii. Octauo die circumcisionis eius prophetiae praesentis Simeonis
ðæs soðfæstes oððe annæ witg gesægd is tuoelfwintro he eftwunade frō his foð in tempēle
iusti uel Annae prophetissae narratur. viii. Duodennis ipse remansit a suis in templo
soecende moederes cuoeðende on ðæm ðæde fadores mines sint gerises me ƿte ic se ðio fiftetiðo
quaerenti matri dicens in his quæ patris mei sunt oportet me esse. viii. Anno quinto
ger tiberes ðæs caseres ioh miððy aras bod acnoeden is of ðon alle to hreownise getrymed
decimo Tiberii Caesaris Iohannis orta praedicatio dicitur qua cunctos ad paenitentiam cohor
bið ƿ sceowum drih hine geondetade unwyrðe herōd to caercherne seles ioh ƿ ðrittig
tatur et calciamentis dñi se fatetur indignum. x. Herodes carceri dat Iohannē et triginta
wintra mið ðio gefaulwad drih ðrinise on fulwiht asægdnise i toseaded is cynno ƿ undseofontig
20 annorum baptizato dño trinitatis in baptismo mysterium declaratur. generationum septuaginta
seofon of criste upp woende wið to god endebrād gegeadred bið i gewoefen feortig dagana feašin
septem a Xpo sursum uersus usque ad dñm ordo contextitur. xi. Quadraginta dierum ieiunium

1. i. stimulum. 2. i. et legentibus ac. expediri. 3. i. oportet primum. 4. i. demonstrasse uideremur. prodidisse. 7. æd caude MS. 12. æd
caudnise MS. 14. ?decedentibus. 15. efne gcherdon MS. — i. prophetia.

1 þ þrifað costong dionles þte ofsuisset was ædeaned is mersung eftfærende in gat geteled is
 et trina temptatione diaboli superatus ostenditur. XII. Fama regressi in Galilaeam refertur
 1 þte esalas boc onfenge of him gefylede was cuoeð he ne hæfde ðe witga ár in oeðel
 et quod Esaiæ librum accipiens de se impletum dixerit nec habere prophetam honorem in patria
 his eftasægd soðli i æc ðio widua of serapta i ðæs licðroueres neman syri mið clænsunge þte
 sua relata etiam uidua [fol. 131b] de Serapta uel leprosi Neman Siri mundatione quod
 ðerh middū hiora seðe hine of more feglandra waldon offoerde asægd is ondetande in
 per medium eorum qui eum de monte præcipitare uolebant transierit indicatur. XIII. Confitentem in
 somnunge ðone diowel fðraf of menn swer petres 1 monigra untrymmia þ folc gehælde i gehæled
 synagoga daemonem pellit ex homine. XIII. Socrus Petri et multorum infirmorum turba sanatur 5
 was 1 ondetung diola fðoden is tuæm sciopū feng fiska in word drihtnes feerlice
 et confessio daemonum prohibetur. xv. Duobus nauiculis captura piscium in uerbo dñi repente
 were gefylde ondo frohtendes petres foerano ða ðe his asægd is breaf was geclænsed monigo mið
 completis timor pauescentis Petri sociorum quae eius edicitur. xvi. Leproso mundato multi uir-
 mægne drih gegemed woeron untrymigo ðone eorðcrypel miððy gehreafad was hus fleten befe hi 1 frō
 tute dñi curantur infirmi. xvii. Paralyticum nudato tecto dimissum ante se et a
 synnū 1 frō crypelnis gemeð i gehæled leui seðe 1 math of telō geced is hia licedon of
 peccatis et a paralyti curat. xviii. Leui qui et Mattheus de teloneo uocatur. murmurantes de
 bærsynnigra gebearscip i of fæstn fðodeno ðæm brydgum æc woedes 1 wines niwes mið ceping
 publicanorum conuiuio uel de ieiunio athibita sponsi et uestimenti ac uini noui comparatione 10
 becuoeð soecende of nīming hera in sabū eftasægd dauid bisen fæuom on
 redarguit. xviii. Quaerentes de uulsione spicarum in sabbatis relato David exemplo conuincit. xx. In
 somnung hond drugi hæle gefylde woeron in unwisdom æc laruas ðerhwæcende in gebed arlic
 synagoga manum aridam sanat repletis insipientia pharisaeis. xxi. Pernoctans in oratione mane
 tuoelfo apōsas nemneð ða rinendo him gehæled biðon unhale ðorfendo ðurstendo woependo oeht-
 duodecim apostolos nominat. tangentes eum sanantur aegroti. xxii. Pauperes esurientes flentes perse-
 nise ðolende ða eadgo ceigeð wæ ða wloncum 1 ðæm hlehendū cuoeð æc i gee ða fiondas bebead
 cutionem patientes beatos uocat uac diuitibus ac ridentibus dicens etiam inimicos praecepit
 to lufanne 1 slægendū i ðæm nacode lytle to fstonðanne of mote 1 beame of tree æc
 diligendos et percutientes uel nudanti minime resistendum. xxiii. De festuca et trabe arbore quoque 15
 goda 1 yfla 1 æc of ðæm hus getimberde geddunga setteð cent ðærl gemeð biddendū
 bona et mala atque domo aedificanda parabola ponit. xxiiii. Centurionis seruum curat rogantibus
 fe hine æld 1 megum sunu ancende widues moder dead gee to ceastre gebroht of beere
 pro eo senioribus et amicis. xxv. Filius unicus uiduae matris mortuus iam ciuitate elatus de feretro
 aweht is ðæm færendum ioh erendwrecū monigo of his micelnise gespræc 1 cnæhtū sit-
 suscitatur. xxvi. Regressis Iohannis nuntiis multa de eius magnitudine loquitur et pueris seden-
 tendū in ðingstowe cneureso gemacade i gemacað iudea hlingende drih foet þ wif mið
 tibus in foro generationem comparat Iudaeorum. xxvii. Discumbentis dñi pedes mulier la-
 tearū aðoað 1 ælaruas smeung geddung tuoera geðread is scyldigra ðæm bodande drihne 1
 crimis rigat et pharisaei cogitatio parabola duorum arguitur debitorum. xxviii. Euangelizanti dño et 20
 ðegnum his wifo of hiora æcuoeden is wælum embehtade geddung æc ðon ðæsauende (sic) 1 wæstm
 discipulis eius mulieres de suis dicuntur facultatibus ministrasse. parabolam quoque seminantis fructuumque
 fæsette 1 gesette i sægde þ lehtfæt under fæte ne to settanne 1 ða þ moder 1 broðro
 proponit atque exponit. xxviii. Lucernam sub uase non ponendam et eos matrem fratresque

1. diabolis MS. ? diabolus. 3. I. Syri. 7. I. sociorumque. 8. I. demissum. 10. I. adhibita. 13. Rinendo MS. ? hrinendo. 16. parabolam.

ceigendo cuoeð ða ðe fadores doende willo on scip slepende aweht was frō frohtendū
uocandos ait qui patris fecerint uoluntatē. xxx. In naui dormiens excitatur a periclitantibus
J unwoeder saes mið word gestiorde monno frō diowla here agemde ða ðe in bergū
et tempestatē maris uerbo compescit. xxxi. Hominem a daemonum legione curauit quos in porcos
gegeonga gelefde foerde to dohter iares were aweht J wif of iorning blodes hæleð
ire concessit. xxxii. Pergens ad filiam lairi suscitandam mulierem a profluio sanguinis saluat
aueccende ðam mægdne gesald were behead geatta mið gebrochtū mæhtū sendeð tuoelfo
resuscitate puellae dari praecipit manducare. xxxiii. Conlatis uirtutibus mittit duodecim
Jte bodande wero halwoendū bodum inseteno mersunc his herō geherde asaegd is J apoð
5 praedicaturus praeceptis salutaribus institutos. xxxiiii. Famam eius Herodis audisse refertur et apostoli
gecuoden sint ða ðe dydon eftbrohte J sægdon fif hlafū J tuam fiscū fif monno
dicuntur quae fecerant rettulisse. xxxv. Quinque panibus et duobus piscibus quinque hominum
Jusendo gefylde gefrægnende ða ðegnas ðone t huolene hine cuoden menn petf
milia saturat. xxxvi. Interroganti discipulos quem eum dicerent homines Petrus [fol. 132b]
geonduearde criste godes soð he Jsaegde hine ðrouende lareð Jte hine ælc t sua huele fylgende
respondit Xpi dī at ipse praenuntiat se passurum. xxxvii. Docet ut eum quisque secu-
hine woere onsæca hine seolfne J sume ne gesego hia cuoeð deað wið J geseas ric godes sona
turus abneget semet ipsum et quosdam non uisuros ait mortē donec uideant regnum dī. mox
in is asaegd ofhiuade was on mor sume suno of diule ðreatað t miððy was geðreatd
10 infertur transfiguratus in montem. xxxviii. Cuiusdam filium a daemonio increpata
cneoreses frō ungeleafulnise gegemde eft sona cuoeð hine ðrouande were toweard J of aldordom
generationis incredulitate curauit. xxxviiii. Iterum dicit se passurum fore et de primato
smeaunga hiora gesettet was in middū cnæht fhead eðmodnise lareð J ne to fheadane mæhto on
cogitationes eorum statuto in medio puero uetans humilitatem docet et non prohiberi uirtutes in
his noma doende fyr of heofne of telendo t hniðriendo gebida wilnando ðegnas
ipsius nomine facientem. xl. Ignem de caelo super contemtores petere uolentes discipulos
ðreatað J ðam cuoeðende ic fylgo ðec foxas holo habbað getrymade esne fylgende fgeafa t fleta ða deado
increpat et dicenti sequar te uulpes foueas habere testatur iuuenis sequenti dimittere mortuos
J ðone haldondā sulh ne eftlocia on bæc ofgemærcade æc oðf tuam J unseofontigū ðeādū sileð
15 et tenentem aratrū non respicere retro. xli. Designatis et aliis .LXX. duobus dat
bodo ðam gerises bodage sona ða ungeleaffullico geðreadas t ða ceastro tūm J unseofuntigū eftcerrendum
praecepta quibus debeant praedicare. mox incredulas increpat ciuitates .LXX. duobus reuersis
J ðam gefeandū behead ne of underdrifeñ diowla ah of hiora in heofne noma mið awrittnē
atque gaudentibus praecipit non de subiectione daemonum sed de suorum in caelo nominum scribitione
gefea ondetnise hernises in gefea asaegd is to feder æft ðon Isageð æc ða fðmesto soðfæste
gaudere. xlii. Confessio laudis in gaudio refertur ad patrem postquam infert priores iustos
ða ðe geseað ða ðegnas ne gesego hia aes ðam wise of lif ecce soecende J hua his were
quae uident discipuli non uidisse. xliii. Legis perito de uita aeterna quaerente et quis eius esset
ðe neesta fraignende inlædeð geddung ðes wundes ðam gebroht frō samaritanū miltheortnise behead
20 proximus sciscitante inducit parabolam uulnerati cui conlatam a Samaritano misericordiam praecipit
gebisened ðes embehtmonnes of suoest ne hia helpende gecoren hia t ða ilco
imitandam. xliiii. Quaerellam ministrantis Marte de sorore non eam adiuuante optimam eam

3. l. profluio. — hæled MS. 4. l. resuscitatae. 5. l. praedicaturus, Herodes. 11. l. primatu. 14. l. iuueni. 16. ungeleaffullico MS. 20. miltheortnis-
nise MS. 21. l. Marthae.

dæl gecease mið cuis stiorde þ bisene gebedes fifo giunga were gebeden
[fol. 133.] partem elegisse dicendo compescit. XLV. Normam orationis quinque petitionum rogatus
frō ðegnū gesalde frionde ðrio hlafas æd middernæht ðæm biddende þ getdung sette
a discipulos (sic) tradit. XLVI. Amici tres panes media nocte petiti parabolam ponens
giwende soecende ʒ cnylsende ðerhgebiddes ðone dumba diulas mið ʒy geboette gemeð
petendum quaerendum pulsandumque persuadit. XLVII. Mutum daemonia cum restituto curat
þ sprec ʒ in diobla aldor ðuslico hine mæge cuoeðende frō wepenberend strongū ðeūmen ʒ of gast unclæne
eloquio et in belzebub talia eum posse dicentes de armato fortiore deuicto et de sþu immundo
seofofullice on menn eftfærende ðe cuoeð ðæm ceigende wife eadig were þ innoð seðe hine
septempler in homine regresso redarguit. XLVIII. Exclamanti mulieri beatū esse uentrem qui eum 5
gebere ʒ geonduorde þte were ðe eadig seðe gehealde word godes ʒ of becon ionæs cuoeð ðio cuoen
portasset respondit esse eum beatum qui seruauerit uerbum dī et de signo Ionæ dicens reginam
suððæles gemyndgade þ lehtfæt cuoeðende ne were under mitte to gesettanne þ ego læreð bliðe
austri commemorat. XLVIII. Lucernam dicens non esse sub modio poni oculum docet sim-
were gerisnelic mið ælarua geriordage gebeden wæs smeande ʒ ðencende frō iudiscu fulwihte
plicem esse debere. L. Apud pharisaeum prandere rogatus cogitantem de iudaico baptisate
becnade ʒ cydde ʒ wæ seofa siða cuoeð monigo hiora yfla æc geðreade ðegnū behead ʒ
notans et uae pharisaeis sexies dicens multa eorum mala coarguit. LI. Discipulis praecepit et
frō dærstū esuicnise to behaldane ʒ ða ða ðe lichoma acuellas ne scyniga ne þ in oehtnise huætd
a fermento hypocrisis cauere et eos qui corpus occidunt non metuere nec in persecutione quid 10
hia wero sprecendo geðence ðæm wilnande sū ðing bituñ him ʒ broðer his were todæled erfe
locuturi sint cogitare. LII. Petenti quodam inter se et fratrem suum diuidi hereditatem
geddung gesette frō welige ðæm gitsare sona ʒ ðegnū gemnise mettes ʒ woedes ʒgaes fuglas behead
parabolam ponit de diuite auaro mox et discipulis sollicitudinem cibi uestisque carent aues praecipit
to behaldanne lytle edo ric geheht to hæbbendo ʒ agnago ʒe ælmiso to bebscare
euitandam. LIII. Pusillo gregi regnum promittens possidenda uel possessa propter elemosynam uendi
ʒ sido ymbgyrdeno ʒ lehtfato beornendo were gerisnelic hateð to wæccenne æcðon ðrales godes
[fol. 133b] lumbosque praecinctos et lucernas ardentes esse debere iubet uigilandum quoque serui boni
ʒ yfles gemynd aworden ʒ awærð behead esne wittende willa drih monigō ðone uncyðig ʒ unwittende
malique mentione facta praecipiens seruum scientem uoluntatem dñi multis ignorantem 15
æc huonū gemersia gefæstnuið syr Inueard hine cuoeð ðærflicra todælnise woere gesended ʒ
uero paucis uapulare confirmat. LIII. Ignem internam se dicit necessitudinum diuisionem missurum et
onsione heofnes cunnande rehtlice were tid to oncnauanne eawunga ʒ æc geðiodsumnise to ðæm fionde on woeg
faciem caeli probantes debere tempus intellegere manifestum atque consentiendum aduersario in uia
ðesægeð weron gesægd sum oðero frō pylāt ofslægeno cuoeð alle buta hreonise doað gelic
pronuntiat. LV. Nuntiatibus quibusdam a Pilato occisis ait omnes nisi paenitentiam agant similiter
þ te hia woero deado ʒ sua ða tene ʒ æhto feallo torres ðetreden geddung æc ðon of unberende trées
perituros uel sicut illi decē et octo ruina turris oppssi parabolam quoque de sterili arbori
fic settende sægeð ʒ tæcnað hreonis tosceadadon ʒ þ wif frō wintrū tenū ʒ æhto gescryncan ahof
fici ponens indicat paenitentiam differentes et mulierem ab annis decē et octo curuatam erigens 20
of gemnise mið bissenoxes to wætranne æfsægeð gefeande folc of his wundrū
de cura sabbati murmurantes exemplo bouis adauquandi refellit gaudente populo de eius miraculis

2. l. petentis. 3. l. persaudet. 7. l. ponendam. 8. ?gehriordage. l. geriordage. 11. l. petente. 12. l. qua carent. 13. ?bebscane MS.
1. bebycganne. 16. necessitudinem MS. diuissionem MS. 19. l. oppressi. arbore.

- wuldorlicū ric godes corn sinapis geefnade ꝥ to dærsto frō naroneðe æc ðon lifes woeg lytla i lytelra gloriosis. **LVI.** Regnum dī grano sinapis comparans et fermento de angusta quoque uitae uia paucorum sprecend woeron cuoeð ða forðmesto hlætmeðo ꝥ ða hlætmeðo fðmesto herō fox nemneð ꝥ loquens erunt inquit primi nouissimi et nouissimi primi. **LVII.** Herodem uulpem appellat et hie geðreaðe oðrū his gescilde onsæccende gegemde suelce of Hierusalem increpat alis eius protegi respuentem. **LVIII.** Hydropicum sabbato curans uelut deumoris seaðe gefreod lyccedon asales i oxes on ðam fælles of trahung gescende ed- puteo liberatum murmurantes phariseos asini uel bouis in eo cadentis extractatione confundit humili- modnise æc ðon to fylgene lærde on gebearscip æt fma t-ræst bebead ne sohte i nere to soecane ne 5 tatem quoque sectandam docens in conuiuio primum accubitum praecipit non quaerendum nec weligo ah ða dorfendo ðaðe ne eftseleð were to foedanne seteð geddung of ðam laðendū diuites sed pauperes qui non retribuunt esse pascendos. [fol. 134.] **LVIII.** Ponit parabolam de inuitatis seðe hine fcuoeðe gearnande i geteledon symbol ne woeron wyrðe laðum ða nedlicū mið ðon ꝥ qui se excusare studentes cena non fuerint digni. **LX.** Odituris necessitudines insuper et sauel his ꝥ ondfenge rode gefylgendo woero ꝥ gelic getimbrendes torres ꝥ of gefeht cyninga tuoeg animam suam et assumta cruce secuturi similitudinem aedificande turris et de bello regum duorum gesceadeð ꝥ ne sie hwæl[c] i ænig salt ah eoro habbað to heranne of exponit neue sit quis sal infatuatum sed aures habeat audiendi. **LXI.** Murmurantibus de synna gebearscip geddung scipes ꝥ cæsering settesð begetne bebead ꝥ gefea frō hreownisū 10 peccatorum conuiuio parabolam ouis et dragmæ ponit inuentae commendans gaudium de paenitentum hælo tocymende geddung gesette frō wæstmō ꝥ ðam argæ sunum ꝥ eftcærr behofe to feder salute futurū. **LXII.** Parabolam ponens de frugi et luxorioso filiis reuersionē prodigi ad patrem hælo sægeð ðæra hreonise frō geroefa unrehtwisnise frō ungelic seðe ꝥ scyld hlaferdes his salutem indicat paenitentum. **LXIII.** De uilico iniquitatis ex dissimilitudine qui debitum domini sui hogascipō inneade i læde ne mæhte gode here ænig ꝥ gitsaras geðrað astu sollertiore minuerat introducit. **LXIII.** Non posse dō seruire quemquā et mamonae auaros increpat ða ælaruas ꝥ æ cuoeð i witgo wið to ioh ꝥ fte fteorte suahua wif phariseos legemque dicens uel prophetas usque ad Iohannem baptistam et quod demittens quis uxorem gesyngade ðe unmiltheortne welige gehiuadne i mið felle ꝥ ðone ðorfe inlædde ædeade 15 moechatur. **LXV.** Inmisericordem diuitem purpuratum et pauperem Lazarum introducens ostendit hulco wero ðrouendo hreaferas sua geeearnadon fte hia were gepined scearplice wæ cuæ ðam ondspymende qualia sint passuri raptore sic maerentur puniri tenaces. **LXVI.** Uae dicit scandalizanti ðam hræwende æc broðer uūt undseofontigsiða seofa siða heht fte were fgefen geæce him bedon paenitenti uero fratri etiā septuagies septies praecipit remittendum. **LXVII.** Augeri sibi petunt ða apostolas ꝥ geherdon of fæsaga i trees eðnise ꝥ geseteno mið bisene frō esne hærende i apostoli fidē et audiunt de translatione arboris facultatem positaque similitudine de seruo arante uel foedende læreð ꝥ ða idlo hia gee gefylðon ðaðe beboden woeron geondetad sint tea i teno hreafo pascente docet ut inutiles se etiam implentes quae praecepta sunt fateantur. **LXVIII.** Decem leprosis geclensade an nomaa ꝥ ðis utacund cynn to ðongunge gewoende fte woero toæccenne 20 mundatis [fol. 134b] unus tantum et hoc alienigena ad gratias reuertitur referendas. **LXVIII.** wæs frægnend frō tid rices godes geonduearde ne mið gehald tocymende ꝥ hine to ðuneri geefnade Interrogatus de tempore regni dī respondit non cum obseruatione uenturum eumque fulgori comparans niomande i hia cuoeð menn sua on dagū noes ꝥ loth ꝥ of tuæm on hus on coern ꝥ on lond occupandos eos dicit homines sicut in diebus Noe et Loth et de binis in tecto in mola et in agro

1. lytla tytelra MS. 3. l. de humoris. 7. l. osuris. 8. l. secuturis. 10. l. drachmae. 14. l. dimittens. 16. l. merentur. ondspy-
nerde MS. 20. l. suahun. 21. l. seque fulgori. 22. l. occupandos esse.

suindrio to onfoanne ꝥ ꝥa syndrio ƿesægeð to ƿetenne to symble biddanne geddung frō
singulos assumendos et singulos pronuntiat relinquendos. LXX. Ad semper orandum parabolam de
widua settesð wraco frō wiðeruarde his frō unrehtwis doeme giwigende of gebed ꝥæs ælaruas on
uidua ponit ultionem de aduersario suo ab iniquo iudice postulante. LXXI. Oratione pharisaei in
temple ꝥ bærsynnig ƿe gesettet læreð ne to worpanne ꝥa merdo ah to ondetende synno ꝥa lytlo frō
templo et publicani proposita docet non iactanda merita sed confitenda peccata. LXXII. Paruulos a
hī hia adrifa ƿe bead eðmodnise under hiora noma mercað to haldenne gefrægn ðone weligo
se uetari prohibens humilitatem sub eorum nomine significat optinendam. LXXIII. Interrogans diues
frō to byenna lif ece ðiu æftra onsuare unrōd gecearf ꝥ ƿletrū ƿe noma his
de possidenda uita aeterna secunda responsione tristis abscedit et relinquentibus propter nomen suum 5
lytlo drih ece heht gesald he woere to hierusat ꝥ woere geðrowende ƿecuoecð
temporalia dñs aeterna promittit. LXXIII. Tradendum se Hierosolimis passurumque praedicat. LXXV.
æt hīe blinde ðorfende leht on ondeuarde eftsette ðerheode hīe ðone
Iuxta Hiericho ceco mendicanti lumen in praesenti restituit. LXXVI. Perambulans Hiericho Zaccheum pu-
aldormono unband seðe cuom hal gedoe ƿte losade bispell sette ðegna
blicanum absoluit qui uenit saluum facere quod perierat. LXXVII. Parabolam ponit seruorum accipientium
frō hlaferdo his of ƿte hia gebohte frō him ꝥ fiondas rices his ƿesægeð ðerh gelicada
a domino suo decemnas ut negotiarentur ex eis et inimicos regni sui pronuntiat perimendos.
of fola asales sett allū cuoecendum sibb on heofne ꝥ gefea on heanisū ꝥ of ðreātū
LXXVIII. Super pullum asinae sedit cunctis dicentibus pax in caelo et gloria in excelsis et de increpandis 10
ðegnū his cuoecð gif ꝥæs sægdon stanes cliopadon gesaħ ꝥa ceastra gewæp of
discipulis suis ait si hi tacuerint lapides clamabunt. LXXVIII. Videns ciuitatem fleuit [fol. 135.] super
hia ƿesægeð ofacerred of temple bebyccendo ƿdraf uðnutum setendū of folce lustlice was gehered
eam praenuntians euertendam de templo uidentes eicit scribis insidiantibus a populo libenter auditur.
frægnende of mæhte his huoerflice of frægnende of ioh fut efne ƿeumen woeron
LXXX. Sciscitantes de potestate eius uicissim ab interrogante de Iohannis baptismo conuincuntur. LXXXI.
geddong cuoecð frō buendū wingearðū seðe laferd his ꝥ esnes ꝥ sunu oflogon costende
Parabolam dicit de cultoribus uineae qui domini sui et seruos et filium occiderunt. LXXXII. Temtantes
of gæfel cæsares to ƿgeldanne penninges onwriting ƿeum frō seofa broðero hlafe
de tributo Cæsaris reddendo denarii inscriptione conuincit. LXXXIII. Sadducaei de septem fratrum uxore 15
soecendū erist ꝥ ec moises mið cyðnise getrymað soecað huu crist sunu sie
quaerentibus resurrectionem etiam Mosis testimonio confirmat. LXXXIII. Quaerit quomodo Xps filius sit
dauis mið drihtno frō him were geceged in psalme hunteanteiğ nioða upp hepbing æc ðon uuðutana geðreade
Dauid cum dño ab eo uocaretur in psalmo centesimo nono elationem quoque scribarum arguit
widua tuoge lyf sendende ƿðor allum were gefæstnad hergiendū
uidua in gazophilacium duo aera mittentem plus omnibus misisse confirmat. LXXXV. Laudantibus
getimbres tempel ƿecuoecð sona ðæs toslitnitnese ꝥ frægnendū of enda geonduarde yño monigo
aedificium templi praedicito cuius destruendū et interrogantibus de fine respondit mala plurima
forescyniga ne ƿesmeande huad gesald gespreccen weron ah in geðyld his hia agnagað sauela hiora
praecessura nec praecogitandum quid traditi loquantur sed in patientia sua possideant animas suas. 20
ymbsellenne frō here hierū ꝥ wæ ðam berendū suord æc ðon ꝥ ðeodom
LXXXVI. Circumdandam ab exercitu Hierusalem et uae praegnantibus gladium quoque et captiuitatem
ꝥ tunglas heofnas toewardo ꝥ hine tocymente on wolcen mið mæhte micla ꝥ mið ðrym ƿecuoecð
signaque caeli futura seque uenturum in nube cum potestate magna et maiestate praedicat. LXXXVII.

1. asumendos MS. 5. l. abscedit. 9. l. decem mnas. 10. allu MS. 17. l. dñs. 18. mississe MS. 19. l. praedicat cito id.

locas cuoeð þte togeneolecde i togeneolecað lesnise iuera frō druncene æc ðon ʒ gemnisū pisses lifes
Respicite inquit quia adpropinquat redemptio uestra ab ebrietate quoque et curis huius uitæ
þhead to wæccenne bead ʒ to biddanne
prohibens uigilandum præcipit et orandum.

[fol. 135b] QUOD PROPE PASCHAE LEGENDUM EST.

LXXXVIII. Iudas pascisciturus pretium parant discipuli pascha mysterium caenæ dñicæ
gemersad aron þ geflit ðegna hine seolfne ðæra embehtmonn gefelde genom ðæm
5 celebrantur. LXXXVIII. Contentionem discipulorum se ipsum illorum ministrum astruens tollit quibus
rie geheht cuoeð æfī oðera to petre getrym broðro ðino ðio redo mæge on sua huele tid
regnum promittens ait post aliqua Petro confirma fratres tuos. quae lectio potest quolibet tempore
cuoeða ðrounges deda asægd biðon ðer bituih oðero æc ðon ðio earliprec ðone ðæm cnæhte peṭ
dici. xc. Passionis gesta narrantur ubi inter cetera etiam auricula quam puero Petrus
gecurfe ðio hond his miððy gesette i eftgeboette ðæm hoendū īgefnise frō feder of gebæd
absciderat ipsae (sic) manus suae tactu restituit. xci. Crucifigentibus ueniam a patre deposcens
æc an frō ðæm sceaðum hongende i g ondedende unband arise hine ðarfo ðio engelica
etiam unum ex latronibus crucifixum confitentem absoluit. xcii. Resurrexisse eum mulieres angelica
ædeanise ongeton ʒ peṭ to ðær byrgeñ gearn ʒ gesæh þte aworden was gewundrað of
10 reuelatione cognoscunt et Petrus ad monumentū currens ac uidens quod factum fuerat ammiratur. xciii. A
tuam þ is ʒ foera his ðæs noma geswigeð is ðæm geongēn in ceastre þte ða
duobus id est Cleopa et socio eius cuius nomen tacetur euntibus in castellum quod tunc Emmaus
was geceiged æfī þ efnesprec longe on dælnise hlafes ongeten bið efnesprecendū ðegnū
uocabatur post confabulationem prolixam in fractione panis agnoscitur. xciiii. Conloquentibus discipulis
astod on middum cuoe sibb iuh ʒ ða get forhtende ʒ þ gaast woendon ædeandnise oferfese hondo
adstans in medio dicit pax uobis et adhuc pauentes spm̃que putantes ostensione transfixarum manuum
ʒ fota gefæstnaðe (sic) gebræc fē ðæm dæl fisceas brededes ʒ biobread wyniges læreð hia þ hāt
pedumque confirmat edens coram ipsis partem pisces assi et fauum mellis instruit eos promi-
fadores walde gesenda hine cuoeð astag on heofne
15 sum patris missurum se dicens ascendit in caelum.

[fol. 136.] Haec lectio in ebdomada paschae dum legitur finitur in loco ubi ait quoad usque
we biðon gegearuad mið ðæm heigsta mæht miððy uūt in astignise gereded bið oðero stoue onginneð ðer cuoeð
induamini uirtutem ex alto cum autem in ascensione legitur alio loco incoanda est quo dicit
ðegnū ðas sint wordo ðaðe spreccend was iuh miððy get ic was mið iuh wið ende godspelles
discipulis haec sunt uerba quae locutus sum uobis cum athuc (sic) essem uobiscum usque in finem euangeli.

asægd aron ða merconga æfī lucas
EXPLICIUNT CAPITULA SECUNDUM LUCAM.

20 [fol. 203.] INCIPIUNT CAPITULA SECUNDUM IOHANNEM.

in fruma i in fma uord i crist næs god mið gode ðerh ðone ilca geworht weron alle ʒ iohañ
i. In principio uerbum dñs apud dñm per quem facta sunt omnia et Iohannes
þ woere gesended gesægd is ær i befa him ðaðe eft onfoas þ hia se gewyrces suno goddes ðerh geafa his
missus refertur ante eum qui recipient esse facit filios dñi per gratiam suam.

1. adpropinquat MS. 4. l. paciscitur. 7. l. auriculam. 9. l. ondedende i andettende. 14. l. piscis.

ðæm frasendum iudeum ioh̃ onsæcces hine ꝥ he sie crist ah ꝥ gesendet were heseolf befe ðæm
 II. Interrogantibus Iudæis Iohannes negat se esse Xpm̃ sed missum se ante illum
 ꝥ stefn ꝥ he were clioppendes in uoestern æft̃ isaias ðæm uitga gesaeged ðe ilca uutetlice geondete
 uocemque esse clamantis in deserto secundum Esaia enuntiat ipsum uero fatetur
 lemb laedende t̃ niomende synno middangeardes æc fuluande in halge gaste forðon ðe ilca sie t̃ is on ufa
 agnum tollentē peccata mundi et baptizantem in s̃p̃u s̃c̃o eo quod ipse sit supra
 allum t̃ of alle of tuæm ioh̃ ðegnum ða ðe fylgendo ueron ðæm driht̃ an tolædde
 omnes III. Ex duobus Iohannis discipulis qui secuti fuerant dñm̃ unus Andreas adduxit
 broder his se ðe petrus from ðæm uæs genemned æc ðon uæs gecceged bearn godes gebecnas se ðe
 fratrem suum qui Petrus ab ipso nuncupatus Philippus quoque uocatus natana heli indicat qui 5
 sona betuht̃ oðrum ðe ilca godes sunu bið geondetad in ðæm færmū ꝥ uæter ymbcerde t̃ gecerde in win
 mox inter cetera eum dī filium confitetur. IIII. In nuptis aquam conuertit in uinum
 miððy uæs auorden cuðlice gesēne ꝥ he ðer heseolf uæs gehaten uin nedðærf sie ꝥ he geseyrte ðæra farma
 quo facto cognoscitur quod ubi ipse fuerit inuitatus uinum necesse sit deficere nuptiarum.
 miððy geneoliede eastro iudeana auarp ða cependo t̃ of temple ꝥ ðæm frasendum t̃ huæt t̃ becon gesalde
 V. Propinquate pascha Iudæorum eicit uendentes e templo et interrogantibus quod signum daret
 to undoanne tempul t̃*) ꝥ um ðri mdagum wæccennes clænrun t̃ godes degelnise setteð ðæm ðegne bituht̃ menigo
 soluendi templum et in triduo excitandi misterium ponit. VI. Nicodemo inter multa
 cuoeð buta sie eft accenned in ric godes ingeonga ne mæge t̃ ꝥ he ne gēdoema ah gēhaele gecuome
 dicit nisi renatus in regnum dī intrare non posse uel quod non iudicare sed saluare uenerit 10
 miðð ꝥ ꝥ woera aedeauad cuæð uoere ða ðe in gode aron gewordne in ðæm stoue fuluande
 mundū et manifestari dicit opera quæ in dō s̃t̃ facta. VII. Iohanni in Aenon baptizanti
 is gecuoeden ðone hælend fulguge ðe ilca brydguma ꝥ he sie ꝥ gedoefenlic is ꝥ he gewox hine hueðre lytlige
 dicitur iħñ baptizare quem ille sponsum esse et oportere crescere se autem minui
 ꝥ ðe ilca ufa ꝥ on ufa allū were æc to gefelfanne in hine ꝥ he hæfde lif ēce ofer ðone ungeleaf-
 illumque desursum et supra omnes esse credentemque in eum habere uitam æternam super incredulum
 fulle uūt uræððo geunia getrymeð t̃ gefæstnað æt uælle iacobes ðæm uife samaritanisca wæs ædeaued
 uero iram manere confirmat. VIII. Apud puteum Iacob mulieri samaritan[ae] manifestatus
 mið menigū deglum rūnū spræc ꝥ monigo ðara samaritaniscana lioda gelefeð on hine cuoedendo ðis is soðlice hælend
 plurimo mystice loquitur et multi Samaritanorum credunt in eum dicentes hic est uere saluator 15
 middangeardes regluordes sunu sum oðer untrymiende ondueardnese driht̃ stefne gehæled bið cuoeðendes feder
 mundi. IX. Reguli cuiusdam filius aegrotans absentis dñi uoce sanatur dicentis patri
 his gaa sunu ðin lifað gelefeð ðe ilca ꝥ hus his all monno eahtu ꝥ ðritðeih̃ uintra hæbende
 eius uade filius tuus uiuit credidit ipse et domus eius tota. X. Hominem XXXVIII annos habentem
 in untrymnisse his miððy gecuoed aris nim bære ðine ꝥ geong in sunnedoeg haeleð efne gelic hine
 in infirmitate sua dicendo surge tolle grabtatum tuum et ambula in sabbato curat aequalem se
 ꝥ uæs doende gode ꝥ sunu suæle fader auoehte deado sie geliclic arwyrðe in ðæm
 quod erat faciens dō. XI. Quod filius sicut pater suscitans mortuos sit aequaliter honorandus in quo
 gelefdon ofleorað of deaðe to life tocymente æc ðon soðsages ðio tid ðona of byrgennū godo
 credentes transcant de morte ad uitam uenturam quoque pronuntiat horam quo de monumentis boni 20
 æc ða yflo eft arisað ðe cyðnise his ioh̃ ðæccille ceigeð ꝥ æc ðone faede[r] ꝥ geuriotto
 malique resurgunt. XII. Pro testimonio suo Iohannem lucernam appellat patrem quoque et scribaturas

*) sequuntur haec: ꝥ taenas his aganes lichoma erest

5. I. Nathanaelem. 6. I. nuptiis. 10. I. renatum. gecuome MS. 14. æd eaued MS. 18. sunne doeg MS. hælend MS.

of him cyðnisse getrymeð iudæos oðerne eft foendo i of him nūt moysi miððy aurat gefæstnade
de se testimonium perhibere iudæos alium recepturos de se autem Mosen scribisse testatur. XIII.

miððy geneolede eastro iudeana of fif hlaful J tuem fiscum J fif ðusendo monno gefylde
Propinquate pascha iudæorum de quinque panibus et duobus piscibus quinque millia hominum saturavit

fe ðam tacne miððy to cyninge hine uallað doa i gewyrca geflæh J geeade i geongende on ufa ðæ sæ f roh-
pro quo signo cum regem eum uellent facere fugit et ambulans supra mare pauen-
tandum ðegnum cuoeð ie hit am nallað gie ondrede frō ðreatum gesoht was J miððy gemoeted ues cuæð
tibus discipulis ait ego sum nolite timere. XIII. A turbis quaesitus et inuentus ait

wyrcað mett seðe ne losas J hlaful of heofnum soð cuoeð gesealla hlif middaŋg hlaf lifes
5 operamini cibum qui non perit et panem de cælis uerum dicit dare uitam mundo. xv. Panem uitæ
hine cuoeð J ða gelefendo on him eft wæccende J he uere on ðam hlætmeæste dæg
se dicit et credentes in se resuscitaturum in nouissimo die.

is to redanne fore deadum i unliffendū

LEGENDA PRO DEFUNCTIS.

hwisprendo i tulspreccendo i hine sunu cuoeð soð he bituih menigo lichoma his hlaful

XVI. Murmurantes Ioseph eum filium dicunt at ipse inter multa carnem suā panem

hine seolfne cuoeð fore middaŋg lif J ða oðero gelic menigo of hlafe J lichoma his gesoðade wordo
se daturum ait pro mundi uita et cetera similia plurima de pane et carne sua testatur. XVII. Uerba

his gast J lif fesaðeð J enne of tuoelfum diubul geceiges iudæas to cearfanne hine
10 sua spm uitamque pronuntiat et unum ex duodecim diabulum appellat. XVIII. Iudæis interficere eum

soecendum astag deiglice to dæg halgum ðer ungelico frō him J of ðam gecuoeden biðon
quaerentibus ascendit occulte ad diem festum scaenopægiæ ubi diuersa de eo et ab eo dicuntur

J soecendo hine to gegrioppann ne mæhtun fe ðon ne ða get cuom tid his menigum of ðreat
et quaerentes eum adprehendere nequeunt quia nondum uenerat hora eius. XVIII. Multis de turba

gelefedū menigo spreceð bituih ðam cuæð seðe ðyrstes cyme to me J dringað ðam ðegne æc ðon
credentibus plurima loquitur inter quæ ait qui sitit ueniat ad me et bibat Nicodemo quoque

fe ðam of hernise cuoeðende uiðstonden bið from ðam ældum
pro ipso de audientia dicenti resistitur a pharisæis.

sint to redanne in festū

LEGENDA IN QUADRAGESIMA.

J nif in argscipe i begrippene i frepene J to him togelaeded ues ne from henendum i fdoemendum

xx. Mulierem in adulterio reprehensam atque ad se adductam nec ab accusatoribus

gedoemede i geniðrad heseolf under wyrd ðona leng Jte ne syngade ontynde leht middaŋg
condemnatam ipse sub condicione qua ulterius non peccaret absoluit. XXI. Lucem mundi

J he uere cuoeð of soðre cyðnisse gefeande forcuoæð dom his soð uere gefæstnade
se dicens pharisæos de proprio testimonio resultantes arguit iudicium suum uerum esse confirmans.

cuoeð to iudeum J gie in synne iure gie biðon deade of ðam ues gefrognen huælc woere fruma
xxii. Dicit Iudæis et uos in peccato uestro moriemini a quibus interrogatus quis esset principium

J he uere geonduarde togæde miððy gie upp app ahefes sunu monnes ðonne gie ongeattas fðon ic am
20 se esse respondit addens cum exaltaueretis filium hominis tunc cognoscetis quia ego sum. XXIII.

iudeum gelefenum cuæð gif gie gelefeð i wnað in word minum soðfæstnisse gefriað iuih ðam ondsuæ-
Iudæis credentibus ait si manseritis in sermone meo ueritas liberabit uos quibus respon-

1. oderne MS. 2. geneolede MS. 20. 1. exaltaveritis.

rendum ꝥ he were^o frio cuoð ðeðe wyrcað synne ðrael ꝥ ðea is synnes ꝥ bituih oðro menigo diobul
dentibus se esse liberos dicit qui facit peccatum seruus est peccati et inter alia multa diabolus
monnslaga ꝥ leasunges ðone fæder tobecnað seðe word cuoð min gehaldes deað ne
homicidam et mendacii patrem adsignat. xxiiii. Qui sermonem inquit meum seruauerit mortem non
gesiið in æcnisse ꝥ bituih oðro menigo ær abraam ꝥte were cuoð geeade of ðam temple
uidebit in aeternum et inter cetera plurima ante Abraham se esse dicens exiuit de templo. xxv.
ðone blindo frō frumacennise gehæled uæs leht middaŋg he cuoð ðone miððy inlichtade menigo ða aeldo
Caecum a natiuitate sanaturus lucem mundi se dicit quem cum inluminasset multa pharisaeis
mið unsibsumnise ꝥ gedroefedo ueron soecendum he from ðam inlichtet cyðig geworðad uæs seðe
anxietate turbatis atque quaerentibus ipse ab inluminato cognitus adoratur. xxvi. Qui
ne ingaeð cuoð in scipa loco ðerh duru deað is ꝥ he uere cuoð duru ꝥ hiorde scipa fe ðam
non intrat inquit in ouile per ostium fur est seque dicit ostium et pastorem ouium pro quibus
he his sauel ꝥ he ualde gesete ꝥ oðero scip to gelædanne ðesæge ꝥte sie an ede ꝥ scipaloc enne
se suam animam positurum et alias oues adducturum pronuntiat ut fiat unum ouile unus
hiorda mæht hæfde he cuoð setnesse ꝥ eft to onfoanne sauel his gearð æc ðon niues tim-
pastor. xxvii. Potestatē habere se dicit ponendi ac resumendi animam suam facta quoque en-
breds huses halgunc bituih menigū ðaðe frasendum saegde cuoð ic ꝥ fader an
cenia Hierosolymis inter multa quae pharisaeis sciscitantibus dixerat ait ego et pater unum
we sindon ꝥ menigo gelefdon in him latzarum feoðor doger deað miððy hine awochte slepe
sumus et multi crediderunt in eum. xxviii. Lazarum quadriduanum mortuum suscitaturus dormire 10
cuoð ðone ꝥ ðe illea micla stefne mið ceigunge auoece ic ualde geheht ꝥ frō geonga menigum gelefendum of
dicit quem magna uoce clamando resuscitans uolui iubet et abire plurimis credentibus ex
iudaeum ða biscopas ongeaegn ꝥ uið hine somnung gegeadredon in ðam an ꝥ enne gedæfneð
Iudaeis. xxviii. Pontifices aduersus eum concilium colligunt in quo Caiaphas unum debere
ꝥte sie deað fe ðam folce gewitgade ꝥ ær sex dagas eastres mið smirinise foet driht ueron ðerhgotteno of
mori pro populo prophetizat et ante sex dies paschae ungento pedes dñi perfunduntur de
ðam uorðe indas toslitnise ꝥ ðe ueden bið ꝥ ðreat mið tuiggum palma gearn ceigeð la hæl usig
cuius practio Iudae murmur arguitur. xxx. Turba cum ramis palmarum occurrens clamat osanna
he uted^u ofer ꝥ fole aseldes gesæt ðam ældū cuoðendum all middaŋ æfter him foerde saecendum
ipse uero super pullum asinae sedit pharasaes dicentibus totus mundus post eum abiit. xxxi. Nuntiatis 15
hædnum hine gesea uilnandum tid his gebrehtnis hine cuoð ꝥ corn huætes deað monigfald
gentilibus eum uidere uolentibus horam suae clarificationis se dicit et granum frumenque mortuum multum
uæstem soðsæges tobrengende embehtande æc ðon him arwyðlicne ꝥ ðesendeð from feder sauel
fructū pronuntiat allaturum ministrantem quoque sibi honorificandum promittit a patre. xxxii. Ani-
his gestyredo ꝥte sie ðam cuoðende ꝥ gebrehtnige hine frō feder gewigende stefn of heofnū cuoð
mam suam turbatū esse dicenti et clarificare se a patre poscenti uox de caelo ait
ic gebrehtnade ðas menigo ðefylgeð betuih ða hine ne to doemenne ah to haelanne middaŋ
clarificaui post haec multa prosequitur inter quae se non ad iudicandum sed ad saluandum mundum
gecuome gecyðed bið aras from farma foet geðuoh ðara ðeigna bisene gesalde hine cuoð ꝥte
uenisse testatur xxxiii. Surgens a cena pedes lauit discipulorum exemplum dedisse se dicens ut 20
hia efne ðegnū doað ðætte allæra driht ꝥ geworhte soðadon ne uere esne mara hlaferde
ipsi conseruis faciant quod omnium dñm fecisse probarunt. xxxiiii. Non esse seruum maiorē domino

3. oðro MS. 5. anxietate MS. 9. halgum MS. 11. l. solui. 16. l. adesse dicit. frumenti. 18. clarificari. 21. l. efneðegnum.

- cues æfter cyðnise wittes in hrinīg hlafes mið ræcing gebeccade 7 8a 8egnas monigfaldlice
 dicens post testimonium scribaturae. Iudam intincti panis porrectione significat et discipulos multipliciter
 getrymed bið ne sie gestyred hearta iuerre cuæð 8am 8egnum ic am uoeg soðfæstnisse 7 lif seða
 exortatur. xxxv. Non turbetur cor uestrum ait discipulis ego sum uia ueritas et uita qui
 geslið mee geslyð æc 8one fæder ic in feder 7 fader in mec suæ huæd gie gegiauað in noma minum 8is
 uidit me uidit et patrem. ego in patre et pater in me. quodcunque petieritis in nomine meo hoc
 ic doam lufandum hine 8egnum 7 bibodo haldendum rummôd geheht from feder uoere ge-
 faciam. xxxvi. Diligentibus se discipulis mandataque seruantibus paracletum promittit a patre mitten-
 sended 7 wunande mið him in ecnese 7 hine sib gesealla him 7 sib fleta gehaten bið 7 is
 5 dum mansurumque cum eis in aeternum seque pacem dare eis pacemque relinquere pollicetur.
- hine seolfne 7 8one fader londbuænd cuæðende 7 8a 8eig (sic) palmo buta hine noht hia geuyrca
 xxxvii. Se ipsum uitem et patrem agricolam dicens discipulosque palmites sine se nihil eos facere
 mæge getrymeð 7 menigum reordana costum 7 uisum tuifallice him lufu inbecnað 8as hearnunge magon
 posse testatur et multis locutionum modis alternam eis dilectionem inculcat cuius merito possent
 sum humd hia gebiddas begeatta 8a ilca lufu suiðe fæst behead to fhygeanne læreð
 quodcunque petierint impetrare. xxxviii. Eandem dilectionem instantius commendans contemnendum docet
 fionge middaŋ fæcneð huluco fē his noma ueron 8rounde 7 7 fæuocne middaŋ frō rumode of
 odium mundi prædicens qualia pro eius nomine sint passuri et arguendū mundum a paracleto de
 synne of syoðfæstnisse 7 of dome ædeauæð lytle huile 7 gesene were hine cuæð from him 7
 10 peccato de iustitia et de iudicio manifestat. xxxviii. Modicum et uidendum se dicit ab eis et
 efsona lythuon 7 ne uere gesene of 8on soecendum 8egnum ongelic wifes æf acennisse
 iterum modicum et non uidendum de quo quaerentibus discipulis similitudinem mulieris post partum
 unrotnises fē glædnise ne eft gemyndig iulæð 8a ilca 7 frō feder to lufanne gebeccnas getriað hine
 tristitiae prae gaudio non reminiscens inducit quos et a patre amari significans corroborat se
 eft fletno cuoeð in middaŋ ofsuiðung gie habað ah gelefað ic fæuom 7 middaŋ to faeder of
 relicturos dicens in mundo præssuram habebitis sed confidite ego uici mundum. xl. Ad patrem de
 brenise his gespræc 8egnas longunga 7 monigfallice færfylgung beheadas throuung sona miððy
 clarificatione sua loquens discipulos prolixa et multimoda prosecutione commendat passione protinus in-
 gebiotate selenises 7 8rouunges his 8erh endebrednise uundra 7 dedo asaegd aron eristes
 15 minente. xli. Traditionis ac passionis eius per ordinem gesta narrantur. xlii. Resurrec-
 gelic ædeauunise 7 asceadan is 7 fēon maria 8io magdalenisca 7 saegeð underniomane
 tionis similiter manifestatio declaratur quia Maria Magdalene Petro et Iohanni nuntiat sublatum
 lichoma of byrgenne 8am iornendum 7 eft cerrendum 8a ilca æf 8ære angelica gesihðo gesene frō
 corpus de monumento quibus occurrentibus ac reuersis ipsa post angelicam uisionē uisum a
 him driht hīu woende lecnord miððy sona uas ongeten gehaten is 8egnum gesaecceþne miððy duro
 se dñm estimans hortulanum quo mox cognito iubetur discipulis nuntiare. xliii. Cum fores
 ueron tyndo cuomon to 8am 8egnum sibb gebrohte mið hondum 7 8egla miððy ædeaude of 8am in inblauing
 essent clausae ueniens ad discipulos pacem infert manibus latereque monstrato quibus insuflatione
 gebeccnað gast halig eft æf dagum æhtou insceauunge 7 mið rinīg 7 miððy gehran 8am siðū honda
 20 significat spm scm item post dies octo Thomas inspectione uel tactu lateris ac manuum
 efnegetrymed uas 7 geherde eadgo biðon 8aðe ne gesegon 7 gelefdon ædeaude hine efsona to
 confirmatur audiens beati qui non uiderunt et crediderunt. xliiii. Manifestat se iterum ad

7. l. earnunge. 9. l. 8rouende. 10. l. soðfæstnisse. 12. l. getrymmað. 14. l. brehtnise 7 berhtnise. 8rouung. 16. æd eaunise MS.
 ut semper. 18. l. esse existimat. miððy MS.

sae tiberiad̃es seofanū ðegnum in feng ðara fiscana hundrað fiftih ^u ðrio miððy eft aras fr̃o
mare Tiberiad̃is septem discipulis in captura piscium centum quinquaginta trium cum resurrexisset a
deadum uið ðiu ðirde cuoeð petre lufas ðu mec forðon ðria hine onsoce 7 foedendo 7 ða scipo
mortuis. xlv. Usque tertio dicit Petro amas me quia ter eum negauerat et pascendas oues
gelic ðirdæ beheadande mið hracing honda tahte 7 him 7te rodes deaðe uere toueard mið
aeque [fol. 207.] tertio commendans extensione manuum significat ei quod crucis morte foret mar-
ðrounge gesigfæstnad uas
tyrio coronandus.

[MS. Cott. Inl.
E. VII. fol. 228.]

INTERROGATIONES SIGWULFI PRESBYTERI.

5

Sum gefungen lareow wæs on Engla lande Albin gehaten. 7 hæfde micle gefincða. se lærde
manega þæs englican mennisces on boclicum cræfte swa swa he wel cuþe. 7 ferde siþþan ofer sæ to
þam snoteran kyninge Karolus gehaten. se hæfde micelne cræft for gode 7 for worulde. 7 he wislice
leofode. To þam com Albinus se æðela lareow. 7 on his anwealde ælþeodig wunode on sçe Martines
mynstre. 7 þær manega gelærde mid þam heofonlican wisdome þe him se hælend forgeaf. Þa on sumne 10
timan Sigewulf mæssepreost hine befrân gelome feorran mid gewritum be gehwilecum cnotum. þe he sylf
ne cuþe. on þære bēc þe is gehaten *Genesis*. Þa cwæð Albinus him to andsware þæt he wolde his
axunga eallunga gegaderian. 7 him swa sendan mid heora swutelungum.

Sigewulf hine befrân æt fruman þysum wordum:

- [I.] 1. Hu is to [fol. 228b] understandenne þæt se ælmihtiga God geswâc his weorca on þam seofþan dæge. 15
þa þa he gesceop calle þing. 7 Crist cwæð on his godspelle min fæder wyreð oþ þis. 7 ic wyrce?
Albinus him andwyrd. God geswâc þa þære niwan gesceapennysse. ac hē geedniwæð þa ylcan gecynd
ælce dæg 7 his weorce gewissað oð þisre worulde geendunge. [II.] 2. Hu fela gesceadwisa gesceafta ge-
sceop God? Twa. englas 7 men. [III.] 3. Hwi wæs þæra engla syn forsuwod on þære bēc *Genesis*.
7 þæs mannes wæs gesað? Forþam þe god gemynte þæt he wolde þæs mannes synne gehælan. na þæs 20
deofles. [IV.] 4. Hwi wæs þæs heahengles syn unmihtigendlic. 7 þæs mannes mihtigendlic? Forþan
þe se heahengel. þe nu is hetol deofol. him sylf his synne afunde. 7 se man wæs beswicen. And eac
swa micclum swa þæs engles gecynd mærra wæs on wuldre. swa hit wæs mare on forwyrd. 7 swa
micclum swa þæs mannes gecynd unmihtigre wæs. swa hit wæs leohtra to mihtunge. [V.] 5. Hwi wæs
se man betæht to his agenum cyre? To þan þæt he wære him sylfan ealdor swa to life. swā to deaðe. 25
forþan gif he wære neadunga Gode underþeod. þonne næfde he nān wuldor for godum weorcum. ne
nan wite for yfelum. ac wære þonne swilce an nyten. [VI.] 6. Hwi wæs Adame an treow forboden.
þa þa he wæs ealles oþres hlaforð? To þan þæt he hine ne onhofe on swa micclum hlaforðscipe. ac
wære on gehealdsumnysse þæs bebodes his scyppende underþeod. 7 þurh þæt wiste þæt he him hyran
sceolde. [VII.] 7. Hwi wæs se man on þone sixtan dæg gesceapen æfter þam oþrum gesceaftum. þonne 30
se man is betera þonne þa ungesceadwisan nytena? Forþan þe se scippend gesceop ærest þone middan-
eard. swilce he [fol. 229.] þam men hus getimbrode. 7 hine syððan into þam gelædde swa swa þæs huses
hlaforð. [VIII.] 8. Hwi awyrgde se scyppend þa eorþan on Adames gylte. 7 na þæt wæter? Forþan þe
se man æt of þære eorþan wæstmæ ongan Godes bebod. na of þam wætere. 7 forþam þe God gemynte
þæt he wolde þurh wæter þa synne adylegian þe se man þurhteah þurh þære eorþan wæstm. [IX.] 9. Hwi 35
wolde ure scyppend þæs mannes synne þurh hine sylfne gehælan. 7 na þurh sumne engel? Forþan þe
anes engles gecearnung ne genihtsumode to alysednysse ealles mancynnes. ne eac se deofol on swa
micelne gylt ne befeol þurh anes engles cwale. on swa mycelne swa he befeol on Cristes cwale.
[X.] 10. Hwi is se deofol swa onwerd þam men? For þære hatunge þe he hæfð to his scyppende. 7 for

5. presbiteri MS. 19. þære MS. 21. heahenglas MS.

- þam andan þe he hæfð to þam men 7 orwennysse his agenre hæle. [xiii.] 11. Hwi nolde God settan æt fruman mancynne. swa swa he siþþan dyde þurh Moysen? Forþan þe lange æt fruman wæs gehealden seo gecyndelice æ. swa þæt nan oþrum ne derode. Eft þa þa þeos æ becom to gymeleaste. þa sette God æ þurh Moysen to ege 7 to steore. 7 to geleafan on God. [xv.] 12. Hwi beseah God to Abeles lacum 7 him underfeng. 7 nolde beseon to Caines lacum? Forþam þe Abel geoffrode þa selostan lác Gode. 7 Cain þa waceran. [xvi.] 13. Hwi namode Crist on his godspelle Abel rihtwisne toforan oþrum? Forþan þe Abel hæfde þreo healice mihta. an is þæt he wæs Godes sacerð. þa þa he him gecweme lác offrode. oþer þæt he on clænum mægðhade his lif geendode. þrydde þæt he wæs gemartyrod unscyldig for his godnyssse. 7 on þam þrim þingum he getacnode Crist se ðe is soð sacerð. 7 on clænum mægðhade leofode. 7 for mancynne wæs gemartyrod. [xvii.] 14. Hwi is Enoch swa lange cucu gehealden? To þi þæt wære geswutelod þæt ealle men mihton æfre buton deaðe lybban. gif nan man ne syngode. [xviii.] 15. Hwi sceal se ylca Enoch oþþe Helias git sweltan? Þæt hi gelaeston þam meniscum gecynde þone deað þe Adam mid his ofergægednyssse geearnode. swa swa ealle men doð. 7 swa swa Crist sylf nolde þone deað forbugan. [xviii.] 16. On hu manegum wisum is Godes weorc? On feower wisum. ærest on Godes wordes gefadunge on þam ecan geþeahhte. eft on þam ungehiwodum antimbre þe he þa gesceafta of gesceop. swa swa hit gewriten is. *Qui uiuit in aeternum creauit omnia simul*. se þe leofað on ecnysse gesceop ealle þing togædere. þæt ðridde wæs. þa þa God todælde mislice gesceafta on þære syx daga gesceapennysse. þæt feorðe is þæt God gescyppð symle edniwan of þam ærran. þæt hi ne ateorian. [xx.] 17. Hwilce gesceafta wæron of nahte gesceapene? Heofan. 7 eorðan. englas. 7 leoht. lyft 7 wæter. 7 þæs mannes sawl. [xxi.] 18. On hu fela gesceaftum stent þæs middan-eard? On feowrum. on fyre. 7 on lyfte. on wætere. 7 on eorþan. [xxii.] 19. Hwæt is heora ælces gecynd? Þæs fyres gecynd is hat 7 drie. þære lyfte gecynd is wearm 7 wæt. þæs wæteres gecynd is ceald 7 wæt. þære eorðan gecynd is ceald 7 drie. [xxiii.] 20. Hwilces gecynd[es] is heofon? Fyres gecyndes. 7 sinewealt. 7 symle turnigende seo tunglena heofon. [xxiii.] 21. Gif heo turnigende is hu meta ne fealð heo? Woruldlice uðwitan sædon þæt heo feolle for hire swiftnyssse. gif þa seofon dweligidan steorran [fol. 230.] hyre ryne ne wiðhæfton. Ic wene þæt þu nyte hwæt þis gemæne buton we of oþrum bocum þis openlicor secgan. Ic secge þæt ic hwilon ær forsuwode. for þam ungewunan woruldlices gesceades. Witodlice seo tunglena heofon tyrnð æfre onbutan þas eorþan easten westweard. 7 hire winnað ongean þa seofon dweligidan tunglan. Hi synd dweligende oþþe worigende geowedene. na for gedwylde. ac forþan þe heora ælc gæð on his agenum ryne. hwilon ufor hwilon neoðer. 7 ne synd na fæste on þære rodorlican heofonan. swa swa oþre tunglan. Þone yfemestan heton þa hæþenan Saturnus. se gefylð his ryne oþ þrittig geara fyrste. Þone oþerne. þe beneoþan Saturnum gæð. hi heton Iouis. 7 se gefylð his ryne binnon twelf gearum. þone þryddan. þe beneoþan Iouem gæð. hi heton Mårs. 7 se gefylð his ryne binnan twam gearum. Se feorða is seo sunne. seo gefylð hire ryne on twelf monþum. þæt is on þrym hund dagum 7 fif 7 sixtigum tidum. Se fifta is gehaten Uenus. se is æfensteorra. se gefylð his ryne on þrim hund dagum. 7 eahta 7 sixtigum dagum. Se syxta is gehaten Mercurius. micel 7 beorht. se gefylð his ryne on þrim hund dagum. 7 nigon 7 twentigum dagum. Se seofða is se mona. ealra tungla nyfemest. 7 forði hæfð læstne embegang. 7 forþy he gefylð his ryne on seofon 7 twentigum dagum 7 eahta tidum. Þas seofon tunglan gað æfre eastwerd. ongean þa heofonan. ac seo heofen is strengre. 7 abret hi ealle underbæc westweard mid hire ryne. 7 is forþi mannum gefuht swilce seo sunne 7 þa foresædan tunglan gangon westweard. Soð þæt is. [fol. 230b] westweard hi gað unþances. æc hi gað swa þeah ealle be heora mihte æfre eastweard. Micel sweg gæð of heora swiftan ryne. 7 of þam seinendan rodore. þeah þe we for þam myccelan fyrle ne hit gefredan ne magon. We foð nu on þa axunga þær we hi ær forleton. [xxvi.] 22. Hu is to understandenne. on anginne gesceop God heofonan 7 eorþan? Þæt angin is Crist. Godes sunu. swa he sylf cwæð on his godspelle to þam Iudeiscum. þa þa hi axodon hwæt he wære. He cwæð. ic eom angin þe to eow sprece. þurh þæt angin. þæt is þurh þone sunu. gesceop se

28. easten westwerd MS. 32. geara MS. 34. sunna MS. 40. westweard MS.

fæder ærest, þæt antimber of nahte · of þam þe he syþþan heofonan 7 eorðan geworhte. [xxviii.] 23. Hu is to understandenne þæt Godes gast wæs gefeod ofer wæterum? Ne ferde Godes gast worigende ofer þa wæteru · ac þurh his mihte 7 wissunge to gescippenne 7 to geliffæstenne þæt ungehiwode antimber. [xxxiii.] 24. Hwi gesceop God leoht on þone forman dæg? Hit gedafnode rihtlice Godes weorcum þæt se ælmihtiga · se þe is ece leoht · ærest þæt hwilwendlice leoht geworhte · þæt þa oþre gesceafta · þe he syþþan gesceop · mihton beon þurh þæt leoht gesewene. God sylf is soð leoht · ac þæt gesceapene leoht geswutelode his weorc. [xxxvi.] 25. Hwi is gecweden on þæs mannes gesceapennysse · *uton wyrcan mannan* · 7 be þam oþrum gesceaftum is awriten þæt God gecwæð · 7 hi wurdon þurh his hæse gesceapene? Witodlice forþan þe þæs mannes wurðscipe 7 æpelborennys is toforan þam oþrum gesceaftum · 7 forþi wolde mid geþeahte · 7 þurh his agene handa · hine gescyppan. [xxxvii. xxx.] 26. Hwi is gecweden 10 þæt God cwæde · *uton wyrcan mannan to ure anlicnysses*? Forþi is gecweden · *uton* [fol. 231.] *wyrcan* · þæt wære geswutelod þære halgan þrynnysse weorc on annysse. Seo halige þrynnys is undergiten on þam worde · *uton wyrcan* · 7 seo soðe annys is understanden on þam worde · to ure anlicnysses. [xxxviii.] 27. On hwam is se man his scyppendes anlicnys? On þam inran men · þæt is on þære sawle · seo hæfð on hyre þreo þing on annysse æfre wyrcende · þæt is gemynd · 7 andgit · 7 willa. 15 [xxxviii.] 28. Hwi is gecweden · ægðer ge anlicnys ge gelicnys? Seo anlicnys is to understandenne on þære ecnysse · 7 seo gelicnys on hire þeawum · þæt is on þam þrym þingum þe we ær namodon. [xxxix.] 29. Hwi ne cwæð þæt halige gewrit be þam men · þa ða he gesceapen wæs · synderlice þæt hē god wære · swa swa hit cwæð mænigfealdlice be þam oþrum gesceaftum þæt God gesawe þæt hī gode wæron? Siððan se man gesceapen wæs · sægð þæt halige gewrit · þæt God gesawe ealle þa þing þe he geworhte · 20 7 hi wæron swyðe gode · swilce hī wæron ærþan ænþigode · 7 wæron syððan for þam men ealle swyðe gode · forþan þe hi ealle to þæs mannes wlite gesceapene synd. Se man soðlice is to wuldre 7 herunge his scyppendes geworht. [li.] 30. Hwi wæs þæt treow · þe Adam on agylte · gehaten *lignum scientiae boni et mali* · þæt is on englisc · treow ingehydes yfeles 7 godes? Næs þæt treow on his gecynde gesceadwis · ne hit næfde ingehyd godes oþþe yfeles · ac þæt se man mihte on þam treowe · þe him forboden 25 wæs · tocnawan hu mycel gōd is on gehyrsumnysse · 7 hu micel yfel on ungehyrsumnysse. [lii.] 31. Hwæt is getacnod on þam worde · þe God cwæð to Adame · ærþan þe he agylte · þu scealt deaðe sweltan · gif þu of þam treowe geetst? Se twifealda deað wæs mid þam getacnod · þære sawle 7 þæs lichaman. þære sawle deað is · þonne hī God forlæt [fol. 231b] for sumere synne · 7 heo siððan sceandlic wunað. þæs lichaman deað is · þonne sawl him of gewit. 7 þisne twyfealdan deað towearp Crist mid his anfealdan deaðe · se þe wæs 30 soþlice dead on lichaman · 7 næfre on þære sawle · forþan þe he næfre ne syngode. [lii.] 32. Hwi wolde God þæt se man Adam eallum nytenum naman gesceope? Þæt se man þurh þæt undergeate hu micle betera he wæs · þurh his gesceadwisnysse · þonne þa nytena · 7 þæt he þæs þe swiþor his scippend lufode þe hine swilcne geworhte. [lii.] 33. Hwi sægð þæt halige gewrit þæt Adam ne gemette nænne him gelicne · ærþan þe Eua wæs gesceapen? Forþan þe nan nyten næfde nan gesceadne sawle buton hē ana. 35 [lii.] 34. Hwi wolde God gescyppan Euan of Adames sidan · þa þa he slēp · 7 na of eorþan · swa swa he hine gesceop? For þære getacnunge þæt Crist sylf wæs mid deaðe geswefod on þære rode · 7 wæs on þære sidan gewundod · of þære arm wæter 7 blod to alysenne his gelapunge. seo is gecweden Cristes bryd 7 clæne mæden. [lii.] 35. Hweþer seo næddre þurh hire agen andgit to Euan spræce? Nis hit na geleafflic þæt se wurm þurh his agen andgit Euan bepæhte. 7 se deofol spræc þurh þa næddran · swa 40 swa he deð þurh wodne man · 7 heo ne undergeat þa word þe māt þe se woda deð. [lii.] 36. Hwi geþafode God þæt se man afandod wære · þa þa he wiste þæt se man wolde abugan? Forþan þe se man nære herigendlic · gif he forþi ne syngode · þe hē ne mihte. ac he wære herigendlic · gif he nolde syngian · þa þa he mihte. Git dæghwamlice drecð [se] deofol mancynn mid mislicum costnungum · þa þa beon herigendlice 7 halige þe him wiðstandað · 7 þa beoð genyþerode þe nellað him wiðstandan. 45 [lii.] 37. Hwi wolde se æþela [fol. 232.] scyppend æfre þone mannan to his agenum cyre lætan? Forþan þe se scippend nolde þæt se man þeow wære se þe to his anlicnysses gesceapen wæs · ac wære þurh godne

11. anlicnyssa MS. gecweden MS. 13. understandan MS. 15. geanlicnys gegelicnyss. wylla MS. 28. se twifealde MS.

- willan herigendlic · oððe of yflum willan nyðergendlic. [LXXII.] 38. Hwi axode God Adām æfter his gylte hwær he wære · swilce he nyste? Þæt he dyde for þreaginga · na swilce he nyste · ⁊ þæt Adam understode hwær he þa wæs · ⁊ hwanon he afeolle. [LXXIII.] 39. Humeta wende Adam þæt he mihte hine behydan fram Godes gesihðe? Seo stunnys him gelamp of his synne wite þæt he wolde
- 5 hine bediglian þam þe nan þing nis digle. [LXXV.] 40. Hwi [ne] axode God þa næddran hwi heo þa men forlærde · swa swa he axode Euan hwi heo Adame þone æppel sealde? Forðan þe seo næddre be agenum willan þæt ne dyde · ac se deofol þurh hi · ⁊ forþi cwæð God hire to · þu bist awyrged · ⁊ þu scealt gān on þinum breoste · ⁊ þu ytst þa eorþan eallum dagum þines lifes. Se deofol · þe spræc þurh þa nædran · wæs on þære næddran awyrged · he gæð on his breoste · þæt is þæt he færd on modig-
- 10 nysse · ⁊ mid þære men beswicð. ⁊ he yt þa eorðan · forþan þe þa belimpað to þam deofle þa þe þa eorðlican grædnysse ⁊ gælsan ungefohllice gefremmað. God cwæð to Euan þæt heo sceolde þære næddran heafod tobrytan · ⁊ seo næddre wolde syrwan ongean hire hō. [LXXVII.] 41. Hwæt is þære næddran heafod · ⁊ hwæt þæs wifes hō? Ðære næddran heafod getacnað þæs deofles tihtinge þa we sceolan mid ealre geornfulnysse sona tobrytan · forþan gif heo þæt heafod innan þone man bestingð ·
- 15 þonne slingð heo mid ealle inn · swa þeah ne bescyt se deofol næfre swa yfel geþoht into þam men þæt hit him to forwyrde becume · gif hit him ne licað · ⁊ gif he winð mid gebedum ongean · he sæwð for oft manfullice [fol. 232b] geþohtas into þæs mannes heortan · þæt he hine on orwennysse gebringe · ac hit ne bið þam men derigendlic · gif hē to his drihtne clypað · swa se man swiþor bið afandod · swa he selra bið. Þæs wifes hō getacnode þæt se deofol wile on fyrste · gif he æt fruman ne mag · þone man
- 20 beswican · ⁊ swa near his lifes geendunge · swa bið ðam deofle leofre þæt he þone man forþære · ac us is to hopigenne to þæs hælendes gescyldnysse þe þe us tihte þus *confidite · ego uici mundum* · truwiað ⁊ beoð gebylde · ic oferswiðde þisne middaneard · eft he cwæð · þyses middaneard[es] ealdor com to me · ⁊ he on me naht his ne funde · se deofol is þara manna ealdor þe þisne middaneard ungemetlice lufiað · ⁊ he com to Criste · cunnode hwæðer he ænig þing his on him gecneowe · þa ne funde he on him nane
- 25 synne · ac unsceððignysse. Þæt þæt we ne magon þurh us · þæt we magon þurh Crist seþe cwæð · *omnia possibilia credenti* · ealle þing synd þam geleafullum acumendlice. We sceolon winnan wið þone deofol mid fæstum geleafan · gif we willað beon gehealdene · ⁊ seþe him onbihð · bið soðlice beswicen. [LXXX.] 42. Hwi worhte God pylcan Adame ⁊ Euan æfter þam gylte? Þæt he geswutelode · mid þam deadum fellum · þæt hi wæron þa deadlice for þære forgægednysse.
- 30 [LXXXII.] 43. Hwæt is þæt God gelogode Cherubin ⁊ fyran swurd ⁊ awendendlic to gehealden[ne] þone weg þe lið to lifes treowe? Þæt is þæt neorxnwonges [weg] get is gehealden þurh engla þenunge · ⁊ fyrena hydrædene · ⁊ þæt is awendendlic · forþan þe hit bið aweg gedōn · ⁊ se weg bið us gerymed. Cherubin is gereht gefyllednyss ingehydes · þæt is seo soðe lufu · ⁊ þæt fyrene swurd getacnode þa hwilwendlican earfoðnyssa þe we hær on life for- [fol. 233.] berað · ⁊ we sceolon þurh þa soðan lufe Godes
- 35 ⁊ manna · ⁊ þurh earfoðnysse · to þæs lifes treowe eft becuman. Þæt lifes treow is se leofa hælend Crist seþe is soð lif on hine lifigendum. [LXXXVII.] 44. Hu clypode seo stemn Abeles blodes to Gode? Heo clypode swa þæt Caines gylt wearð æteowod on Godes gesihðe · ⁊ gehwilces mannes dæda clypiað to Gode · ⁊ hine gewregað ofþe gepingiað. þonne God hi gesihð · swa gode swa yfele. [LXXXVIII.] 45. Hwi wæs Cain awyrged on his synne · ⁊ seo eorðe wæs gewyrged on Adames synne?
- 40 Cain wiste his fæder forgægednysse · ⁊ næs þurh þæt gewærleht · ac þær to eacan his agenne broðor rihtwisne ⁊ unsceððigne acwealde · ⁊ forþi wæs wyrðe maran wyrigunge. [LXXXVIII.] 46. Hwile taen sette God on Caine · þæt hine man ofslean ne sceolde? Þæt taen gewislice þæt he cwacigende ⁊ geomerigende ⁊ worigende ⁊ utlaga leofode symle ofer eorþan. [LXXXVIII.] 47. Hwæt is yfel? Yfel nis nan þing þurh hit sylf · ⁊ nane wununga næfð buton on sumum gesceafta · se deofol wæs ærest to
- 45 godum engle gesceapen · ac he wearð yfel þurh modignysse · nu nis yfel nan þing buton godnysse forgægednysse · swa swa þeostru ne synd nan þing buton leohtes forlætennyss. [LXXXVIII.] 48. Humeta cwæð God ælmihtig · þa þa he manna þwyrnysse geseah · þæt him ofsuhte þæt he æfre men gesceope? Ne bið God næfre beþæht · ne him næfre ne ofþincð þæt þæt he ær to ræde geþohte · ne he ne besargað

12. næddra MS. 14. tobryton MS. 28. efan MS. 31. wæg MS. 38. gewregað MS.

swa hwæt swa he foresceawode · swa swa men doð. ac þæt halige gewrit wile to ure spræce geþwærl-
 lecan · 7 on ure wisan us to spræcð · swa þæt we þurh þa gewunelican spræce þa þing oncnawan þe ðs
 uncuðe wæron. [cv.] 49. Hu wæs Noes arc gesceapen? Se arc wæs fyðerscyte · þreo hund fæðma
 lang neoðan · 7 fiftig fæðma [fol. 233b] wið · 7 þritig fæðma heah · 7 wæs fram neoðewerdan oþ ufe-
 werdan swa togædere getogen · 7 swa genyrwod · þæt he wæs mid anre fæþme ufewerd belocen · swa 5
 swa he strengest beon mihte ongean þa stiðlican scuras. He wæs fifflere · 7 hæfde þreo wununga. on
 þære nyðemestan fleringe wæs heora gangpyt · 7 heora myxen · on þære oþre fleringe wæs þara nytena
 foda gelogod. on þone þridðan fleringa wæs seo forme wunung · 7 þær wunodon þa wildeor 7 þa reþan
 wurmas. on þære feorþan fleringa wæs þara tamra nytena steall · on þære fiftan fleringe wæs þara
 manna wunung mid wurðmynte gelogod · 7 hi þæron wunodon for nean twelf monað · ærþan þe 10
 þæt flod mihte beon adruwod. [cxxxiii.] 50. Hwi wurdon adyðde ma þara eorðlicra nytena · on
 þam flode · þonne þara sælicra fixa? Forþan þe seo eorðe wæs awyrged on Adames gylte þe þa
 nytena on leofodon. [cxxxvi.] 51. Hwider arn þæt wæter of þam widgillan flode · þa þa flod
 wanigende wæs? Wen is þæt þæt wæter gewende to þære widgillan niwelnyssse þurh þa digelan
 æddran þisre eorþan · be þam þe Salomon cwæð þæt ealle êân eft gewendað þanon þe hi ær comon · 15
 þæt hi eft flowan magon. [cxxxii.] 52. Hu wæs manncynne flæscmete alyfed æfter þam flode ·
 7 na ær? For þære eorþan unwæstmbarnyssse · 7 þara manna tyddernysse. Wise lareowas sædon
 þæt seo eorðe wære miccle unwæstmbarre æfter þam flode þonne heo ær wære · þa þa mancynn be
 hire wæstmum leofode. [cxxxiii.] 53. Hwi wæs se rênboga to wedde gesette mancynne? God
 gesette þone rênbogan to wedde · 7 to orsorhnyssse mancynne · to þam behate þæt he næfre eft nolde 20
 ealne middaneard mid nanum flode oferteon. forðan þe he wiste · [fol. 234.] gif he swa ne dyde ·
 þæt men woldon forhtian þæt hi mid flode fornūmene wurdon · þonne hi gelome sawon swiðlice
 renas. [cxxxiiii.] 54. Hwi is þæt tacn on þære lyftenan heofonan gesewen? To þan þæt hit ealle
 men geseon magon · þæt we beon gemynegode þæt wê ðre môð on ælcere gedrefednyssse to Gode awen-
 dan seþe wunað on heofonum. [cxxxv.] 55. Hwi is þæt tacn mislices bleos? On þam tacne is wæ- 25
 teres hiw 7 fyres · 7 þæt tacn · þæt is se rênboga · cymð of þam sunbeame 7 of wætum wolene · to þan
 þæt he sy middanearde to orsorhnyssse · mid þam wæterian bleo · þæt wæter us eft ealle ne adrenece · 7
 þæt he sy to ogan · mid þæs fyres hiwe · þæt eall middaneard bið mid fyre forsweled on þam micclan dæge.
 [cxxxvi.] 56. Hu wæs þes middaneard todæled æfter þam flode? Se yldesta Noes sunu Sêm gestrynde
 mid his sunum seofon 7 twentig suna · 7 hi gebogodon þone eastdæl middaneardes þe is gehaten Asia. 30
 se oþer Noes sunu Cham gestrynde mid his sunum þritig suna · 7 hi gebogodon þone suðdæl þe is ge-
 haten Affrica · se þridða Noes sunu Iafeth gestrynde mid his sunum fiftyne suna · 7 þa gebogodon norð-
 dæl þe is gehaten Europa. þas ealle togædere syndon twa 7 hundseofontig þeoda · 7 swa fela leor-
 ningenihta sende Crist to bodigenne þone soþan geleafan geond ealne middaneard. [cxxxviii.] 57. Hwa
 wolde beon ærest cynincg on mancynne? Nembroð se ent seþe fyrrest wæs æt þære getimbrunge þære 35
 micclan byrig Babilonian · on þære þe hi woldon þone stypel up to heofonum aræran · on þære wurdon
 þa gereord on twa 7 hundseofontig todæle. [cl.] 58. On hwilcere mægðe þurhwunode þæt gercord
 þe Adam hæfde? On þære ebreiscan mægðe þe Crist siððan on menniscnyssse of acenned wearð · forþan
 þe hit ge- [fol. 234b] dafnode þæt mancynnes alysednys wurde ærest gebodod þurh þæt gereord þe ærest
 deað of com on middanearde. [cliii.] 59. Hwæt gemænað þa þreo utfaru þe God Abrahame bead 40
 þus cweðende · far of þinum lande · 7 of þinre mægðe · 7 of þines fæder huse · 7 cum to þam lande þe
 ic þe gewissige · 7 ic þe þær mærne gedô · 7 þe gebletsige? Þæt getacnað þæt þa gecorenan Godes þe-
 genas sceolon forlætan þa flæselican lustas · 7 ealle þa leahtras · 7 þisne middaneard on mode forseon · 7
 to þam ecan life æfre gewilnian. [clv.] 60. Hu fela behate behêt God Abrahame? Twa. an was
 þæt he 7 his ofspring sceoldon agan þone eard Iudeiscas landes. oþer þæt he is þurh geleafan manegra 45
 þeoda fæder · 7 ealle þeoda syndon gebletsode on his ofspringe · þæt is on Criste. [clvii.] 61. Ic
 axige hwæþer hit mihte gedafnian Abrahame · þam halgan were · þæt he cwæde to þam kyninge Pha-

5. genyrwed MS. 6. strengst MS. 7. þære nytena MS. 8. l. on þære þridðan fleringe. forma MS. 16. flæscmetas MS. 17. þære
 manna MS. 21. middan eard MS. ut fere semper. 23. lyftenran MS. 28. middan dæge MS.

- rað. be his wife Sarrañ. þæt heo his swustor wære. þe læs þe he for hire wlite wurde ofslagen? Abraham geswutelode. mid þære dæde. þæt man ne sceal fandian Godes. þa hwile þe he mæg mid ænigum gesceade him sylfum gebeorgan. Se fandað Godes se þe his agen gescead forlæt þe him God forgeaf. ⁊ swa butan gesceade secð Godes fultum.
- 5 [CLXIII.] 62. Hwæt wæs se Melchisedech sepe wæs ægðer ge kyning ge Godes sacerd. ⁊ eac se apostol Paulus cwæð be him þæt he wære butan fæder. ⁊ butan meder? Se Melchisedech wæs kyning ⁊ Godes sacerd. swa þæt he offrode þam ælmihtigan Gode hláf ⁊ win. forþan þe he getacnode urne hælend Crist sepe is ealra kyninga kynineg. ⁊ eallra sacerda sacerd. ⁊ he gehalgode husel of hlafe. ⁊ of wine. ⁊ hine sylfne for ðs geoffrode. næs Melchisedech buton fæder ⁊ meder acenned. ac he leofode
- 10 swa lange [fol. 235.] þæt man his cynn nyste. ⁊ forði he getacnode Crist seðe is acenned on heofonum butan meder. ⁊ on eorþan butan fæder. be þam is awriten. *tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech*. þæt is on englisc. þu eart sacerd on ecnysse æfter Melchisedeches endebyrðnysse. [CLXV.] 63. Hwæt wæs se Damascus þe Abraham embe spræc to Gode. ⁊ wende þæt he sceolde beon his yrfenuma? Se Damascus wæs Abrahames gerefan sunu ⁊ he næs na Abrahames yrfenuma. æc wæs
- 15 his agen sunu Isâac þe syððan wæs geboren. ac se Damascus getimbrode syððan ane burh. ⁊ hire naman gesceop be him sylfum Damascus. ⁊ he on þære byrig rixode. [CLXVIII.] 64. Hwi is awriten on þære bēc genesis þæt Abrahames cynn sceolde gecyrran ongean fram Aegyptan lande on þære feorðan mægðe. ⁊ seo oþer bēc Exodus sægð þæt hi ferdon of Aegyptan lande on þære fiftan mægðe? Iacôb. Abrahames sunu. hæfde twelf suna. þonne gif þu telst þa mægrace fram Iudan. þonne findst þu
- 20 þær fif mægða. ⁊ gif þu telst fram Leui. þam gingran breþer. þonne findst þu þær feower mægða. is nu forþi ægðer soð. [CLXXI.] 65. Hu mihte Abraham beon clæne þæt he nære forligr geteald. þaþa he hæfde cyfese under his riht æwe? Abrahames wif wæs untymende oþ hire ylde. ⁊ þa bæd heo hire wer þæt hē wið hire wylne tyman sceolde. ⁊ he swa dyde swiþor for bearnteame. þonne for galnysse. ⁊ eac se ealde w. þe þa stôd. næs swa stið on þam þingum swa swa Cristes godspel is. þe nu stent. ⁊
- 25 tæcð to anum wife. [CLXXVIII.] 66. Hwæt gemænð þæt word þe God cwæð to Abraham be þam synfullum leodscipum þus. þæra Sodomitiscra hream astah up to heofonum? Seo syn bið on stemne. þonne se gylt bið on dæde. ⁊ seo syn bið mid hream. þonne se man syngað freolice. butan ælcere sceca. [fol. 235b] me. swilce he his yfel oþrum mannun bodige. [CLXXXVII.] 67. Hwi wolde God þa ylean Sodomitiscan mid byrnendum swæfle adydan. ⁊ on Noes flode wurden þa synfullan mid wætere
- 30 gewitnode? On Noes dagum gewitnode God manna galnysse mid wætere. mid liðran gesceafte. forþan þe hi syngodon mid wifum. ⁊ þa Sodomitiscan syngodon bysmorlice ongean gecynd. ⁊ wurden forþi mid swæfenum fyre forswælede. þæt heora fule galnyss wurde mid þam fulan swæfle gewitnod. On Noes flode wæs seo eorðe afeormod. ⁊ eft geedeucod. ⁊ on þære Sodomitiscra gewitnunge forbearn seo eorðe. ⁊ bið æfre unwæstmære. ⁊ mid fulum wætere ofergân. On Noes dagum cwæð God be þam
- 35 synfullum. ne þurhwunað min gast on þysum mannun on ecnysse. forþan þe hi synd flæsc. Se gast getacnað hēr Godes yrrē. swilce God cwæde. nelle ic þis mennisc gehealdan to þam ecum witum. forþan þe hi synd tyddre. ac ic wille hēr on worulde him dôn edlean heora gedwyldes. Nis na þus awriten be þam Sodomitiscum þe ongean gecynd sceamleaslice syngodon. forþan þe hi synd ecelice fordemde. [CLXXXVIII.] 68. Hwi wearð Lothes wif awend to sealtstane. ðaða God sende his twegen
- 40 englas to ahreddenne Loth. ⁊ his wif. ⁊ his twa dohtra. of þam fyre þe þa fif burga forbærnde? Þa Godes englas. þe hi of þære byrig gelæddon. warnodon hi. ⁊ þus cwædon. ne behealde ge underbæc. ac efaða aweg. þa na ðe læs beseah Lothes wif underbæc. ⁊ wearð sona awend to anum sealtstane. for þære getacnunge þæt nan man ne sceall. sepe wile synnum ætbærstan ⁊ to Godes þeowdome gebugan. beseon underbæc. þæt is. þæt hē ne sceal gewilnian þa woruldlican þinge þe he ær forlēt. swa swa Crist
- 45 cwæð to his discipulum. *me- [fol. 236.] mores estote uxoris Loth*. þæt is. beoð gemyndige Lothes wifes. þæt ge ne bugon eft to woruldþingum. swa swa þæt wif wende underbæc. [cc.] 69. Hit is awriten on genesis þæt God afandode Abrahames. ⁊ se apostol Iacob awrit on his pistole þæt God ne costnað

19. Abrahames suno MS. 33. gewitnunga MS. 34. eorða MS. 39. twægen MS.

nænne man. hu mæg beon ægþer soð? God afandað þæs mannes. na swilce he nyte ælces mannes heortan. ær he his fandige. ac he wile þæt se man geþeo on þære fandunge. ⁊ his ingehyd beo geopenod. God afandode Abrahames. swa þæt he hēt hine niman his leofan sunu Isâc. ⁊ geoffrian Gode to lace. ⁊ siððan ofslean on þa ealdan wisan. þa wæs Abraham Gode gehyrsum. ⁊ wæs him leofre þæt he Godes hæse gefylde. þonne hē his leofan bearne geārode. ⁊ he wæs þa afandod. ⁊ gerihtwisod. ⁊ 5 gewuldorbeagod. swa þæt God him cwæð to. on þinum ofspringce beoð ealle eorðlice mægða gebletsode. þus afandað God his gecorenan. na swilce he nyte heora ingehyd. ac he wile þæt hī beon þe gefungenran on þære fandunge. Oþer is seo fandung [þe] Iacob se apostol embe spræc. þæt it seo costnung þe gewemð þone man to syngienne. ac God ne costnað nænne man. forþan þe he nele nænne to synnum gebigan. ac þeos costnung is of þam niðfullan deofle. ⁊ of yfelum lustum. ⁊ sē lūst acenð þa 10 synne. ⁊ seo syn. þonne heo bið geendod. acenð þone ecan deað.

Nelle we na swiðor embe þis spreca. forþan þe we habbað þa nydbehefestan axunga nu awritene.

[God. Bibl. Publ.
Cantabr.]

DE TEMPORIBUS ANNI.

Ic wolde eac. gyf ic dorste. gadrian sum gehwæde andgit of ðære bēc þe Beda se snotera lāreow gesette ⁊ gegaderode. of manegra wisra lareowa bocum. be ðæs geares ymbrenum. fram anginne mid- 15 daneardes. Witodlice þaþa se ælmihtiga scyppend þisne middaneard gesceop. þa cwæð he. gewurðe leoht. ⁊ leoht wæs þærrihte geworden. þa geseah God þæt þæt leoht wæs gōd. ⁊ todælde þæt leoht fram þam þeostrum. ⁊ het þæt leoht dæg ⁊ þa ðeostru niht. ⁊ wæs þa geteald æfen and merigen to anum dæge. On þam oþrum dæge gesceop God heofenan. seo ðe is gehaten firmamentum. seo is gesewenlic ⁊ licham- 20 lic. ac swa þeah we ne magon. for ðære fyrleinan heahnyse ⁊ þæra wolcna ðicnyse ⁊ for ure eagna tyddernyse. hī næfre geseôn. seo heofen belicð on hire bosme ealne middaneard. ⁊ heo æfre tyrnð on- buton us. swiftre þonne ænig mylenhweowul. ealswa deop under þyssere eorðan swa heo is bufan. eall heo is sinewealt ⁊ ansund ⁊ mid steorrum amett. soðlice þa oðre heofenan þe bufon hire sind ⁊ beneoðan sind ungesewenlice ⁊ mannum unasmeagendlice. sind swa þeah mā heofenan. swa swa se witega cwæð. 25 *Caeli caelorum*. þæt is heofena heofenan. eac se apostol Paulus awrāt þæt hē wæs gelædd oð ða þridan heofenan. ⁊ he ðær gehyrde þa digelan word þe nan man spreca ne mōt. On þam þridan dæge gesceop se ælmihtiga God sē ⁊ eorðan ⁊ ealle eorðlice spryttinga. Ðas þry dagas wæron buton sunnan ⁊ monan ⁊ steorran. ⁊ eallum tidum gelicere wægan mid leohte ⁊ þeostrum aþenede. On ðam feorðan dæge gesceop God twa miccle leoht. þæt is sunne ⁊ mona. ⁊ betæhte þæt mare leoht. þæt is seo sunne. to ðam 30 dæge. ⁊ þæt læsse leoht. þæt is se mona. to þære nihte. On ðam ylcan dæge he geworhte ealle steorran ⁊ tida gesette. On ðam fiftan dæge he gesceop eal wrymcygn ⁊ þa micclan hwalas ⁊ eal fiscecynn on mislicum and mænigfealdum hiwum. On ðam sixtan dæge he gesceop eall deorcynn. ⁊ ealle nytenu þe on feower fotum gāð. ⁊ þa twegen men Adām ⁊ Euan. On þam seofodan dæge he geendode his weorc. ⁊ seo wucu wæs þa agān. Nū is ælc dæg on þisum middanearde of þære sunnan lihtinge. Soðlice seo sunne gæð be Godes dihte betwux heofenan ⁊ eorðan. on dæg bufon eorðan. ⁊ on niht under ðysse 35 eorðan. eall swa feorr adūne on nihtlicere tide under þære eorþan swa heo on dæg bufon up astihð. Æfre heo bið yrnende ymbe ðas eorðan. ⁊ eal swa leohte scinð under þære eorðan on nihtlicere tide swa swa heo on dæg deð bufon urum heafdum. On ða healfe þe heo scinð þær bið dæg. ⁊ on ða healfe þe heo ne scinð ðær biþ niht. Æfre bið on sumere sidan þære eorðan dæg ⁊ æfre on sumre sidan niht. Ðæt leoht þe we hatað dægred cymð of þære sunnan. ðonne heo upweard bið. ⁊ heo ðonne todræfð 40

9. syngigenne MS. 12. spræcan MS. — *Lectioes Cod. Cott. Tib. B. V.*: 14. pluccian pro gadrian. andgyt. lareow. 15. gaderode. anniginne. 16. *Post middaneardes inserit Cod. Cott.*: Ðæt nis to spelle ac elles to rædenne þam þe hit licað. — geweorðe. 17. gōd. 18. ðeostru. merien. 19. heofenan. 20. fyrlynan. 21. heofon. belycð. hyre. 22. on butan. mylne-hweol. eall swa. þysse. 23. amett. bufan hyre synd. synd ungesegenlice. 24. heofonan. 25. heofona heofonan. awrat. he. 26. heofonan. diglan. mann. nemot. 27. ða. butan. 28. steorrum. 29. scop. 31. ge scop eall. 32. eall. mistlicum. syxtan. gesceop. 33. nytenu. gað. menn. éfan. 34. agan. þysum. lyhtinge. 35. betweox. bufan. 36. adune. nihtlicere. bufan. 37. byð. *ut semper pro* bið. eall. nihtlicere. 38. bufan. 39. sumre. 40. dægred.

þa nihtlican þeostru mid hyre micclan leohte. Eal swa picce is seo heofon mid steorrum afulled on dæg swa on niht. ac hi nabbað nane lihtinge for þære sunnan andwerdnyse. We hatað ænne dæg fram sunnan upgange oð æfen. ac swa þeah on bocum is geteald to anum dæge fram þære sunnan upgange oð þæt heo eft becume þær heo ær uppstah. on þam fæce sind getealde feower 7 twentig tida. Seo
5 sunne is swiðe micel. eal swa brād heo is. þæs þe bæc secgað. swa eal eorðan ymbhwyrft. ac heo þincð us swiðe unbrād forþan þe heo is swiðe feor fram urum gesihþum. Ælc ðing swa hit þe fyrr bið. swa hit þe læsse ðincð. We magon hwæðere tocnawan be hire leoman þæt heo unlytel is. Swa raðe swa heo upastihð. heo scinð geond ealle eorðan gelice 7 ealre eorðan brādnyse endemes oferwrihð. Eac swilce þa steorran þe us lytle pinceað. sind swiðe brade. ac for ðam micclum fæce. þe us
10 betweenan is. hi sind gefuhte urum gesihðum swiðe gehwæde. Hi ne mihton swa þeah nān leoht to eorðan asendan fram þære healian heofenan. gyf hi swa gehwæde wæron swa swa urum eagum ðincð. Soðlice se mona 7 ealle steorran underfoð leoht of ðære micclan sunnan. 7 heora nān næfð nænne leoman buton of ðære sunnan leoman. 7 þeah þe seo sunne under eorðan on nihtlicere tide seine. þeah astihð hire leoht on sumere sidan þære eorðan þe ða steorran bufon us onliht. 7 þonne heo up
15 agæð heo oferswið ealra þara steorrena 7 eac þæs monan leoht mid hire ormætan leohte. Seo sunne getacnað urne Hælend Crist. se ðe ys rihtwisnyse sunne. swa swa se witega cwæð. *timentibus autem nomen Domini oriatur sol iustitiae. et sanitas in pennis eius.* þam mannum. þe him ondrædað Godes naman. þam arist rihtwisnyse sunne. 7 hælð is on hire fiðerum. Se mōna. þe weaxð 7 wanað. getacnað þas andweardan gelaðunge þe we on sind. Seo is weaxende þurh acennedum cildum 7 wani-
20 gende þurh forðfarendum. þa beorhtan steorran getacnað þa geleaffullan on Godes gelaðunge. ðe on godre drohtnunge scinað. Crist soðlice onliht hi ealle þurh his gife. swa swa se godspellere Iohannes cwæð. *erat lux vera. quae inluminat omnem hominem venientem in hunc mundum.* þæt soðe leoht com þe onliht ælene mannan cumendne to ðisum middanearde. Næfð ure nān nān leoht ænigre gōdnyse buton of Cristes gife. se ðe ys soðre rihtwisnyse sunne gehaten.

25

DE PRIMO DIE SAECULI. SIVE DE EQUINOCTIO VERNALI.

Done forman dæg þyssere worulde we magon afindan þurh ðæs lenctenlices emnihtes dæg. for þan þe se emnihtes dæg is se feorða dæg þissere worulde gescapennyse. Þry dagas wæron ær ðam dæge buton sunnan 7 monan 7 eallum steorrum. 7 on ðam feorðan dæge þyssere worulde gescapennyse gesceop se ælmihtiga scyppend sunnan. 7 gesette hī on ærne mergen on middan eastdæle. þær ðær em-
30 nihtes circl is geteald. þæt heo æfre ymbe geares ymbrynum þær ðone dæg 7 þa niht geemnytte on gelicere wægan. Ðæs ylcan dæges hē gesette þone monan fulne on æfnunge. on eastdæle mid scinendum steorrum samod. on þæs hærfestlican emnihtes ryne. 7 þa easterlican tid þurh ðæs monan anginn gesette. We willað furðor ymbe þas emnihte swiðor spreca on gedafenlicere stowe. 7 we secgað nu sceortlice þæt se forma dæg þyssere worulde is geteald to ðam dæge þe we hātað *quinta decima kl Aprilis.* 7
35 þæs emnihtes dæg ys gehæfd. swā swā Beda tæcð. þæs on ðam feorðan dæge. þæt is on *duodecima kl Aprilis.* Embe þis we sprecað eft swiðor. swa swa we ær beheton.

DE NOCTE.

Niht is gesett mannum to reste on þysum middanearde. Soðlice on þam heofenlicum eðele nis nān niht gehæfd. ac þær is singal leoht buton ælcum þeostrum. Ure eorðlice niht soðlice cymð þurh
40 ðære eorðan sceade. þonne seo sunne gæð on æfnunge under þyssere eorðan. þonne bið ðære eorðan

1. eall. þeo heofon. 2. lyhtinge. 3. æfen. æc. is on bocum. 4. upstah. synd. 5. mycel. eall. bec. eall. 6. þingð. us. swyðe. unbrad. for þam. feorr. þingð þe hit fyrr. 7. þe hit. ðingð. þeah hwæðere. hyre. 9. oferwryhð. swylce. lyttle þingeað. synd swyðe. 7 for. miclum. 10. ys. synd. nan. 11. wæro. *omittitur* ðincð. 12. miclan. nan. 13. nihtlicere. 14. hyre. sumre. bufan. 15. agæð. hyre. 18. hælþe. hyre. 19. synd. ys. waniende. 20. forðfarenum. 21. onlyht. gyfe. 22. que inluminet. 23. onlyht. mann. ðysum. nan. godnyse. 24. gyfe. 26. lænctenlices ymnihtes. 27. for þam. þysse. 28. butan. 29. hi. *uti semper.* þær ðæs. 30. geymnytte. 31. he. 32. ymnihtes. angynn. 33. gedafenlicere. 34. hatað. Kalendas. 35. swa swa. 36. Kalendas. beheton. 39. nan. þystrum. nyht.

bradnys betwux ðs 7 þære sunnan þæt we hire leoman lihtinge nabbað. oð ðæt heo eft on oðerne ende
up astihð. Witodlice þeah þe hit wunderlic þince. nis þeos woruldlice niht nān þing buton þære eorðan
sceadu betwux þære sunnan 7 mancynne. Woruldlice uðwitan sædon. þæt seo sceadu astihð up oð ðæt
heo becymð to þære lyfte ufwearðan. 7 þonne beyrnð se mona hwiltidum. þonne he full byð. on ðære
sceade ufwearðre. 7 fageteð oððe mid ealle asweartað. for þan þe he næfð þære sunnan leoht þa hwile 5
þe hē þære sceade ord ofer yrnð. oð ðæt þære sunnan leoman hine eft onlihton. Se mona næfð nan
leoht buton of ðære sunnan leoman. 7 he is ealra tungla nyðemest. 7 forþi beyrnð on þære eorðan
sceade. þonne hē full byð. na symle swa þeah for ðam bradan circule þe is *zodiacus* gehaten. under
þam circule yrnð seo sunne 7 se mona 7 þa twelf tunglena tacna. Witodlice ðæs mōnan trendel is symle
gehāl 7 ansund. þeah ðe he eall endemes eallunge ne sceine. Dæghwomlice ðæs monan leoht bið 10
weaxende oððe wanigende feower pricon þurh þære sunnan leoman. and he gāð dæghwomlice oððe to
þære sunnan. oððe fram ðære sunnan swa fela pricon. na þæt he becume to þære sunnan. forðan þe seo
sunne is miccle ufor þonne se mona sy. He cymð swaþeah foron ongean þære sunnan. þonne hē of hire
ontend bið. Symle hē went his hrieg to þære sunnan. þæt is se sinewealta ende þe þær onliht bið. We
eweðað þonne niwne monan æfter menniscum gewunan. ac hē is æfre se ylca. þeah ðe his leoht gelomlice 15
hweorfe. Ðæt æmtige fæc bufon þære lyfte is æfre scinende of ðam heofenlicum tunglum. Hit getimað
hwiltidum. þonne se mona beyrnð on ðam ylcan strican þe seo sunne yrnð. þæt his trendel underseyt þære
sunnan to þan swiðe. þæt heo eal aþeostrað 7 steorran æteowiað swylce on nihte. Þis gelimpð seldon. 7
næfre buton on niwum monan. Be þam is to unsterstandenne þæt se mona is ormæte brād. þonne hē mæg
þurh his underseyte ða sunnan aþeostrian. Seo niht hæfð seofon dælas fram þære sunnan setlunge oð hire 20
upgang. an þære dæla is *crepusculum*. þæt is æfengloma. oþer is *vesperum*. þonne se æfensteorra betwux
þære repsunge æteowað. þridde is *conticinium*. þonne ealle þing suwiað on heora reste. feorða is *intem-
pestum* þæt is midniht. fifta is *gallicinium*. þæt is hāncred. sixta is *matutinum vel aurora*. þæt is dæg-
red. seofða is *diluculum*. þæt is se ærmergen betwux þam dægrede 7 sunnan upgange. Wucan 7 monðas
sind mannum cuðe æfter heora andgite. 7 þeah ðe we hi æfter boclicum andgite awriton. hit wile þincan 25
ungelæredum mannum to deoplic 7 ungewunelic. We secgað swa þeah be ðære halgan eastertide. þæt
swa hwær swa bið se mona feowertyne nihta eald. fram duodecima *kl. Aprilis*. þæt on ðam dæge bið seo
easterlice gemæru þe we hatað *terminus*. 7 gif se *terminus*. þæt is se quartodecima luñ. becymð on ðone
sunnan dæg. þonne bið se dæg palmsunnandæg. Gif se *terminus* besceyt on sumum dæge þære wucan
þonne bið se sunnan dæg þærefter easterdæg. 30

DE ANNO.

Ðære sunnan gear is þæt heo beyrne þone micclan circul *zodiacum* 7 gecume under ælc þæra
twelf tacna. Ælce monað heo yrnð under an þæra tacna. An þæra tacna is gehāten *aries*. þæt is ramm.
oðer *taurus*. þæt is fearr. ðridða *gemini*. þæt sind getwisan. feorða *cancer*. þæt is crabba. fifta *leo*.
sixta *virgo*. þæt is mæden. seofða *libra*. þæt is pund oððe wæge. eahtoðe *scorpius*. þæt is þrowend. 35
nigoðe is *sagittarius*. þæt is scytta. teoðe ys *capricornus*. þæt is buccan horn oððe bucca. endlyfte is
aquarius. þæt is wætergyte oððe þe se wæter gyt. twelfte is *pisces*. þæt sind fixas. Þas twelf tacna sind
swa gehiwode on ðam heofonlicum rodere. 7 synd swā brade. þæt hi gefyllað twa tida mid hire upgange
oððe niþergange. Ælc ðæra twelf tacna hylt his monað. 7 þonne seo sunne hi hæfð ealle underurnen.
þonne bið an gear agān. On ðam geare synd getealde twelf monðas 7 twā 7 fiftig wucan. ðreo hund 40
daga 7 fif 7 sixtig daga. 7 þær to eacan six tida. þe maciað æfre embe þæt feorðe gear þone dæg 7 ða

1. us. betweox. hyre. lyhtinge. 2. þinge. nan. 3. betweox. mannkynne. sædan. 4. ufe-weardan. 5. ufeweardre. faggeteð. þam.
6. he. ut fere semper. mona. 9. mona. 7 twelf. monan. 10. gehāl. þeah ðe eall. eallunga. dæghwamlice. 11. wanlende. prican.
- dæghwamlice. 12. for ðam. 13. miccle. swa þeah geanunga foron þa sunnan. hyre. 14. hrieg. onliht. 15. niwne. 16. hwyrfe.
18. to þam. eall. 19. brad. 20. seofan. from. settlunge. 21. þæra. 22. sweowiað. hyra. 23. hancered. syxta. 24. ær-mærian
- betweox. 25. hyra andgyte. hi. andgyte. þingcan. 27. swa se mona byð. XII. 28. gyl. uti semper. XIII. 29. gesceyt.
- sunnan-dæge. 32. micclan. 33. ys. 36. nigoða. teoða. endlyfta. 37. se þe. 38. gehiwode. heofonlicum roderum. swa. hyra.
39. nyper-gange. His. 40. twa. wucena. 41. syxtig. syx tida. þa. ymbe.

niht þe we hatað *bissextum*. Romanisce leoda onginnað heora gear æfter hæðenum gewunan on winterlicere tide. Ebrei healdað heora geares anginn on lenctenlicere emnihte. Ða Greciscan onginnað heora gear æt ðam sunstede. 7 Ða Egyptiscan on hærfeste. Ac þa Ebreiscan þeoda. ðe Godes æ heoldon. ongunnon heora geares anginn ealra rihtlicost. þæt is on ðære lenctenlican emnihte. XII. *kl. Aprl.* on þam 5 dæge þe seo sunne 7 mona 7 ealle tunglan 7 gearlice tida gesette wæron. Soðlice ðæs monan gear hæfð seofon 7 twentig daga 7 eahta tida. On ðam fyrste he underyrnð ealle ða twelf tacna þe seo sunne undergæð twelf monað. Se mona is soðlice be sumon dæle swiftre þonne seo sunne. ac swa þeah þurh ða swyftnyssse ne mihte hē underyrnan ealle ða twelf tunglan binnon seofon and twentigum dagum. 7 eahta tidum. gif hē urne swa up swa seo sunne. Þære sunnan ryne is swiðe rum. forþan ðe heo is swiðe 10 upp. 7 ðæs monan ryne is nearo. for þan þe hē yrnð ealra tungla nyðemyst 7 þære eorðan gehendost. Nu miht þu understandan þæt læssan ymbgang hæfð se man þe gæð on buton an hūs. þonne seðe ealle ða burh begæð. swa eac ðe mona hæfð his ryne raðor aurnen on þam læssan ymbhwyrfe. þonne seo sunne hæbbe on ðam maran. Þis is þæs monan gear. ac his monað is mare. þæt is þonne hē gecyrð niwe fram þære sunnan. oð þæt hē eft cume hire forne gean eald. 7 ateorod. 7 eft þurh hi beo ontend. 15 On ðam monðe sind getealde nigon 7 twentig daga 7 twelf tida. Þis is se mōnlica monað. 7 his gear is þæt hē underyrne ealle ða twelf tunglan. On sumon geare bið se mona twelf siðon geniwod fram þære halgan eastertide oð eft eastron. 7 on sumum geare hē bið þreottine siðon geedniwod. þæt gear. ðe we hātað *communis*. hæfð twelf niwe monan. 7 þæt gear. ðe we hātað *embolismus*. hæfð þreottine niwe monan. Se mōnlica monað hæfð æfre on anum monðe þritig nihta. 7 on oþrum nigon 7 twentig. 20 On swa hwilcum sunlicum monðe swa sua se mona geendað. se bið his monað. Ic cweðe nu gewislicor. gif se ealda mona geendað twam dagum oððe þrim binnon hlydan monðe. þonne bið he geteald to ðam monðe. 7 be his regolum acunnod. 7 swa forð be ðam oðrum. Feower tida sind getealde on anum geare. þæt sind *ver. estas. autumnus. hiems*. *Ver* is lenctentid. seo hæfð emnihte. *estas* is sumor. se hæfð sunstede. *autumnus* is hærfest. se hæfð oðre emnihte. *hiems* is winter. se hæfð oþerne sunstede. 25 On þisum feower tidum yrnð seo sunne geond mislice dælas. bufon þisum ymbhwyrfe. 7 þas eorðan getemprað. soðlice þurh Godes foresceawunge. þæt heo symle on anre stowe ne wunige. 7 mid hire hætān middaneardlice wæstmas forbærne. Ac heo gæð geond stowa. 7 temprað ða eorðlican wæstmas. ægðer ge on wæstme ge on ripunge. Þonne se dæg lāngað. þonne gæð seo sunne norðweard. oð þæt heo becymð to þam tacne þe is gehaten *cancer*. þær is se sumerlica sunstede. for þan ðe heo cymð ðær 30 ongean eft suðweard. 7 se dæg þonne sceortað. oð þæt seo sunne cymð eft suð to þam winterlicum sunstede. 7 þær ætstent. Ðonne heo norðweard bið. þonne macað heo lenctenlice emnihte on middeweardum hire ryne. Eft þonne heo suðweard bið. þonne macað heo hærfestlice emnihte. Swa heo suðor bið. swa hit swiðor winterlæcð. 7 gæð se winterlica cyle æfter hire. ac þonne heo eft gewent ongean. þonne todræfð heo þone winterlican cyle mid hire hatum leoman. Se langigenda dæg is ceald. 35 for þan ðe seo eorðe bið mid þam winterlicum cyle þurhgan. 7 bið langsum ær ðan ðe heo eft gebepod sy. Se sceortigenda dæg hæfð liðran gewederu þonne se langigenda. for þan ðe seo eorðe is eal gebedod mid þære sumerlican hætān. 7 ne bið eft swa hraðe acolod. Witodlice se winterlica mona gæð norðor þonne seo sunne gange on sumera. 7 for þi hæfð scyrtran sceade þonne seo sunne. Eft on langiendum dagum hē ofergæð þone suðran sunstede. 7 for þi bið nyðor gesewen þonne seo sunne on 40 wintra. Swa þeah ne gæð heora naðer ænne prican ofer þam ðe him geset is. ne dagas ne synd nu ne lengran ne scyrtran þonne hi æt fruman wæron. On Egypta lande ne cymð næfre nan winter. ne rēnscuras. ac on middan urum wintra beoð heora feldas mid weortum blowende. 7 heora oreyrdas mid

1. leodan ongyrnan. 2. angyrnan. lenctenlicere. hyra. 3. sunn-stede. egyptiscan. hærfest. *deest* ac. 4. agunnon. *Apł.* 6. undergæð. 7. suman. 8. þ swiftnyssse. binnan. 9. up. þeo sunne. *additur* deð *post* sunne. 10. up. swiðe nearo. niðemest. 11. ðu. mann. gæð. abutan. eall. 12. begæð. 14. hyre. 15. monelica. hys. 16. sumum. 17. edniwad. geare. 18. hatað *bis*. 19. monelica. anum. XXX. XX. 20. swa se. 21. binnan. 23. anum. æstas. æstas. 24. sunnstede *bis*. þe hæfð oðre. 25. þysum. mistlice. þysum. þæs. 26. stowe gewunige. hyre. 27. middan-eardes. gæð. 28. lāngað. gæð. 29. sunnstede. 31. sunnstede. eft stent. 32. hyre. hærfestlice. 33. hyre. 34. hyre. langienda. 35. ðam. ef. 36. langienda dæg. eall. 37. hætān. raðe. gæð. 38. ga. 39. heo ofergæð. sunnstede. 40. gæð. gosett. 41. lānggran. wæran. egipta. 42. hyra *bis*. oreyrdas.

æpplum afyllede. Æfter heora geripe gæð seo eā upp Nilus. 7 oferflēt eal þæt Egyptisce land. 7 stent oferflede hwilon monað hwilon leng. 7 siððan to twelf monðum ne cymð þær nan oðer scūr. oð þæt seo eā eft upabrece. swa swa hire gewuna is. ælce geare æne. 7 hi habbað þurh þæt cornes swa fela swa hi mæst reccað.

DE MUNDO.

5

Middaneard is gehaten eal þæt binnon þam *firmamentum* is. *Firmamentum* is þeos roderlice heofen. mid manegum steorrum amet. Seo heofen 7 sâ 7 eorðe sind gehātene middaneard. Seo *firmamentum* tyrnð symle onbutan us. under þyssere eorðan 7 bufon. ac þær is ungerim fæc betwux hire 7 þære eorðan. Feower 7 twentig tida beoð agane. þæt is an dæg 7 ān niht. ær þan ðe heo beo æne ymbtyrnd 7 ealle ða steorran. þe hire onfæste sind. turniað onbutan mid hire. Seo eorðe stent on 10 ælemiddan. þurh Godes mihte swa gefæstnod þæt heo næfre ne bihð ufor ne neoðor. þonne se almihtiga scyppend. þe ealle ðing hylt buton geswince. hi gestaðelode. Ælc sâ. þeah heo deop sy. hæfð grund on ðære eorðan. 7 seo eorðe aberð ealle sâ. 7 þone micclan gârsecg. 7 ealle wylspringas 7 eān þurh hire yrnað. Swa swa æddran liegað on þæs mannes lichaman. swa liegað þa wæteræddran geond þas eorðan. Næfð naðor. ne sâ ne eā. nænne stede. buton on eorðan. 15

DE EQUINOCTIIS.

Manegra manna cwyddung is þæt seo lenctenlice emniht gebyrige rihtlice on *octava kl. April.* þæt is on Marian mæssedæg. Ac ealle ða Easternan 7 Egyptiscan. þe selost cunnon on gerimcræfte. tealdon þæt seo lenctenlice emniht is gewislice on *XIIma kl. April.* þæt is on Sðe Benedictes mæssedæg. Eft is beboden on þam regole. þe us gewissað be þære halgan eastertide. þæt næfre ne sy se halga Easterdæg 20 gemærsod. ær ðan ðe seo lenctenlice emniht sy agān. 7 ðæs dæges lencge offerstige þa niht. Wite nu for ði. gif hit wære rihtlice emniht on Marian mæssedæg. þæt se dæg ne gelumpe næfre ofer ðam easterdæge. swa swa hē foroft deð. Us is neod þæt we ða halgan eastertide be ðam soðum regole healdon. næfre ær emnihte. 7 oferswiðdum þeostrum. Forþi we seegað soðlice þæt seo emniht is swa swa we ær cwædon. on *XIIma kl. April.* swa swa þa geleaffullan fæderas gesetton. 7 eac gewisse dægmael ūs 25 swa tæcað. Eac ða oðre þreo tida. þæt is se sumerlica sunstede 7 se winterlica. 7 seo hærfestlice emniht. sind to emnettenne be ðyssere emnihte. þæt hī syn sume dagas gehealdene ær ðam octava kalendas. Witodlice se emnihtes dæg is eallum middanearde ān. 7 gelice lāng. 7 ealle oðre dagas on twelf monðum habbað mislice langsumnysse. On sumum earde hi beoð lengran. on sumum scyrtran. for ðære eorðan sceadewunge. 7 þære sunnan ymbgange. Seo eorðe stent on gelienysse anre pinnhnyte. 7 seo sunne glit 30 onbutan be Godes gesetnysse. 7 on þone ende. þe heo scinð. is dæg þurh hire lihtinge. 7 se ende. þe heo forlāt. byð mid ðeostrum oferðcaht. oð þæt heo eft þider genealæce. Nu is þære eorðan sinewealt-nys. 7 þære sunnan ymbgang. hremming þæt se dæg ne bið on ælcum earde gelice lāng. On India lande wendað heora sceada on sumera suðweard. 7 on wintra norðweard. Eft on Alexandria gæð seo 35 sunne upp rihte on ðam sumerlicum sunstede on middæge. 7 ne bið nān sceadu on nane healfe. Þis ylce getimað eac on sumum oðrum stowum. Meroe hatte ān igland þæt is þæra Silhearwena eard. on ðam iglande hæfð se lengsta dæg on geare twelf tida 7 lytle mare ðonne ane healfe tide. On ðam earde. þe is gehāten Alexandria. hæfð se lengsta dæg feowertyne tida. On Italia. þæt is Romana rice. hæfð se dæg fiftyne tida. On Engla lande hæfð se lengsta dæg seofontyne tida. On ðam ylcen earde norðe-

1. geripe. up. ofer-fled. eall. egyptisce. 2. hwilum leng. syððan. 3. ea. up-abræce. hyre. 4. recccað. 6. eall. binnan. 7. gehatene.
8. bufan. betweox hyre. 9. deest æne. 10. ymbtyrnð. hyre. synd. hyre. 11. æle-middan. byð ne ufor ne nyðor. 12. swince.
13. abyrd. ælce. micclan. wyll-springas. 14. hyre. æddran. liegeað. þas wæter æddran þurh þas eorðan. 15. naðer. eā.
16. æquinocitiis. 17. ymniht. 17. 19. kl. Apl. 18. mæsse dæge. egyptiscan. 19. duodecima. mæsse dæge. 21. lencge. 22. ðy.
23. mæsse-dæge. 23. soðan. 24. ofer-swiðdum. 25. XII. kl. Apl. dægmaelas. 26. sunnstede. ymniht. 27. synt. þissere. ær þan. kl.
28. an. lāng. 29. langnisse. lengran. sumon. 31. abutan gewislice be. ys. hyre. lyhtinge. 32. þystrum. ðyder. 33. ymgang.
34. scada. gæð. 35. up. sumerlican sunnstede. nan. 36. an. Silhearwena. 37. lengsta. 38. lengsta. *desunt omnia ab* On Italia usque ad seofontyne tida.

weardan beoð leohte nihta on sumera · swylce hit ealle niht dagige · swa swa ne sylfe foroft gesawon. Thile hatte an igland be norðan þisum iglande · six daga færr on sæ · on ðam ne bið nān niht on sumericum sunstede six dagum · forðan ðe seo sunne bið þonne swa feorr norð agān · þæt heo hwonlice undergæð þære eorðan geendunge · swilce hit æfnige · ⁊ þærrihte eft up gæð. Eft on winterlicum
5 sunstede ne bið nan dæg on ðam foresædan iglande · forðan ðe seo sunne bið þonne swa feorr sūð agān · þæt hire leoman ne magon to ðam lande geræcan · for þære eorðan sinewealtnysse. Is þeah to witenne þæt symle bið under dæge ⁊ nihte feower ⁊ twentig tida · ⁊ on emnihtes dæge · þæt is ðonne se dæg ⁊ seo niht gelice lange beoð · þonne hæfð hyra ægðer twelf tida · swa swa Crist sylf on his godspelle cwæð · *nonne XII. hore sunt diei?* Lā hū ne hæfð se dæg twelf tida? Soðlice þære sunnan ormætan
10 hætu wyrcð fif dælas on middanearde · þa we hatað on Leden *quinque zonas* · þæt sind fif gyrdlas. An þæra dæla is on ælemiddan weallende ⁊ unwunigendlic for þære sunnan neawiste · on ðam ne eardað nān eorðlic man · for þam unabereandlicum bryne. Þonne beoð on twa healfa þære hētan twegen dælas gemetegode · naðor ne to hāte ne to cealde. On ðam norðran dæle wunað eall manneynn under þam bradan circule þe is gehaten *zodiacus*. Beoð þonne gyt twegen dælas on twa healfa · þam gemetegodum
15 dæle on suðeweardan ⁊ norðeweardan þises ymbhwyrtes · cealde ⁊ unwunigendlice · forþan þe seo sunne ne cymð him næfre to · ac ætstent on ægðre healfe æt ðam sunstedum.

DE BISSEXTO.

Sume preostas secgað þæt *bissextus* cume þurh þæt þæt Iosue abæd æt Gode þæt seo sunne stōd stille anes dages lencge · þa ða hē ða hæðenan of ðan earde adylegode þe him God forgeaf. Soð þæt
20 is þæt seo sunne ða stōd anes dages lencge bufon ðære byrig Gabaon · þurh þæs pegenes bene · ac se dæg eode forð swa swa oðre dagas · ⁊ nis næfre þurh þæt *bissextus* · þeah þe ða ūngelæredan swa wenon. *Bis* is tuwa · *sextus* se sixta · *bissextus* tuwa syx · for þan ðe we cweðað on þam geare nu to dæg *VI. kl. Martii* · ⁊ eft on merigen *VI. kl. Martii* · forðan þe æfre bið an dæg ⁊ an niht mā on ðam feorðan geare þonne wære on ðam prim ær. Se dæg ⁊ seo niht weaxað of ðam six tidum þe ælce geare beoð
25 to lafe · to eacan þam ðrim hund dagum · ⁊ fif ⁊ sixtig daga. Seo sunne beyrnð þa twelf tæcna on ðrim hund dagum ⁊ fif ⁊ sixtig dagum · ⁊ on six tidum · swylce heo nu to geare gange on ærne merigen on þæs emnihtes circule · oðre geare on middæge · þridan geare on æfen · feorðan geare on middre nihte · on þam fiftan geare eft on ærne merigen. Witodlice ælc ðæra feower geara agifð six tida · þæt sind feower ⁊ twentig tida · an dæg ⁊ an niht. Ðone dæg settan Romanisce witan to þam monðe þe we hatað
30 *Februarius* · forðan ðe se monað is ealra scyrst ⁊ endenext. Be ðam dæge spræc se wisa Augustinus þæt se ælmihtiga scyppend hine gesceope fram frymðe middaneardes to micelre gerynu · ⁊ gyf he bið forlæten unateald · þærrihte awent eal þæs gearas ymbrene ðwyres · ⁊ hē belimpð ægðer ge to ðære sunnan ge to ðam monan · forðan ðe ðær is an dæg ⁊ an niht. Gif þu nelt hine tellan eac to þam monan · swa swa to þære sunnan · þonne awægst þu þone easterlican regol · ⁊ ælces niwan monan gerim
35 ealles þæs gearas.

DE SALTU LUNAE.

Swā swā þære sunnan sleacnys acenð ænne dæg ⁊ ane niht æfre ymbe feower gear · swa eac þæs monan swiftnys awyrpð ūt ænne dæg ⁊ ane niht of ðam getele his rynes æfre embe nigontyne gear · ⁊ se dæg is gehaten *saltus lune* · þæt is ðæs monan hlyp · forðan ðe he oferhlypð ænne dæg · ⁊ swa near
40 þam nigonteoðan geare · swa bið se niwa mona braddra gesewen. Se mona wæs æt fruman on æfen

1. dagie. 2. an. þysum. syx. nan. 3. undergæð. sunnstede. syx. forðam. 4. swylce. 5. sunnstede. 6. agān. hyre. ys. 7. dæg ⁊ niht. XX-tig. dæg. 9. duodecim hore. hu. armætan. 11. un-gewune-lic. neaweste. 12. nan. mann. unabereandlicum. hētan. dælas. 13. hate. 15. þyses. unwunigendlice. 16. sunnstedum. 18. stod. 19. ðam. adilegode. 20. stod. 21. wenað. 22. twuwa. syxta. twuwa. for þam we. sexta kl. Marti. 23. eft amerigen. sexta. an. an. ma. 24. syx. 25. syxtig. tæcna. 26. syxtig daga. merien. 27. cyrcule. 28. agyfð syx. 29. weras ⁊ witan. 30. for ðam. ende-nyht. 32. un-teald. eall. ymb-ryn. 33. an *bis*. 34. awæst. niwes. ge-rim. 36. lunea. 37. swa swa. æfre. 38. swiftnes. ut. getæle hys. ymbe. neogontyne. 40. neogonteoðan.

gesceapen · ʒ æfre syððan on æfen his ylde awent. Gif he bið ær æfene fram ðære sunnan geedniwod ·
 hē bið þonne sona æfter sunnan setlunge niwe geteald. Gif he þonne æfter sunnan setlunge ontend bið ·
 oððe on middere nihte · oððe on hancrede · ne bið he næfre niwe geteald · þeah ðe he hæbbe þreo ʒ
 twentig tida ærðan ðe he becume to ðan æfene þe hē on gesceapen was. Be ðisum is oft micel emb-
 spræc · þonne ða læwedan wyllað habban ðone monan be ðan þe hi hine geseoð · ʒ ða gelæredan hine 5
 healdað be þisum foresædan gesceade. Hwilon bið se mōna ontend of þære sunnan on dæg · hwilon on
 niht · hwilon on ærne merigen · hwilon on æfen · ʒ swa mislice · ac he ne bið þeah niwe ærðan ðe hē
 þone æfen gesihð. Ne sceal nan Cristen man nan ðing be ðam monan wiglian · gif he hit deð · his
 geleafa ne bið naht. Swa lengra dæg swa bið se niwa mona ufor gesewen · ʒ swa scyrtra dæg swa
 bið se niwa mona nyðor gesewen. Gif seo sunne hine onælð ufan · þonne stupað hē · gif heo hine 10
 onælð riht þwyr · þonne bið hē emlice gehyrned. Gif heo hine ontent neoðan · þonne capað he upp.
 Forðan ðe hē went æfre ðone hrieg to ðære sunnan weard · he bið swa awend · swa swa heo hine
 atent. Nu cweðað sume men · þe þis gescead ne cunnon · þæt se mona hine wende be ðan ðe hit
 wedrian sceall on ðam monðe · ac hit ne went næfre · naðor ne weder ne ūweder · of ðam ðe his
 gecynde is. Men magon swa ðeah · þa ðe fyrwitte beoð · cepan be his bleo · ʒ be þære sunnan · oððe 15
 þæs roderes · hwile weder toweard byð. Hit is gecyndelic þæt ealle eorðlice lichaman beoð fulran · on
 weaxendum monan · þonne on wanigendum. Eac þa treowa · þe beoð aheawene on fullum monan · beoð
 heardran wið wyrmetan · ʒ lengfærran þonne ða þe beoð on niwum monan aheawene. Seo sâ ʒ se
 mona geðwærlæcað him betweonan · æfre hi beoð geferan · on wæstme ʒ on wanunge · ʒ swa swa se
 mōna dæghwonlice feower prican lator arist þonne hē on ðam oðrum dæge dyde · swa eac seo sâ symle 20
 feower pricon lator flewð.

DE DIVERSIS STELLIS.

Sume menn cweðað þæt steorran feallað of heofenum. Ac hit ne sind nā steorran þæt ðær feal-
 lað · ac is fyr of þam rodore · þe sprincð of ðam tunglum · swa swa spearcan doð of fyre. Witodlice
 swa fela steorran sind gyt on heofenum · swa swa on frymðe wæron · þa ða hi God gesceop. Ealle 25
 mæst hi sind fæste on þam firmamentum · ʒ ðanon ne afeallað · ða hwile þe ðeos woruld stent. Seo
 sunne · ʒ se mōna · ʒ æfensteorra · ʒ dægsteorra · ʒ oðre ðry steorran · ne sind na fæste on þam firma-
 mentum · ac habbað hyra agenne gang on sundron. Þa seofon sind gehātene *septem planete*. ʒ ic wāt
 þæt hit wile þincan swiðe ungeleaffullic ungelæredum mannum · gif we secgað gewislice be ðam steorran ·
 ʒ be heora gange. Arcton hatte ān tungel on norðdæle · se hæfð seofon steorran ʒ is forði oprum 30
 naman gehāten *septemtrio* · þone hātað læwede men Carles wæn. Se ne gæð næfre adune under þissere
 eorðan · swa swa oðre tunglan doð · ac he went abutan · hwilon up hwilon adune · ofer dæg ʒ ofer niht.
 Oðer tungel is on suðdæle þisum gelic · ðone we ne magon næfre geseon. Twegen steorran standað
 eac stille · an on suðdæle ofer on norðdæle · ða sind on Leden *axis* gehātene · þone suðran steorran
 we ne geseoð næfre · þone norðran we geseoð · þone hatað menn scipsteorra. Hi sind gehatene *axis* · 35
 þæt is ex · forðan ðe se firmamentum went on ðam twam steorrum · swa swa hweowul tyrnð on exe · ʒ
 forði hi standað symle stille. Pliāde sind gehatene þa seofon steorran þe on hærfeste up agað ʒ ofer
 ealne winter scinað · gangende eastan westweard. Ofer ealne sumor hi gað on nihtlicere tide under
 þyssere eorðan · ʒ on dæg bufon. On winterlicere tide hi beoð on niht uppe · ʒ on dæg adune.

1. æfenne. 2. he byð. setl-gange. 3. habbe. 4. þam æfenne. gesceapen. þysum. *deest* oft. mycel ymbspræc. 5. willað. þam. hi.
6. se mona. 7. hwilon on æfen. hwilon on ærne merigen. mistlice. hē. 8. mann. þineg. gyl. 9. nyðer. gyl. he. 10. þwyr. he ymllice. ontend. up. 11. he. onwend. swa swa seo sunne. 12. ontend. menn. 13. wuderian sceal. ac hine ne went. of ðam þe him. 14. ys. menn. þa þa fyrwyte. 15. hwile. 16. wæstme. 17. mona dæghwamlice. arist. he. 18. prican. 19. heofenan. synd na. 20. springð. tunglan. 21. hi. 22. mona. 23. seofon. gehatene. planete. wat. 24. swyðe. 25. hyra. Arcton. 26. an tungol. 27. gehaten. hatað. menn carles-wæn. gæð. þyssere. 28. he went adune ʒ hwilon up. 29. þysum. 30. gehatene. 31. scipsteorra. 32. for þam. steorran. hweogel. eaxe. 33. for ði hi. synd. 34. hi. nihtlicere. 35. þissere. bufan. winterlicere.

Comēte sind gehatene þa steorran ðe færllice 7 ungewunlice æteowiað. 7 sind gelêðmode. swa þæt him gæð of se lêðma. swilce oðer sunbeam. Hī ne beoð na lange hwile gesewene. ac swa oft swa hī æteowiað. hī gebicniað sum þing niwes toweard þære leode ðe hī ofer scinað. Þeah ðe we swiðor sprecon be heofenlicum tunglum. ne mæg swa þeah se ungelæreda leornian heora leohtbæran ryne.

5

DE DUODECIM VENTIS.

Deos lyft. þe we on lybbað. is an þara feower gesceafta þe ælc lichāmlic ðing onwunað. Feower gesceafta sind þe ealle eorðlice lichaman onwuniað. þæt sind *æer. ignis. terra. aqua.* *Æer* is lyft. *ignis* fyr. *terra* eorðe. *aqua* wæter. Lyft is lichāmlic gesceaft swiðe þynne. seo ofergæð ealne middaneard. 7 up astihð fornean oð þone monan. on ðam fleoð fugelas swa swa fixas swymmað on wætere. Ne mihte heora nan fleon. nære seo lyft ðe hī berð. ne nan man ne nyten næfð nane orðunge. buton ðurh ða lyfte. Nis na seo orðung. ðe we utblawað 7 innateoð. ure sawul. ac is seo lyft þe we on lybbað on ðisum deadlicum life. swa swa fixas cwelað. gif hī of wætere beoð. swa eac cwelð ælc eorðlic lichama. gif he bið þære lyfte bedæled. Nis nān lichāmlic ðing þe næbbe ða feower gesceafta him mid. þæt is. lyft 7 fyr. eorðe 7 wæter. On ælcum lichaman sind þas feower ðing. Nime ænne sticcan 7 gnið to sumum ðince. hit hatað þærrihthe of ðam fyre þe him on lutað. Forbærn ðone oðerne ende. þonne gæð se wæta út æt ðam oprum ende mid þam smice. Swa eac ure lichaman habbað ægðer ge hātan ge wātan. eorðan 7 lyft. Seo lyft. ðe we embe sprecað. astihð up fornean oð þone mōnan. 7 aberð ealle wolcnu 7 stōrmas. Seo lyft. ðonne heo astyred bið. is wind. Se wind hæfð mislice naman on bocum. Ðanon þe hē blawð him bið nama gesett. Feower heafodwindas sind. Se fyrmesta is easterne wind. *subsolanus* gehaten. forðan ðe hē blawð fram ðære sunnan upspringe. 7 is swiðe gemetegod. Se oðer heafodwind is suðerne. *auster* gehaten. se astyrað wolcnu 7 ligettu. 7 mislice cwyld blawð geond þas eorðan. Se þrida heafodwind hatte *zephirus* on Greciscum gereorde. 7 on Ledenum *fabonius*. se blawð westan. 7 þurh his blæd acuciað ealle eorðlice blæda 7 blowað. 7 se wind towyrpð 7 ðawað ælene winter. Se feorða heafodwind hatte *septentrio*. se blawð norðan. ceald 7 snawlic. and wyrcð drie wolcnu. Þas feower heafodwindas habbað betwux him on ymbhwyrfte oðre eahta windas. æfre betwux þam heafodwindum twegen windas. Ðæra naman 7 blawunge we mihton secgan. gif hit ne ðuhte æðryt to awritenne. Is swa þeah hwaðere ān ðæra eahta winda *aquilo* gehāten. se blawð norðan 7 eastan. healic 7 ceald. 7 swiðe drie. se is gehāten oðrum naman *boreas*. 7 ealne ðone cwyld. þe se suðerna wind *auster* acenð. ealne he todraefð 7 aflagð. Us ðineð to menigfeald 30 þæt we swiðor embe ðis sprecon.

DE PLUVIA.

Renas cumað of ðære lyfte þurh Godes mihte. Seo lyft liceað 7 atihð þone wætan of ealne eorðan 7 of ðære sæ. 7 gegaderað to securum. 7 þonne heo mare aberan ne mæg. þonne fealð hit adune tō rene alysed. 7 toworpen hwilon þurh windas blædum. hwilon þurh ðære sunnan hātan. We 35 rædað on ðære bec. þe is gehāten *liber regum*. þæt se witega Helias abæde æt Gode. for ðæs folces ðwyrnyssum. þæt nān rēn ne com ofer eorðan feorðan healfan gear. Ða bæd se witega eft æt Gode þæt he his folce miltsian sceolde. 7 him renas 7 eorðlice wæstmas forgifan. Ða astāh he up on anre dune. 7 gebigedum cneowum gebæd for ðam folc. 7 het his cnapan þa hwile behealdan to þære sæ. gif hē aht gesāwe. Ða æt nixtan cwæð se cnapa þæt hē gesawe ofarisan ðære sæ an lytel wolc. 7 þær-

1. comete. geleomade. 2. gæð. leoma. swylce. sunn-beām. hine beoð. 3. sprecað. 4. hyra. 6. libbað. ys. lichāmlic. feorða.
7. onwuniað. synd. aer. aer. 8. swyðe. ofer-gæð. 9. forneān. swimmað. 10. hī byrð. mann. nafð. 11. þ lyft. in-ateoð.
12. libbað. ðyssum. deadlican. beað. 13. nan. 15. þinge. 16. gæð. wætu. ut. 17. hātan. wātan. ymbe. monan. 18. abyrd.
- wolena. stormas. is byð. mistlice. 20. ys. swyðe. 21. astyreð. ligettas. mistlice. 23. blæð. blædu. 25. drige. betweox.
27. seggan. gyl. æþryt. writenne. hwaðere. an. 28. gehaten. 29. suðrena. acenð. mænigfeald. 30. ymbe. 32. liceað. atyhð.
33. omittitur heo. 34. hātan. 35. rædað. gehaten. witega. blawð. drige. Elias. abæd. 36. nan ren com. witega. 37. forgifna.
- astah. upon. 38. for þ folc. 39. gesawe. nyxtan. of þære sæ arisan.

rihte asweartode seo heofen · 7 wolenu arison · 7 se wind bleow · 7 wearð micel rēn geworden. Hit is swa swa we ær sædon · þæt seo lyft atihð up of ðære eorðan 7 of ðære sǣ ealne þone wætan þe bið to renum awend. Ðære lyfte gecynd is þæt heo sicð ælne wætan upp to hire. Ðis mæg sceawian se ðe wile · hū se wæta gæð upp swylce mid smice oððe miste · 7 gif hit sealt byð of ðære sǣ · hit bið [purh] þære sunnan hǣtan 7 ðurh ðære lyfte brādnyse to ferscum wætan awend. Soðlice Godes miht gefadað 5 ealle gewederu · se ðe buton earfoðnyse ealle þing gediht. Hē nære na ælmihtig · gif him ænig gefadung earfoðe wære. His nama is *omnipotens* · þæt is ælmihtig · forþan ðe hē mæg eal þæt hē wile · 7 his miht nāwar ne swineð.

DE GRANDINE.

Hagol cymð of ðam rēndropum · þonne hī beoð gefrorene upp on þære lyfte · 7 swa syððan 10 feallað.

DE NIVE.

Snāw cymð of ðam ðynnum wætan þe bið upp atogen mid þære lyfte 7 bið gefroren ærþan ðe hē to dropum geurnen sy · 7 swa sǣmtinges fylð.

DE TONITRU.

15

Ðunor cymð of hǣtan 7 of wætan. Seo lyft tyhð þone wætan to hire neoðan 7 ða hǣtan ufan · 7 ðonne hī gegaderode beoð seo hǣte 7 se wæta binnon þære lyfte · þonne winnað hī him betwynan mid egeslicum swege · 7 þæt fyr aberst út ðurh ligette 7 derað wæstmum · gif he mare bið þonne se wæta. Gif se wæta bið mare ðonne þæt fyr · þonne fremað hit. Swa hattre sumor swa mare ðunor 7 liget on geare. Soðlice ða þuneras · ðe Iohannes ne moste awritan on *apocalipsin* · sind gastlice to understandenne · 7 hī naht ne belimpað to þam ðunore þe on ðissere lyfte oft egeslice brastlað. Se bið hlūd for þære lyfte bradnyse · 7 freceful for þæs fyres sceotungum. Sy þeos gesetnys ðus her geendod. *)

EXPLICIT HEC BREUITAS DE TEMPORIBUS.

[Cod. Rushw.
Bibl. Bodl. Oxon.]

EUANGELIUM MARCI.

on fruma godspelles hælendes cristes sunu godes swa awriten is in esaia þone witgu henu
Cap. I. 1. Initium euangelii Iesu Christi filii Dei. 2. Sicut scriptum est in Isaia propheta ecce 25
ic sende engel min beforan onseone þine sepe fegearwað weg þinre stemn cliopande in
ego mitto angelum meum ante faciem tuam qui praeparabit uiam tuam ante te. 3. Uox clamantis in
westenne gearwigað weig drihtnes rehte wyrcaþ t doað stige t gongas his wæs ioħs in westenne gefulwade
deserto parate uiam domini rectas facite semitas eius. 4. Fuit Ioannes in deserto baptizans
7 bodade fullwiht hreownisse in forgefne synna 7 færende wæs t foerde to him alle
et praedicans baptismum poenitentiae in remissionem peccatorum. 5. Et egrediebatur ad eum omnis
iudeas londe 7 ða hierosolimisca alle 7 gefullwade frō him in iordanes streame ondetende synna
Iudaeae regio et Ierosolymitae uniuersi et baptizabantur ab illo in Iordanis flumine confitentes peccata

2. ær. atyhð. 3. syðð. wætan. up. hyre. 4. hu. up. smice. oððe mid miste. purh. 5. hǣtan. bradnyse. wætan. 6. se ðe ealle þing gediht buton earfoðnyse. He nære. ænig. 7. wære. ys. eall. 8. nahwar. 10. ren-dropum. up. 13. snaw. up. 14. semtinges. 15. tonitrua. 16. hǣtan. wætan. hyre. ufan. 17. hǣte. wæta. betweonan. 18. abyrt ut. ligett. wæta. 19. hattr. mara sumor 7 liget. 21. þyssere. braslað. byð hlūd. 22. frecefull *) addit Cod. Cott.: God helpe minum handum; omittit: explicit et quae sequuntur.

heora 7 was iohannes gegerelad i gewedad mið herum cameles 7 gyrdels fellenne ymb lendenu his 7
sua. 6. Et erat Ioannes uestitus pilis cameli et zona pellicea circa lumbos eius et
waldstapan i loppestra 7 wudu huniges 7 wæxep on wude bendum 7 7 brucende was 7 bodade cweþende cymep dom
locustas et mel siluestre edebat. 7. Et praedicabat dicens uenit
strongre mec æft me 7æs i his nam ic wyrðe fore hlutende undon i loesan 7wongas gescoas his
fortior me post me cuius non sum dignus procumbens soluere corrigiam calceamentorum eius.
ic fulwade eowic in wætre he wiotudlice gefulwað eowic mið gaste halgū 7 aworden was in
8. Ego baptizauī uos aqua ille uero baptizabit uos spiritu sancto. 9. Et factum est in
dagum 7æm cwom se hælend frō nazareð 7ære byrig to galilea 7 gefulwad was in iordanen frō iohanne 7
5 diebus illis uenit Iesus a Nazareth Galilaeae et baptizatus est in Iordane a Ioanne. 10. Et
onstýde astag of wætre geseh ontynde heofunas 7 gastes halga swilce culfra of dune stigende 7
statim ascendens de aqua uidit apertos coelos et spiritum tanquam columbam descendentem et
wunrende in him i in 7æm 7 stæfn geworden was of heofune þu eart sunu min leof on 7e ic wel
manentem in ipso. 11. Et uox facta est de coelis tu es filius meus dilectus in te com-
licade 7 sona 7e gast draf hine on westen 7 was on westen feowertig daga 7
placui. 12. Et statim spiritus expulit eum in desertum. 13. Et erat in deserto quadraginta diebus et
feowertig næhta 7 was acunnad frō þam wiðerwearda was mið wilde deorum 7 englas geþegnedon i herdon
quadraginta noctibus et tentabatur a satana eratque cum bestiis et angeli ministrabant
him æfter þon wutudlice gesald was iohannes cwom se hæf in galilea bodade godspelles
10 illi. 14. Postquam autem traditus est Ioannes uenit Iesus in Galilaeam praedicans euangelium
rice godes 7 cweþende forþon gefylled is tide 7 to genealacade rice godes hreowsiþ 7
regni Dei. 15. Et dicens quoniam impletum est tempus et appropinquauit regnum Dei poenitemini et
geleaf in godspell 7 færende bi sæ galilea gesah simonē 7 is petrus 7 andreas brøðer
credite euangelio. 16. Et praeteriens secus mare Galilaeae uidit Simonem et Andream fratrem
his hia sendende nett on sæ werun forþon fisceres 7 cwæþ heō to se hæf cumap æfter me 7
eius mittentes retia in mare erant enim piscatores. 17. Et dixit eis Iesus uenite post me et
gedoa eowic 7 ge beoþan i geseon fisceres monnū 7 rīcenlice mið 7y forleten nett fylgende werun him
faciam uos fieri piscatores hominum. 18. Et protinus relictis retibus secuti sunt eum.
7 foerde þonan lytel hwon gesah iacobus zebedes sunu 7 iohannes brøðer his 7 7a flea i hia in
15 19. Et progressus inde pusillum uidit Iacobum Zebedaei et Ioannem fratrem eius et ipsos in
scip gesetton 7 nett 7 sona i 7ariht geceigde hia 7 mið 7y flet fæder his zebedeus in scipe
nauī componentes retia. 20. Et statim uocauit illos et relicto patre suo Zebedaeo in nauī
mið 7a hyre monnum fylgende wærun him 7 infoerdun capharnaum 7ære byrg 7 sona reste dagas in-
cum mercenariis secuti sunt eum. 21. Et ingrediuntur Capharnaum et statim sabbatis in-
foerde i ineode to somnungum gelaerde hia 7 swigadun i stylton ofer lare his was forþon larende
gressus in synagogam docebat eos. 22. Et stupebant super doctrina eius erat enim docens
hia swilce i swa he mæhte hæfde 7 no swa uðwutu 7 was in somnungum heora monn in gaste
eos quasi potestatem habens et non sicut scribae. 23. Et erat in synagoga eorum homo in spiritu
unclænum 7 oft cleopade cweþende hwæt us 7 7e 7y hælend 7æ nazarenisca come þu to losane i lorene
20 immundo et exclamauit 24. dicens quid nobis et tibi Iesu Nazarene uenisti perdere
us ic wat hwæt þu eart halig god 7 bebeod i beboden is him se hælend cwæðende swiga þu 7 gaa of
nos scio qui sis sanctus Dei. 25. Et comminatus est ei Iesus dicens obmutesce et exi de
7æm menn gast unclæne 7 bitende i bat hine gast 7e unclæne 7 of cliopande stæfne micelre i micle
homine. 26. Et discerpens eum spiritus immundus et exclamans uoce magna

7 ofeode frō him 7 wundrende wærun alle þus 7 þe hie frugnon 7 ascadun betwihe heom cweþende hwæt
 exiit ab eo. 27. Et mirati sunt omnes ita ut conquirerent inter se dicentes quid
 7 is þis hwile lar þis 7 8as niowa is forþon in mæhte 7 gastum unclænum hataþ 7
 nam est hoc? quænam doctrina hæc noua? quia in potestate etiam spiritibus immundis imperat et
 edmoda8 him 7 sprang 7 foerde mersung 7 mer8o his sona 7 instyde 7 ræpe in eallum þæ longe galilæe
 obediunt ei. 28. Et processit rumor eius statim in omnem regionem Galilæe.
 7 recene foerde of somnunga comon in hus 7 is petrus 7 andreas mi8 iacob 7
 29. Et protinus egredientes de synagoga uenerunt in domum Simonis et Andreae cum Iacobo et
 iohannes gelegen was wutudlice swægre 7 is petrus fefer drifende 7 ræpe cwedun to him of þæ 7 of þære
 Ioanne. 30. Decumbebat autem socrus Simonis febricitans et statim dicunt ei de illa. 5
 7 com geneolacede ahof 8a ilca 7 mi8 7y gegripen was hond his 7 ricenlice forlet hio hal frō ride sohte 7 gedrif
 31. Et accedens eleuauit eam apprehensa manu eius et continuo dimisit eam febris
 7 gepægnede heom æfen wutudlice þa gewar8 mi8 7y to sete eode sunne gefoerdun brohtun to him alle þa
 et ministrabat eis. 32. Uespere autem facto cum occidisset sol afferebant ad eum omnes
 yfle hæbbende 7 deoful hæbende (sic) 7 was alle cæstre 7 burg gesomnad to dore 7 geat 7 lecnade
 male habentes et daemonia habentes. 33. Et erat omnis ciuitas congregata ad ianuam. 34. Et curauit
 monige þa þe weran geswæncte missenlicum adlum 7 deofles monige he fdras 7 afirde 7 ne let him
 multos qui uexabantur uariis languoribus et daemonia multa eiiciebat et non sinebat ea
 sprecan forþon he wisten hine 7 on æringe swi8e aras 7 foerde 7 færende eode in westige stowe 7 styde
 loqui quoniam sciebant eum. 35. Et diluculo ualde surgens egressus abiit in desertum locum 10
 7 8er gebæd 7 fylgende was him simon 7 þa8e mi8 him wærun 7 mi8 7y onfundun hine
 ibique orabat. 36. Et persecutus est eum Simon et qui cum illo erant. 37. Et cum inuenissent eum
 cwædun to him 7pon alle soecap 8e 7 cwæp to heom se hæf gā we 7 wutu gangan in þa nehsto lond
 dixerunt ei quia omnes quaerunt te. 38. Et ait illis eamus in proximos uicos
 7 8a cæstre 7 þe 7 ec 8er ic bodige 7 to 8isse forþon ic com 7 was bodande in somnungum heora
 et ciuitates ut et ibi praedicem ad hoc enim ueni. 39. Et erat praedicans in synagogis eorum
 7 alle galile 7 deoflas fordras 7 fwarp 7 com to him lic þrowere bed 7 bidende (sic) him 7 mid eneu
 et in omni Galilæa et daemonia eiiciens. 40. Et uenit ad eum leprosus deprecans eum et genu
 begende 7 beginge cwæp gif þu wilt þu mæc me gecleasige se hælend wutudlice þa was miltsende him ge-
 flexo dixit ei si uis potes me mundare. 41. Iesus autem misertus eius ex- 15
 rahte honda his 7 hran him cwæp to him ic wille gecleasie 7 mi8 7y cwæp hræpe foerde
 tendit manum suam et tangens eum ait illi uolo mundare. 42. Et cum dixisset statim discessit
 from him þe briofal 7 geclensad was 7 beboden was him hræpe 7 draf hine 7 cwæp
 ab eo lepra et mundatus est. 43. Et comminatus est ei statimque eiecit illum. 44. Et dicit
 to him gesih 8u nanegum menn sæge 7 cwepe ah gaa æteaw þe 8æm aldor sacerð 7 agef for clæn-
 ei uide nemini dixeris sed uade ostende te principi sacerdotum et offer pro emun-
 sunge þine þa þe heht moyses in cyþnisse 8æm so8 he foerde ongan bodige 7
 datione tua quæ praecepit Moyses in testimonium illis. 45. Atque ille egressus coepit praedicare et
 mærsige word þus 7 wutudlice ne mæhte eawunga in 8a ceastre ingangan 7 incode ah butan in
 diffamare sermonem ita ut iam non posset manifeste in ciuitatem introire sed foris in 20
 wæstigum stowum wære 7 gesomnadun 7 efne comon to him æghwonan frō æghwileū halfe
 desertis locis esset et conueniebant ad eum undique.

7 æft sona 7 hræ8e infoerde 7 incode capharnaū þe byrig æft dagum 7 gehered was
 Cap. II. 1. Et iterum intrauit Capharnaum post dies. 2. Et auditum est

- þ in huse wære 7 efne comon monige þus 7te ne mæhte foan i nioman ne to dore i to geate 7 spre-
quod in domo esset et conuenerunt multi ita ut non caperet neque ad ianuam et lo-
cende wæs heom i him word 7 comon to ferende i bringende to him þone eorð crypel se ðe frō feowrum
quebatur eis uerbum. 3. Et uenerunt ferentes ad eum paralyticum qui a quattuor
wæs geboren 7 mið þy hi ne mæhtun gebringan hine him for mengo genacadun i unwreogon 7 hus i þa bære
portabatur. 4. Et cum non possent offerre eum illi prae turba nudauerunt tectum
þær he wæs 7 openedon i opnende dydon adune sendun i settun þa bære in ðære þe eorð crypel læc i liegende wæs
ubi erat et patefacientes submiserunt grabatum in quo paralyticus iacebat.
mið þy gesæh þonne se hælend geleafa heora cwæp to þā eorð crypele sunu forgesen beoþan ðe synna þine
5. Cum autem uidisset Iesus fidem illorum ait paralytico fili dimittuntur tibi peccata tua.
weron wutudlice ðær sume of upwutum sittende 7 ðencende i smeande in heortum heortū (sic) hwæt
6. Erant autem illic quidam de scribis sedentes et cogitantes in cordibus suis 7. quid
þes ðus i swa sprecaþ heofalsað (sic) hwa mæg i geofan i fletan synne nymþe ane god of þon sona
hic sic loquitur? blasphemat! quis potest dimittere peccata nisi solus Deus? 8. Quo statim
onget se hælend gast his 7te swa þohtou i smeodon betwih heom cwæp to heom hwæt þas gepencap in
cognito Iesus spiritu suo quia sic cogitarent intra se dicit illis quid ista cogitatis in
heortum eowrum hwæt is epre i eaður to cweþanne þam eorð crypele forgesen beoþun þe synne þine of ðe
cordibus uestris? 9. Quid est facilius dicere paralytico dimittuntur tibi peccata an
cweþan aris 7 nim i ber bære þine 7 gaa þæt wutud witap ge 7te he mæhte hæfep sunu
10. dicere surge tolle grabatum tuum et ambula? 10. Ut autem sciatis quia habet potestatem filius
monnes on eorþa i gefnisse synne cwæp to þā eorð crypele þe ic sæge aris 7 nim bære þine 7
hominis in terra dimittendi peccata ait paralytico 11. tibi dico surge tolle grabatum tuum et
gaa to huse þinum 7 instyde he aras 7 underleat bære eode beforan allum swa 7te ofwun-
uade in domum tuam. 12. Et statim surrexit ille et sublato grabato abiit coram omnibus ita ut mira-
dradun alle 7 þa worpadun god cweþende 7te hia næfre þus i swille ne gesegun 7 ferende wæs
rentur omnes et honorificarent Deum dicentes quia nunquam sic uidimus. 13. Et egressus est
æfter sona ec to sæ eall þa preat cymende to him 7 lærde hia 7 mið þy þonan forde gesæh
rursus ad mare omnisque turba ueniebat ad eum et docebat eos. 14. Et cum praeteriret uidit
sittende to geafol monunge 7 cwep to him folgam (sic) i fylge me 7 aras fylgende wæs him
15. Leui Alphaei sedentem ad telonium et ait illi sequere me. et surgens secutus est eum.
7 geworden wæs mið þy gehlione in huse ðæs monige openlice synnige i hehsunne synfulle setgædre
15. Et factum est cum accumberet in domo illius multi publicani et peccatores simul
gereston i hleonadun mið ðon hæf 7 ðegnum his weron forðon moniga ða ðe 7 fyligdun i fylgende werun him
discumbabant cum Iesu et discipulis eius erant enim multi qui et sequebantur eum.
7 uðwutu 7 ða aldu gisegun forðon ðæt he ett i etende wæs mið ðam synfullum 7 bær synnigum hia
16. Et scribae et pharisaei uidentes quia manducaret cum publicanis et peccatoribus dice-
cwædun ðegnum his forhwon mið bærsunnigum 7 synfullum etest 7 drinces larow iower mið ðy
bant discipulis eius quare cum publicanis et peccatoribus manducat et bibit magister uester? 17. Hoc
geherde ðis ðe hæf cwæð to him ne ned ðærfe habbas hælo to lece ah ða ðe yfel habbas ne forðon com ic
20. audito Iesus ait illis non necesse habent sani medico sed qui male habent non enim ueni
to cegunne soðfeste ah synnfylle 7 werun ðegnas iohannes 7 ða aldv fæstende 7 comvn 7
uocare iustos sed peccatores. 18. Et erant discipuli Ioannis et pharisaei ieiunantes et ueniunt et
cwædvn him i hwon ðegnas iohannes 7 ða aldu fæstende ðine wutud ðegnas ne fæstas 7
dicunt illi quare discipuli Ioannis et pharisaeorum ieiunant tui autem discipuli non ieiunant? 19. Et

cwæð to him ðe hæf ahne ne magyn sunu ða hwile ðe brudgoma mið him is fæstende swa longe
ait illis Iesus numquid possunt filii nuptiarum quamdiu sponsus cum illis est ieiunare? quanto
tide habbas mið ðone brydguma ne magun fæsta cumað ðonne dagas miððy ginūmen bið
tempore habent secum sponsum non possunt ieiunare. 20. Uenient autem dies cum auferetur
from him ðe brydguma ꝥ ða hia fæstas in ðæm dagum nænig forðon niowes flyhtes siowes
ab eis sponsus et tunc ieiunabunt in illis diebus. 21. Nemo assumentum rudis panni assuit
giwedo ꝥ gigerelu aldu oðeru ðing from nimeð fylnisse niowe from aldun ꝥ mara toslitnesse bið ꝥ
uestimento ueteri alioquin aufert supplementum nouum a ueteri et maior scissura fit. 22. Et
nænigmon sendeð win niowe in byttum aldum mara woen to sliteð ðæt win ða bytte ꝥ ꝥ win agoten bið
nemo mittit uinum nouum in utres ueteres alioquin dirumpet uinum utres et uinum effundetur 5
ꝥ ðio bytte losed ah ðæt win niowe in byttum niowe sendes is rehtlic ꝥ giworden was efter sona
et utres peribunt sed uinum nouum in utres nouos mitti debet. 23. Et factum est iterum
miððy sunna dæge eode ðe hæf ðerh ꝥ ðegnas his ongunnun forð gonga ꝥ
cum sabbatis ambularet dominus per sata et discipuli eius coeperunt progredi et uellere spicas.
ða aldu wutudt cwedun him heono hwæt doað ge on sunna dæge ðætte nis alefed ꝥ cwæð to him
24. Pharisei autem dicebant ei ecce quid faciunt sabbatis quod non licet? 25. Et ait illis
næfre ne liornades ꝥ ne liornadun hwæt dyde dauð ða hneðbihoefe hæfde ꝥ hy[n]erende he ꝥ ða ðe
nunquam legistis quid fecerit Daud quando necessitatem habuit et esuriit ipse et qui
mið hine werun hwa ineode in hus godes under abiathar alder sacerda ꝥ hlafas
cum eo erant? 26. Quomodo introiuit in domum Dei sub Abiathar principe sacerdotum et panes 10
fore gigeorwade gibrec ða neron alefed to eotanne nymðe anum sacerdam ꝥ salde ðæm ðe mið hine
propositionis manducauit quos non licebat manducare nisi sacerdotibus et dedit eis qui cum eo
werun ꝥ cwæð to him dæg for monū giworden was ꝥ næs mon fore ræste dæg
erant? 27. Et dicebat eis sabbatum propter hominem factum est et non homo propter sabbatum.
forðon hlafard is sunu monnes ec to ræste dæge
28. Itaque dominus est filius hominis etiam sabbati.
ꝥ ineode efter sona in somnunga ꝥ was ðer mon hæfde honda dryge ꝥ
Cap. III. 1. Et introiuit iterum in synagogam et erat ibi homo habens manum aridam. 2. Et
biheoldun hine gif he halges dæges gigemde ꝥ hia teldun ꝥ niðradun hine ꝥ cwæð to ðæm menn hæb-
observabant eum si sabbatis curaret ut accusarent illum. 3. Et ait homini ha- 15
bende honda dryge aris in middum ꝥ cwæð to him gif is alefed on ræste dagum wel wyrca ꝥ yfle
benti manum aridam surge in medium. 4. Et dicit eis licet sabbatis bene facere an male
ða sawle hale gidoa ꝥ loesiga soð hia swigadun ꝥ ymsceowadun hine miððy unrotsade ofer
animam saluam facere an perdere? at illi tacebant. 5. Et circumspiciens eos cum ira contristatus super
ungleownisse heorta hiora cwæð to ðæm menn aðene honda ðine ꝥ aðenede ꝥ eft gibæted was honda
caecitate cordis eorum dicit homini extende manum tuam. Et extendit et restituta est manus
him ꝥ ða eodun ðona wutudt sona ða pharið mið herodes ðegnum ðæhtunge hia dedun wið him
illi. 6. Exeuntes autem statim pharisei cum Herodianis consilium faciebant aduersum eum
hu hine loesiga mæhtun ꝥ ðe hæf mið ðegnū his foerde to se ꝥ monige ðreatas of
quomodo eum perderent. 7. Iesus autem cum discipulis suis secessit ad mare et multa turba a 20
galilea ꝥ of iudeum fylgende wærun him ꝥ from hierust ꝥ frō idumeum ꝥ ofer iordanes ꝥ
Galilaea et Iudaea secuta est eum. 8. Et ab Ierosolymis et ab Idumaea et trans Iordanem et
ða ðe ymb tyri ꝥ sindone mengu micle herende werun ꝥ gihardun ða ðe he wyrcende was comun to
qui circa Tyrum et Sidonem multitudo magna audientes quae faciebat uenerunt ad
5*

him ƿ cwæð to ðegnum his ƿte scip him gibrohtun i herdun for ðam mengum ðæt hie ne for-
eum. 9. Et dixit discipulis suis ut nauicula sibi deseruiret propter turbam ne com-
tredun hine ƿ monige forðon he gihælde ðus ƿte hie ræsdun on hine ƿ hie him gihrionun swa
primerent eum. 10. Multos enim sanabat ita ut irruerent in eum ut illum tangerent quot-
feolu ðonne hæfde [un]cūð aiðvlo ƿ gasta unclænra miððy hine giseġun gifeollun i lutun to him ƿ
quot habebant plagas. 11. Et spiritus immundi cum illum uidebant procidebant ei et
cllopadun cweðende ðu arð sunu godes ƿ swiðe bibeað him ƿ hie ne eowde him
clamabant dicentes 12. tu es filius Dei. et uehementer comminabatur eis ne manifestarent illum.
ƿ astag on mor cegde to him ða fleu walde he ƿ comon to him ƿ dyde ƿte
5 13. Et ascendens in montem uocauit ad se quos uoluit ipse et uenerunt ad eum. 14. Et fecit ut
hie were twelfe mið him ec ƿ ƿte sende hie to bodanne ƿ salde him mæhte ġemnisse
essent duodecim cum illo et ut mitteret eos praedicare. 15. Et dedit illis potestatem curandi
to untrumnisum ƿ toworpnisse diowla ƿ ġisette to Simon noma petres ƿ iað Zebedes suna
infirmittas et eiiciendi daemonia. 16. Et imposuit Simoni nomen Petrus. 17. Et Iacobum Zebedaei
ƿ iohannes broðer iacobes ƿ ġisette him noma ðæt is suno ðvnes ƿ andreas ƿ
et Ioannem fratrem Iacobi et imposuit eis nomina Boanerges quod est filii tonitruui. 18. Et Andrean et
philip ƿ bath ƿ math ƿ thoma ƿ iacob ƿ th ƿ
Philippum et Bartholomaeum et Matthaum et Thomam et Iacobum Alphaei et Thaddaeum et Simonem
ðone cananisca ƿ iud ðon scariothisca seðe salde hine ƿ cumað to huse ƿ efne comun
10 Cananaeum. 19. Et Iudam Iscariotem qui et tradidit illum. 20. Et ueniunt ad domum et conuenit
eft sona ðio mengu ðus ƿ hie ne mæhtun ne hlaf brucea ƿ miððy ġiberde his eodun
iterum turba ita ut non possent neque panem manducare. 21. Et cum audissent sui exierunt
to haldanne hine cwedun forðon ðætte on wræððo ġiwerred (sic) was ƿ uðwutu ðaðe from hieru-
tenere eum dicebant enim quoniam in furorem uersus est. 22. Et scribae qui ab Ieroso-
salem astigun i ðona comun hie cwedun ƿte i forðon belzē hæfes ƿ fðon on aldor diowla ġidrifas
lymis descenderant dicebant quoniam Beelzebub habet et quia in principe daemoniorum eiicit
diowlo ƿ efne ġicēġde ða fleu in bispellum cwæð to ðam i him huu mæg he ðe wiðerworda diowul
daemonia. 23. Et conuocatis eis in parabolis dicebat illis quomodo potest satanas
ðon diowul fordrifa i afella ƿ ġif ðæt rice in him toðæled bið ne mæg stonda rice ðæt ƿ ġif
15 satanam eiicere? 24. Et si regnum in se diuidatur non potest stare regnum illud. 25. Et si
hus ofer hie solfe tostrogden bið ne mæg hus ðæt ilce stonda ƿ ġif ðe wiðerworda efne
domus super semetipsam dispertiat non potest domus illa stare. 26. Et si satanas consur-
arises in hine solfne toworpen was i bið ƿ ne mæg ġistonda ah ende hæfeð nænig mon mæg i mæhte
rexerit in semetipsum dispertitus est et non poterit stare sed finem habet. 27. Nemo potest
fato stronge inga i ingonga in hus to niomanne i ġinioma i ġireoffiga nymðe ærist ġebinde ðone strongu ƿ ðonne
uasa fortis ingressus in domum diripere nisi prius alliget fortem et tunc
hus his reoffige soð ic cweðo low ðætte alle forġefen bioðan sunum monna i fletan synne ƿ
domum eius diripiet. 28. Amen dico uobis quoniam omnia dimittentur filiis hominum peccata et
hie eofolsadun of ðam hie eofolsadun seðe ðonne eofolsas on halġe ġastes ne hæfes
20 blasphemiae quibus blasphemauerint. 29. Qui autem blasphemauerit in spiritum sanctum non habebit
forġefnisse in ecnisse ah synnig i scyldig bið ðære ecan scyld forðon hie cwedun ðon ġast un-
remissionem in aeternum sed reus erit aeterni delicti. 30. Quoniam dicebant spiritum im-
clæne hæfeð ƿ comun moder his ƿ broðro ƿ ute stondas sendun to him cegende i cegdun
mundum habet. 31. Et ueniunt mater eius et fratres et foris stantes miserunt ad eum uocantes

to him ƿ gisset i setun ymb hine ƿe ƿreatt ƿ cwedun him heono moder ƿin ƿ broðro ute soecas
eum. 32. Et sedebat circa eum turba et dicunt ei ecce mater tua et fratres tui foris quaerunt
ƿec ƿ ondswordade him cwæð hwæt is moder min ƿ broðro mine ƿ ymbloca ðe ƿ sceowade hīe i ƿa
te. 33. Et respondens eis ait quae est mater mea et fratres mei? 34. Et circumspiciens eos
ƿaƿe utan ymb heop (ƿf) his setun cwæð heono moder min ƿ broðro mine seƿe forðon ðoeð
qui in circuitu eius sedebant ait ecce mater mea et fratres mei. 35. Qui enim fecerit
willu godes ƿes broðer min ƿ swester min ƿ moder is
uoluntatem Dei hic frater meus et soror mea et mater est.

ƿ after sona ongan læra ƿ to sƿe ƿ gisomnad wæs to him mengu ƿreatas sƿa ƿte
Cap. IV. 1. Et iterum coepit docere ad mare et congregata est ad eum multa turba ita ut 5
in scip astag gisset on sƿe ƿ all ƿe ƿreat ymb sƿe ofer eorðo wæs ƿ lærde hīe in
nauim ascendens sederet in mari et omnis turba circa mare super terram erat. 2. Et docebat eos in
bispellum monigum ƿ lærde hīe in lare his giherde (sic) heonu eode ƿe sedere i sawend to sawend
parabolis multa et dicebat illis in doctrina sua 3. audite! ecce exiit seminans ad seminandum.
ƿ miððy giseow ofer i sum gifeol ymb ƿa strete ƿ comun flegende ƿ fretun i etun ƿæt
4. Et dum seminat aliud cecidit circa uiam et uenerunt uolucres coeli et comederunt illud.
ofer i sum soðlice gifeol ofer stænere ƿer ne hæfde eorðo ƿ hraðe up iornende wæs
5. Aliud uero cecidit super petrosa ubi non habuit terram multam et statim exortum est
forðon ne hæfde heonisse eorðo ƿ ƿa aras i up arnende wæs sunne ƿ drygde i fbernde ƿ
quoniam non habebat altitudinem terrae. 6. Et quando exortus est sol exaestuauit et 10
forðon ne hæfde wyrtruma adrugade ƿ ofer gifeol [in ðornū ƿ astigun i up eodun ƿa ðornas ƿ
eo quod non habebat radicem exaruit. 7. Et aliud cecidit in spinas et ascenderunt spinae et
underdulfon ƿ ƿ wæstm ne salde] ƿ ofer gifeol on eorðo gode ƿ salde wæstem stigende
suffocauerunt illud et fructum non dedit. 8. Et aliud cecidit in terram bonam et dabat fructum ascen-
ƿ wexende ƿ to brohte an i enne ƿritig ƿ an sextig ƿ an hundreð ƿ he cwæð seƿe
dentem et crescentem et afferrebat unum triginta unum sexaginta et unum centum. 9. Et dicebat qui
hæfeð earu to giheranne gihere ƿ miððy wæs syndrigum gifragnun hine ƿæt ƿaƿe mið hine
habet aures audiendi audiat. 10. Et cum esset singularis interrogauerunt eum hi qui cum eo
werun mið twelf bispellum ƿ cwæð to him iow gisald is ƿæt gi wite rice godes ƿam
erant duodecim parabolam. 11. Et dicebat eis uobis datum est nosse mysterium regni Dei illis 15
ƿonne ƿaƿe ute wærun in bispellum alle bioðon ƿ gisegun giscead ƿ ne giseas ƿ ƿa giherend
autem qui foris sunt in parabolis omnia fiunt. 12. Ut uidentes uideant et non uideant et audientes
giberas ƿ ne oncwynawað ƿy læs gi hwerfed i gicerrad bioðon ƿ bið forgefen him synne ƿ cwæð
audiant et non intelligant ne quando conuertantur et dimittantur eis peccata. 13. Et ait
to him ne cunno ge bispell ƿas ƿ hƿv alle bispell i gienniga [i] magun gienniga seƿe saweð
illis nescitis parabolam hanc et quomodo omnes parabolas cognoscetis? 14. Qui seminat
word saweð ƿas wutudf arun seƿe ymb woeg ƿer gisawen bið word ƿ miððy giherdun sona
uerbum seminat. 15. Hi autem sunt qui circa uiam ubi seminatur uerbum et cum audierint confe-
com i cymeð ƿe wiðerworda ƿ giniomað word ƿætte gisawen wæs in heorta iowrum ƿ ƿa
stim uenit satanas et aufert uerbum quod seminatum est in cordibus eorum. 16. Et hi 20
sint gillico ƿaƿe ofer stænere sawen i sawende bið ƿaƿe miððy giherdon word sona mið glædnisse
sunt similiter qui super petrosa seminantur qui cum audierint uerbum statim cum gaudio
onfoas ƿæt ƿ ne habbað wyrtruma in him ah tide wexende werun sona miððy aras costung
accipiunt illud. 17. Et non habent radicem in se sed temporales sunt. deinde orta tribulatione

7 oehnisse fore worde sona i hræðe giend spurnad bið 7 oðre sindun ðaða in ðornum sa-
 et persecutione propter uerbum confestim scandalizantur. 18. Et alii sunt qui in spinis semi-
 was ða sint ðaðe word giherað 7 telnisse weorlde 7 losewest willana 7 ymb æfter i oðero
 nantur. hi sunt qui uerbum audiunt 19. et aerumnae saeculi et deceptio diuitiarum et circa reliqua
 lustgiornisse ineodun underdelfas word 7 buta wæstme gimoetid bið 7 ða sint ðaðe ofer eorðo
 concupiscentiae introeuntes suffocant uerbum et sine fructu efficitur. 20. Et hi sunt qui super terram
 gode gisawene sindun ða sindun ðaðe giheras word 7 onfoað 7 wæstmas an ðritig 7 an
 bonam seminati sunt qui audiunt uerbum et suscipiunt et fructificant unum triginta unum
 sixtig 7 [an] hundreð 7 he cwæð to him ahne i hwer cymeð lehtfæt i ðæcela 7 under mitta i fæte
 5 sexaginta et unum centum. 21. Et dicebat illis numquid uenit lucerna ut sub modio
 bið giseted ðætte under bedde ahne 7te ofer lehtiserne giseted bið ne forðon is ænig gideg-
 ponatur aut sub lecto? nonne ut super candelabrum ponatur? 22. Non enim est aliquid abscon-
 led ðætte ne æteowed ne bið ne giworden was degle ah 7te in eowunga cymeð gif hwelo hæfeð
 ditum quod non manifestetur nec factum est occultum sed ut in palam ueniat. 23. Si quis habet
 eara hennisse giheras 7 cwæð to him giseað hwæt ge giheras in swa hwelce giwege giwegen gi bioðon
 aures audiendi audiat. 24. Et dicebat illis uidete quid audiatis. In qua mensura mensi fueritis
 eft giwegen bið iow 7 gisald i gieced bið iow seðe forðon hæfeð gisald bið him 7 seðe ne hæfeð
 remetietur uobis et adicietur uobis. 25. Qui enim habet dabitur illi et qui non habet
 wutudl ðætte hæfeð ginumen bið frō him 7 he cwæð ðus is rice godes huu swa gif mon
 10 etiam quod habet auferetur ab eo. 26. Et dicebat sic est regnum Dei quemadmodum si homo
 worpes ðone sawende on eorðo 7 slepiað 7 arisas on næht 7 on dage 7 sed weceð i wyrtrymað
 iaciat sementem in terram. 27. Et dormiat et exurgat nocte et die et semen germinet
 7 wexeð ða hwile ne watt ðe lustum forðon eorðo wæstmas ærest gers æfter ðon ðon ðorn
 et increseat dum nescit ille. 28. Ultro enim terra fructificat primum herbam deinde spicam
 soðða full hwæte in æhher 7 miððy hine forð brohte wæstem sona sende ripisern forðon
 deinde plenum frumentum in spica. 29. Et cum produxerit fructus statim mittit falcem quoniam
 com ripes tide 7 cwæð to hwam we gilicetan welle rice godes i to hwam ða bispel miððy we
 adest messis. 30. Et dicebat cui assimilabimus regnum Dei aut cui parabola compara-
 gigeorwigas ðæt swa is 7te corn senepes ðæt miððy gisawen was on eorðu lytel is allum
 15 bimus illud? 31. Sicut granum sinapis quod quum seminatum fuerit in terra minus est omnibus
 sawendum ðaðe sind on eorðu 7 miððy gisawen astigeð 7 bið mara allum grasum
 seminibus quae sunt in terra. 32. Et cum seminatum fuerit ascendit et fit maius omnibus oleribus
 7 wyrceð 7 doeð telgo i twigo micle ðus 7 hie magun under seua his fuglas heofnes bya i wūge 7
 et facit ramos magnos ita ut possint sub umbra eius aues coeli habitare. 33. Et
 mið ðuslicū monigum bispellum hie spreocað to him word swa swiðe hie mæhtum gibera buta bisine
 talibus multis parabolis loquebatur eis uerbum prout poterant audire. 34. Sine parabola
 wutudlice ne was sprecende to him syndrige wutudlice ðegnum his he sægde alle 7 cwæð to him
 autem non loquebatur eis. seorsum autem discipulis suis disserebat omnia. 35. Et ait illis
 on ðem dage miððy efern was giworden fære we of togrænes 7 forleortun ðone here to ginomun
 20 in illa die cum sero esset factum transeamus contra. 36. Et dimittentes turbam assumunt eum
 swa 7te hie werun in scipe 7 oðro sciopu werun mið him 7 giworden was wind i yft (yst) micelo
 ita ut erat in nauī et aliae naues erant cum illo. 37. Et facta est procella magna
 windes 7 yð færende i sendende in ðæt scip sende 7 gifylled was ðæt scip 7 was he i ðe in scipe
 uenti et fluctus mittebat in nauim ita ut impleretur nauis. 38. Et erat ipse in puppi

on i ofer bolstre slepende j awehtun hine j cwedun to him larow ne to ðe gibyreð forðon ðæt we
super ceruical dormiens et excitant eum et dicunt illi magister non ad te pertinet quia
deade i ne reces ðu ðah we deade sie j arisende ðe stiorend was windes j cwæð to ðæm sæ swiga wes
perimus? 39. Et exurgens comminatus est uento et dixit mari tace ob-
dumba j blan i reste ðe wind j giworden was smiltuisse micelo j cwæð to him hwæt forhte
mutesce! et cessauit uentus et facta est tranquillitas magna. 40. Et ait illis quid timidi
aron ge ne gett habbas ge gileofa j ondreordun mið micelre fyrhto j cwedun bitwion him hwa woenestu
estis? needum habetis fidem? et timuerunt magno timore et dicebant ad alterutrum quis putas
is ðes forðon j wind j sæ herað i edmodað him
est iste quia et uentus et mare obediunt ei? 5

j comun of swira i ofer luh was in lond gerassenorum j miðsy eode to him
Cap. V. 1. Et uenerunt trans fretum maris in regionem Gerasenorum. 2. Et exeunti ei
of scipe toægnes arn him of byrgennum i of bendum monn in gaste unclenum se ðe hus i byinge lytte
de naui statim occurrit de monumentis homo in spiritu immundo 3. qui domicilium
hæfde in byrgennum j ne racentegū hwile ænig mon hine mæhte gibinda forðon oftust mid feo-
habebat in monumentis et neque catenis iam quisquam eum poterat ligare 4. quoniam saepe compe-
tutum j mið racontegum gibunden was toslat ða racontege j ða feoturo forbræc i toscænde j nænig mæhte
dibus et catenis uinctus dirupisset catenas et compedes comminuisset et nemo poterat
hine temma i gihalda j symle on næht j on dæge in byrgennum j on morum was cliopende j
eum domare. 5. Et semper die ac nocte in monumentis et in montibus erat clamans et 10
falletende hine on stanum gisæh wutudt ðone hæf to giarn j to worðanne hine j cliopade
concidens se lapidibus. 6. Uidens autem Iesum a longe cucurrit et adorauit eum. 7. Et clamans
stefne micelre cwæð hwæt me j ðe ðu hæf sunu godes ðes hesta ic halsigo ðec ðerh god ne mec ne
uoce magna dixit quid mihi et tibi Iesu fili Dei altissimi? adiuro te per Deum ne me tor-
wreccc cwæð forðon to him gaa gast unclane from ðæm menn j gifrægn hine hwæt ðe
queas. 8. Dicebat enim illi exi spiritus immunde ab homine. 9. Et interrogabat eum quod tibi
noma is j cwæð to hi here noma me is forðon monige we sindun*) j biddende was hine
nomen est? et dicit ei legio nomen mihi est quia multi sumus. 10. Et deprecabatur eum
longe ðæte (sic) he hine fordrife butta ðæt lond was wutudlice ðer ymb ðone mor worn berga i swina
multum ne se expelleret extra regionem. 11. Erat autem ibi circa montem grex porcorum 15
micelra foedende j bedun hine gastas cweðende send usih in ða bergas j we in hia in-
magnus pascens. 12. Et deprecabantur eum spiritus dicentes mitte nos in porcos ut in eos in-
gonge i ingæ j gilefde him sona ðe hæf j miðsy færende werun gastas unclane ineodun in
troeamus. 13. Et concessit eis statim Iesus. et exeuntes spiritus immundi introierunt in
ða bergas j micle ræse i ongonge worn todrifen was on sæ to twæm ðusendum j adrencte warun on
porcos et magno impetu grex praecipitatus est in mare ad duo milia et suffocati sunt in
sæ se ðe wutudt foedde hia giflugun j sægdun in ðær cæstre j on londum j færende werun
mari. 14. Qui autem pascebant eos fugerunt et nunciauerunt in ciuitatem et in agros. et egressi sunt
to seanne hwæt were ðæs werches j comun to ðæm hæf j gisegun hine i ðene se ðe from diowlum
uidere quid esset factum. 15. Et ueniunt ad Iesum et uident illum qui a daemonio 20
gibered was sittende giclensad j hales giðohtes j ondreordun j sægdun ðæm ða ðe gisegun
uexabatur sedentem uestitum et sanæ mentis et timuerunt. 16. Et narrauerunt illis qui uiderant
hwele giworden were j se ðe diowol hæfde j of bergum j bidda hine ongunnan jte
qualiter factum esset ei qui daemonium habuerat et de porcis. 17. Et rogare eum coeperunt ut

*) in marg. j is ðusend i XII. ðusend j is legio. ðis was diowla legio.

he afirde from gimærū hiora ƿ miððy astigun in ƿ seip ongan hine gebidda seðe from diowle
discederet de finibus eorum. 18. Cumque ascenderet nauim coepit illum deprecari qui a daemonio
awæled was ƿte were mið him ƿ ne forleorte hine ah cwæð to him gaa in hus ðin to
uexatus fuerat ut esset cum illo. 19. Et non admisit eum sed ait illi uade in domum tuam ad
ðinū ƿ to sæganne him hu micel ðe drih dyde ƿ milsende sie ðin ƿ eade ƿ ongan bodiga
tuos et annuncia illis quanta tibi dominus fecerit et misertus sit tui. 20. Et abiit et coepit praedicare
in ðær byrig hu micel him dyde ðe hæf ƿ alle giwundradun ƿ miððy oferstag ðe hæf in seip
in decapoli quanta sibi fecisset Iesus et omnes mirabantur. 21. Et cum transcendisset Iesus in nau
eft ofer ƿa luh efne comun ðreatas monige to him ƿ was ymb ðone sæ ƿ com sum mon of
5 rursum trans fretum conuenit turba multa ad eum et erat circa mare. 22. Et uenit quidam de
hehsomnunge ginemned was iarus ƿ gisæh hine gifeal ƿ leott to fotum his ƿ bæd hine
archisynagogis nomine Iairus et uidens eum procidit ad pedes eius 23. et deprecabatur eum
longe cweðende forðon ƿ ðætte dohter min in ytmestum is sete on honda ofer hie ƿte hal sie
multum dicens quoniam filia mea in extremis est ueni impone manum super eam ut salua sit
ƿ hio lifge ƿ eode mið him ƿ fylgende him ðreatas monige ƿ onðringun hine ƿ wif
et uiuat. 24. Et abiit cum illo et sequebatur eum turba multa et comprimebant eum. 25. Et mulier
seðe was in uttlornende blodes wintru twelfe ƿ was monigu ðrowunga from swiðe monigū lecum
quae erat in profluuiio sanguinis annis duodecim 26. et fuerat multa perpessa a compluribus medicis
ƿ miððy gesald was alle hire ðine ne æniht gihalp ah swiðor wyrse hæfde miððy geherde frō
10 et erogauerat omnia sua nec quidquam profecerat sed magis deterius habebat. 27. Cum audisset de
ðæ hæf com in ðreott mið hond ƿ gihran wedum his gecwæð forðon forðon gif ƿ giwedum
Iesu uenit in turba retro et tetigit uestimentum eius. 28. Dicebat enim quia si uel uestimentum
his ic gihrino ic biom hal ƿ recone ƿ sona gidrugad was esprynge blodes hire ƿ gifeolde mið lichoma
eius tetigero salua ero. 29. Et confestim siccatus est fons sanguinis eius et sensit corpore
ðætte gihæled were from adle ƿ stod ða hæf ongætt on hine solfne ða mæhte seðe eode from
quia sanata esset a plaga. 30. Et statim Iesus cognoscens in semetipso uirtutem quae exierat de
him efne gicerde to ðæm folche he glewæð hwelo hran giwedum minum cwedun him ðegnas
illo conuersus ad turbam aiebat quis tetigit uestimenta mea? 31. Et dicebant ei discipuli
his ƿ ðæs ðu gisis ðone ðreot ðringende on ðec ƿ ðu cweðes hwa mec gihran ƿ ymb sceowade
15 sui uidet turbam comprimentem te et dicis quis me tetigit? 32. Et circumspiciebat
to giseane hia ƿ ða ilce ðe ðis dyde ƿ wif wutudt ondreord ƿ forhtade wiste ƿte giworden were
uidere eam quae hoc fecerat. 33. Mulier uero timens et tremens sciens quod factum esset
in hir com ƿ gifeol bifora him ƿ cwæð him allum ðætte soðoste he wutudt cwæð him dohter
in se uenit et procidit ante eum et dixit ei omnem ueritatem. 34. Ille autem dixit ei filia
gileofa ðin ðec hale gidyde gong in sibbe ƿ wes hal from adle ðinū ða geona he sprecende comon
fides tua te saluam fecit uade in pace et esto sana a plaga tua. 35. Adhuc eo loquente ueniunt
from ðæs folches somnungum cweðende forðon dohter ðin deod is hwæt leng ƿ forður styrestu ðone larow
ab archisynagogo dicentes quia filia tua mortua est quid ultra uexas magistrum?
ðe hæf wutudt word ðætte gieweden was giherde cwæð to ðæm hehaldurmenn nelle ðu ðe ondræda ah ðæt
20 36. Iesus autem uerbo quod dicebatur audito ait archisynagogo noli timere tantum-
ana nu gilefes ƿ ne geleort ænigne monno to fylganne ƿ fylge him buta petre ƿ iacobe ƿ ioh
modo crede. 37. Et non admisit quemquam se sequi nisi Petrum et Iacobum et Ioannem
broðer iacobes ƿ comun to husum ðæs aldormonnes ƿ gisæh ða wanunga ƿ woepende ƿ mænende
fratrem Iacobi. 38. Et ueniunt in domum archisynagogi et uidit tumultum et fientes et ciulantes

swiðe 39. Et ingressus ait illis quid turbamini et ploratis? puella non est mortua sed
 slepeð 40. Et irridebant eum. ipse uero eiectis omnibus assumit patrem et matrem puellae
 et qui secum erant et ingreditur ubi erat puella iacens. 41. Et tenens manum puellae
 cwað to hir 42. Et confestim surrexit
 ait illi Talitha cumi quod est interpretatum puella tibi dico surge. 43. Et
 puella et ambulabat. erat autem annorum duodecim. et obstupuerunt stupore magno. 43. Et
 bibeod 44. Et dixit dari illi manducare.

Cap. VI. 1. Et egressus inde abiit in patriam suam et sequebantur eum discipuli sui. 2. Et facto
 haligdæg ongan in somnunga i in sprece læra 3. Nonne hic est faber filius Mariae frater Iacobi et Ioseph et Iudae et Simonis? nonne
 huic haec omnia? et quae est sapientia quae data est illi et uirtutes tales quae per manus eius
 efficiuntur? 3. Nonne hic est faber filius Mariae frater Iacobi et Ioseph et Iudae et Simonis? nonne
 et sorores eius hic nobiscum sunt? et scandalizabantur in illo. 4. Et dicebat illis Iesus quia non
 est propheta sine honore nisi in patria sua et in domo sua et in cognatione sua. 5. Et non poterat
 ibi ullam uirtutem facere nisi paucos infirmos impositis manibus curauit. 6. Et mirabatur
 propter incredulitatem eorum et circuibat castella in circuitu docens. 7. Et uocauit duodecim et
 coepit eos mittere binos et dabat illis potestatem spirituum immundorum. 8. Et praecepit eis ne quid
 tollerent in uia nisi uirgam tantum non peram non panem neque in zona aes. 9. Sed
 calceatos sandaliis et ne induerentur duabus tunicis. 10. Et dicebat eis quocumque intro-
 ieritis in domum illuc manete donec exeatis inde. 11. Et quicumque non receperint uos nec audierint
 uos exeuntes inde excutite puluerem de pedibus uestris in testimonium illis. 12. Et
 exeuntes praedicabant ut poenitentiam agerent. 13. Et daemonia multa eiiciebant et ungebant
 oleo multos aegros et sanabant. 14. Et audiuit Herodes rex manifestum enim factum est nomen
 eius et dicebat quia Ioannes baptista resurrexit a mortuis et propterea operantur uirtutes in illo.

- oðro wutudt [cwedun forðon helias is] oðro soðlice cwedun [forðon] witga is swelce an from witgum
 15. Alii autem dicebant quia Elias est alii uero dicebant quia propheta est quasi unus ex prophetis.
 miððy giherde herodes cwæð ðone ic ofceorf ioð ðes from eft aras se ðe forðon
 16. Quo audito Herodes ait quem ego decollauī Ioannem hic a mortuis resurrexit. 17. Ipse enim
 herodes sende ȝ giheold ioð ȝ giband hine in cercerne fore herodiades lafe phit broðer
 Herodes misit ac tenuit Ioannem et uinxit eum in carcere propter Herodiam uxorem Philippi fratris
 his forðon lædde hine cwæð forðon ioð herodiade ne is gilefed to to habbanne lafe broðer ðines
 sui quia duxerat eam. 18. Dicebat enim Ioannes Herodi non licet tibi habere uxorem fratris tui.
 herodiade wutudt gisættnade him ȝ walde ofsla hine ne mæhte herodes wutudt ondreord
 5 19. Herodias autem insidiabatur illi et uolebat occidere eum nec poterat. 20. Herodes enim metuebat
 iohannes wiste hine wer soðfæst ȝ ðæt halig ȝ giheold hine ȝ giherde hine menigo he gidyde ȝ
 Ioannem sciens eum uirum iustum et sanctum et custodiebat eum et audito eo multa faciebat et
 lustlice hine giherdun (sic) ȝ miððy dæge macallice gicom i gineolicade herodes cennisse his fearme
 libenter eum audiebat. 21. Et cum dies opportunus accidisset Herodes natalis sui coenam
 dyde ðam aldur monnum ȝ holdum ȝ forwestum galiles mið ðy ineode dohter ðære herodiades ȝ
 fecit principibus et tribunis et primis Galilaeae. 22. Cumque introisset filia ipsius Herodias et
 plægede ȝ gilicade herode æc mið ðam blionendum cyning cwæð ðam mægdne giowa from me sætte
 saltasset et placuisset Herodi simulque recumbentibus rex ait puellae pete a me quod
 ðu wylt ȝ ic selo ðe ȝ swor hir forðon forðon ðæte swa hwæt swa ðu giowas ic selo ðe ah ðe all
 10 uis et dabo tibi. 23. Et iurauit illi multa quia quidquid petieris dabo tibi licet dimi-
 half rice min mid ðio miððy frō eade cwæð to moeder hire hwæt giowigo ih welle ȝ hio cwæð heofud
 dium regni mei. 24. Quae cum exisset dixit matri suae quid petam? at illa dixit caput
 ioð ðæs fulwihteres mið ðy in eode sona mið oefeste to ðam cynige wilnade cwæð ic willo
 Ioannis baptistae. 25. Cumque introisset statim cum festinatione ad regem petiuit dicens uolo
 sætte recunlice ðu selle me on disco heofud ioð ðæs fulwihteres ȝ unrotsade wæs ðe cynig fore
 ut protinus des mihi in disco caput Ioannis baptistae. 26. Et contristatus est rex propter
 a ðum giswornum ȝ for eo (sic) mið restendum nalde hia unrotsiga ah sende sceawere i sceawende wæs
 iusiurandum et propter simul discumbentes noluit eam contristare. 27. Sed misso confestim spiculatore
 heht to gibrenga i to brohte heofud his on disco ȝ giceorf hine in cercerne ȝ to brohte heofud
 15 praecepit afferre caput eius in disco et decollauit eum in carcere. 28. Et attulit caput
 his on disco salde ðæt ðam mægdne ȝ ðæt mægden salde moeder hire mið ðy giherdun ðegnas
 eius in disco et dedit illud puellae et puella dedit matri suae. 29. Quo audito discipuli
 his comon ȝ læddun lichoma his ȝ settun ðæt in byrgenne ȝ efne comun ða apostolas
 eius uenerunt et tulerunt corpus eius et posuerunt illud in monumento. 30. Et conueniunt apostoli
 to ðam hæf eft sægdun him alle ða ðe dydon ȝ lærdun ȝ cwæð to him cumað ge syndrige
 ad Iesum renunciauerunt ei omnia quae egerant et docuerant. 31. Et ait illis uenite seorsum
 in woestige stowe ȝ ræste him werun forðon ða ðe comun ȝ eft comun monige ȝ ne etes
 in desertum locum et requiescite pusillum. erant enim qui ueniebant et redibant multi et nec man-
 firste hæfde ȝ astægdun on scip foerdon in woestig styd i stowe sundrige ȝ
 20 ducandi spatium habebant. 32. Et ascendentes in nauim abierunt in desertum locum seorsum. 33. Et
 gisegun hia gongende ȝ ongetun i comun monige ȝ foeðe men of allum caestrum efne giurnuð ðider ȝ
 uiderunt eos abeunt et cognouerunt multi et pedestres de omnibus ciuitatibus concurrerunt illuc et
 bifora comon hia ȝ eode gisæh micle ðreatas ðe hæf ȝ milsende wæs ofer hia ða ðe werun swelce
 praeuenerunt eos. 34. Et exiens uidit multam turbam Iesus et misertus est super eos quia erant sicut

scip ne hæfdun hiorde 7 ongan lara hie feolu 7 monige 7 miððy soðlice stondas monige werun
 oues non habentes pastorem et coepit docere illos multa. 35. Et cum iam hora multa fieret
 to gineolicadun ðegnas his cweðend him unbyed 7 westig is stow ðis ec soð tide is fore giead forlet
 accesserunt discipuli eius dicentes desertus est locus hic et iam hora præterit. 36. Dimitte
 hia 7 ða 7 hie gonge in ða nestu gimæru 7 lond byccas 7 ceopias him mett ða ðe eotas 7
 illos ut euntes in proximas uillas et uicos emant sibi cibos quos manducent. 37. Et
 ondsworade cweð to him ðe hæf sellas ðam iow mið to eotanne 7 cwæð him miððy eadun gonge we 7 ga we
 respondens ait illis Iesus date illis uos manducare. et dixerunt ei euntes emamus
 mid peningum twæm hundreðu hlafa 7 selle we him to eotanne 7 cwæð to him hwæt hlafa habbas ge
 denariis ducentis panes et dabimus illis manducare? 38. Et dicit eis quot panes habetis? 5
 gað 7 giseað 7 miððy oncneowun cwæð to him fife 7 twoege fiscas 7 bibeað him 7
 ite et uidite. et cum cognouissent dicunt illi quinque et duos pisces. 39. Et præcepit illis ut
 hie gisnide alle æfter ofer groenum hegge 7 grese 7 gidældun hie in
 accumbere facerent omnes secundum contubernia super uiride foenum. 40. Et discubuerunt in partes
 hundreð 7 ðerh fiftigum 7 miððy werun on efenne fif hlafum 7 locade
 per centenos et quinquagenos. 41. Et acceptis quinque panibus et duobus piscibus intuens
 on heofnas gibletsade 7 bræc ða hlafas 7 salde ðegnum his 7 ðe hie gisette bifora hie 7 twoege fiscas
 in coelum benedixit et fregit panes et dedit discipulis suis ut ponerent ante eos et duos pisces
 dælde allum 7 etun 7 alle 7 gifylde werun 7 ginomun ða lafe ðara scradunga
 diuisit omnibus. 42. Et manducauerunt omnes et saturati sunt. 43. Et sustulerunt reliquias fragmentorum 10
 twelf ceowlas fulle 7 of fisce werun wutudlice ða ðe etun fif ðusend weorona
 duodecim cophinos plenos et de piscibus. 44. Erant autem qui manducauerunt quinque millia uirorum.
 7 sona giðreatade ðegnas his to stiganne in scip 7 hie fore eode hine ofer luh to ðer byrig
 45. Et statim coegit discipulos suos ascendere nauim ut præcederent eum trans fretum ad Bethsaidam
 ða while he forleorte ðæt folc 7 miððy forleort hie eade on mor gibidda 7 miððy eferm
 dum ipse dimitteret populum. 46. Et cum dimisisset eos abiit in montem orare. 47. Et cum sero
 7 smolt wæs scip on middum sæ 7 he ana on eorðo 7 giseah hie winnende in rowinge wæs
 esset erat nauis in medio mari et ipse solus in terra. 48. Et uidens eos laborantes in remigando erat
 forðon wind wiðerword him 7 ymb ða fearða wacune næhtes com to him se hæf gongende ofer sæ 7
 enim uentus contrarius eis et circa quartam uigiliam noctis uenit ad eos Iesus ambulans supra mare et 15
 walde bicerra hie soð hie 7 gisegun hine gongende ofer sæ hie woendun yfel wiht were
 uolebat præterire eos. 49. At illi ut uiderunt eum ambulantem supra mare putauerunt phantasma esse
 7 eliopadun 7 cegðun alle ða ðe hine gisegun 7 gidroefde 7 unrotsade werun 7 sona he sprecende wæs
 et exclamauerunt. 50. Omnes enim eum uiderunt et conturbati sunt. et statim locutus est
 mið him 7 cwæð to him gilefas ic hitt am nallon ge ondreda 7 astag to him in scip 7 giblan
 cum eis et dixit eis confidite ego sum nolite timere. 51. Et ascendit ad illos in nauim et ces-
 7 sette ðe wind 7 forðor swiðe bitwih him styltun 7 swigadun 7 ðreadun ne forðon oncneowun of
 sauit uentus. et plus magis intra se stupebant. 52. Non enim intellexerunt de
 hlafum wæs forðon heorta hiora forblindad 7 miððy soerdun ðerh comun on eorðu ðæs folches
 panibus erat enim cor eorum obcaecatum. 53. Et cum transfretassent uenerunt in terram Gene- 20
 genesares 7 a to plīcā 7 miððy færende werun of scipe sona ongetun hine 7 ðerh
 sareth et applicuerunt. 54. Cumque egressi essent de nauī continuo cognouerunt eum. 55. Et percur-
 arnū all lond 7 ðeade ða ilcu ongunnū on berum hie ða ðe yfel hæfdū ymb beara ðer
 rentes uniuersam regionem illam coeperunt in grabatis eos qui se male habebant circumferre ubi
 6*

- hiæ giherdun hine ꝥ he were ƿ swa hwider in foerde in lond ƿ in gimæru ƿ in cæstre in plæsum
audiebant eum esse. 56. Et quocumque introibat in uicos uel in uillas aut ciuitates in plateis
settun ƿa untrymigu ƿ gibeðun hine ƿte ƿ fæse giwædum his gihrionon ƿ swa oftor gihri-
ponebant infirmos et deprecabantur eum ut uel fimbriam uestimenti eius tangerent et quotquot tan-
onon him hale giwurdun gebant eum salui fiebant.
- ƿ mið ƿy comon to him ƿa aldu ƿ sume oðre of uðwutum cymende from hierusalem
Cap. VII. 1. Et conueniunt ad eum pharisæi et quidam de scribis uenientes ab Ierosolymis.
- ƿ mið ƿy giseḡun sume oðre of ƿegnum his gimetelicum mið hondum ƿæt is unðwægnum eotas
5 2. Et cum uidissent quosdam ex discipulis eius communibus manibus id est non lotis manducare
hlafas for cwæðun hiæ aldu ƿ alle iudeas buta oftor giðwogun honda ne eton
panes uituperauerunt. 3. Pharisei enim et omnes Iudæi nisi crebro lauerint manus non manducant
giheoldon settnesse ƿ selnesse ældra ƿ from ƿing stowe se gifulwad ne etun ƿ oðre monigu
tenentes traditionem seniorum. 4. Et a foro nisi baptizentur non comedunt et alia multa
sindun ƿa ƿe gisald arun him to haldanne fulwiht calice ƿ onbora hiora ƿ
sunt quæ tradita sunt illis seruare baptismata calicum et urceorum et aeramentorum et lectorum.
- ƿ gifrægn hine aldormen ƿ uðwutu cweðende ƿhwon ƿegnas ƿine ne gongas æfter gisettnisse
5. Et interrogabant eum pharisæi et scribæ dicentes quare discipuli tui non ambulant iuxta traditionem
ældra ah unclænum hondum eotað hlafas soð he ƿ worde cwæð him forðon wel
10 seniorum sed communibus manibus manducant panem? 6. At ille respondens dixit eis quia bene
gewitgade esaia of iow legerum swa awriten is folche ƿis mið muðe mec weorðas
prophetauit Isaia de uobis hypocritis sicut scriptum est populus hic labiis me honorat cor autem
gilarde larwas ƿ bibodu monna
corum longe est a me. 7. In uanum autem me colunt docentes doctrinas et praecepta hominum.
eft forleortun hine bibodu godes gihaldas settnisse monna fulwiht onbora hiora ƿ calice ƿ
8. Relinquentes enim mandatum Dei tenetis traditionem hominum baptismata urceorum et calicum et
oðre gillice ƿissum wundrum monig ƿ cwæð to him wel bismælice gidoas bibod godes ƿte sele-
alia similia his facitis multa. 9. Et dicebat illis bene irritum facitis praeceptum Dei ut tra-
nisse iower gihaldas moyses forðon cwæð worða feder ƿinne ƿ moder ƿine ƿ seðe mis-
15 ditionem uestram seruatis. 10. Moyses enim dixit honora patrem tuum et matrem tuam et qui male-
cweðes feder ƿ moeder mið deaðe gideðed bið ge wutudlice cweoðas gif hiæ cweoðas mon feder his
dixerit patri uel matri morte moriatur. 11. Uos autem dicitis si dixerit homo patri
ƿ moeder his gefe ƿte swa hwæt is of me ƿe giwexe ƿ lustum ne forgeofas
uel matri corban quod est donum quodecumque ex me tibi profuerit. 12. Et ultra non dimittitis
him ænig giwyrce ƿ gidoe feder his ƿ moeder eft ge to slitas word godes ƿerh settnisse iower
eum quidquam facere patri suo aut matri 13. rescindentes uerbum Dei per traditionem uestram
ðone gisaldun ƿ bisine ƿuslicu swiðe monigu gidoas ƿ to giceḡde eft ƿæt folc cwæð to him
quam tradidistis et similia huiusmodi multa facitis. 14. Et aduocans iterum turbam dicebat illis
giheras ge mec alle ƿ ongeotas noht is buta monnum ingas in hine ƿæt mæge hine giwid-
20 audite me omnes et intelligite. 15. Nihil est extra hominem introiens in eum quod possit eum coin-
liga ah ƿa ƿe of menn forcumas ƿa sindun ƿa ƿe giwidlicas menn ƿ ðone monn gif hwele ƿ hwa
quinare sed quæ de homine procedunt illa sunt quæ communicant hominem. 16. Si quis
hæfeð earu to giheranne gihere ƿ mið ƿy ineode in hus from ðreote gifrugnuð ƿegnas
habet aures audiendi audiat. 17. Et cum introisset in domum a turba interrogabant eum discipuli

his bispellum 7 cwæð to him swa ec 7 ge unhogu aron ge ne mið 8y oncnawas ge forðon alle
eius parabolam. 18. Et ait illis sic et uos imprudentes estis? non intelligitis quia omne
ute in eode in ðone monno ne mæge hine giwidliga forðon ne ingað in heorte his ah
extrinsecus introiens in hominem non potest eum communicare 19. quia non intrat in cor eius sed
in womba 7 innun utgongum ut gaas clænsias alle metas cwæð wutudt forðon 8a 8e of
in uentrem uadit et in secessum exit purgans omnes escas? 20. Dicebat autem quoniam quae de
men utgas 8a giwidligas 8o monno from ionnawordū forðon of heorte monna sweaunga
homine exeunt illa communicant hominem. 21. Ab intus enim de corde hominum cogitationes
yfel oft cumað ðerne gilligero unreht hæmed morður slagu 8iofento gitsunge unrehtwisnisse eswienisse un-
malae procedunt adulteria fornicationes homicidia 22. furta auaritia nequitiae dolus im- 5
scomfulnið ego yfle eofulsongas oferhygd unwisdom alle 8as yfel from ionawordū fore cumað
pudicitia oculus malus blasphemia superbia stultitia. 23. Omnia haec mala a intus procedunt
7 widlas ðone monno 7 8a aras foerde in gimærū tyris 7 sidonis 7 ineode hus
et communicant hominem. 24. Et inde surgens abiit in fines Tyri et Sidonis et ingressus domum
nænigmon walde wuta 7 ne mæhte gihæla 7 wif forðon sona 7te giherde of him hire t 8ære hæfde
neminem uoluit scire et non potuit latere. 25. Mulier enim statim ut audiuit de eo cuius habebat
dohter gast unclænne infoerde 7 forfeol to fotum his 7 wæs wutudt wif 8æt hæðen 8æs siroph-
ilia spiritum immundum intrauit et procidit ad pedes eius. 26. Erat enim mulier gentilis Syrophoe-
niscæ cynnes 7 gibedun hine 7te ðone diowul forwurpe of doehter his he cwæð to 8æm lett t blin
nissa genere. et rogabat eum ut daemonium eiiceret de filia eius. 27. Qui dixit illi sine 10
ærst 8æt 8u gifoede 8a suno ne is forðon good to onfoanne hlaf 8ara sununa 7 sende hundum soð
prius saturari filios non est enim bonum sumere panem filiorum et mittere canibus. 28. At
hio ondsworade 7 cwæð him wutudt la drih forðon ec 7 hwelpas under beadum of screadungū hie etas
illa respondit et dixit illi utique domine nam et catelli sub mensa de micis comedunt
8ara cnæhta cwæð to hir fore 8issum worde gaa 7 eode 8e diowul of doehter hire 7
puerorum. 29. Et ait illi propter hunc sermonem uade exiit daemonium a filia tua. 30. Et
mið 8y gifoerde t eade to huse gimæt t fand 7 mægden liegende ofer bedde t ræste 7 8æt diowul of eade
cum abisset domum suam inuenit puellam iacentem supra lectum et daemonium exiisse.
7 efter sona foerde of gimærū tyres com 8erh sidon to sæ galilæas bitwih middum gimærum
31. Et iterum exiens de finibus Tyri uenit per Sidonem ad mare Galilaeae inter medios fines 15
of decæpolem 7 to læddum him deofe 7 dumbe 7 gibedun hine 7te he onsette hine honda
Decapoleos. 32. Et adducunt ei surdum et mutum et deprecabantur eum ut imponat illi manum.
7 to gigrap hine of 8æm 8reate synderlice sende fingras his in earlþrica his 7 gibleow gihran
33. Et apprehendens eum de turba seorsum misit digitos suos in aurículas eius et expuens tetigit
tunga 7 onfeng on heofnum 7 7 cwæð to him 8æt is to untyn 7
linguam eius. 34. Et suspiciens in coelum ingemuit et ait illi Ephphetha quod est-adaperire. 35. Et
sona ontynde werun earu his 7 unbunden wæs gibend tunga his 7 sprecende wæs rehtlice 7
statim apertae sunt aures eius et solutum est uinculum linguae eius et loquebatur recte. 36. Et
bibeað 8æm ilca 8æt he ænigum men gisæge swa swið wutudt him forbeað swa swiðor mara forðor
praecepit illis ne cui dicerent. quanto autem eis praecipiebat tanto magis plus prae- 20
hie bodadun 7 hine of 8on forðor to giwundradun 8us cweðende wel alle dyde 7 deofe dyde 8ætte
dicabant. 37. Et eo amplius admirabantur dicentes bene omnia fecit et surdos fecit
hia giheras 7 dumbæ sprecun
audire et mutos loqui.

- in ðæm dagum efter sona mið ðy ðreote monigra werun ne hæfdun ðæt þ; hie etun i
 Cap. VIII. 1. In diebus illis iterum cum turba multa esset nec haberent quod mandu-
 eotan mæhtun efne gicedun ða ðegnas cwæð ic milsa ofer ðreott forðon heonu ge ðrio dogor gebiddas
 carent conuocatis discipulis ait illis 2. misereor super turbam quia ecce iam triduo sustinent
 mec ne habbas hie ðæt hie ete 3. Et si dimisero eos ieiunos in domum suam deficient in uia
 sume men forðon of ðæm feorra comun 4. Et responderunt ei discipuli sui unde illos poterit
 hwele i hwa her gifylle mið hlafum on woesterne 5. Et interrogauit eos quot panes habetis? qui
 5 quædun siofune 6. Et praecepit turbae discumbere super terram. et accipiens septem panes gratias
 dyde gibræc 7. Et dabat discipulis suis ut apponerent et apposuerunt turbae. 7. Et habebant pisciculos
 hwon 8. Et manducauerunt et saturati sunt et sustulerunt quod
 gilæfed was i þto lafe was of ðæm screadungum siofu ceowlas fulle 9. Erant autem qui manducauerant
 suprauerat de fragmentis septem sportas. 9. Erant autem qui manducauerant
 swelce siofu(?) 10. Et statim ascendens nauim cum discipulis suis uenit
 10 quasi quattuor millia et dimisit eos. 10. Et statim ascendens nauim cum discipulis suis uenit
 in dæl i on lond ðære mege 11. Et exierunt pharisaei et coeperunt conquirere cum eo quaerentes
 in partes Dalmanutha. 11. Et exierunt pharisaei et coeperunt conquirere cum eo quaerentes
 from him becu of heofne costende hine 12. Et ingemiscens spiritu ait quid generatio ista quaerit
 ab illo signum de coelo tentantes eum. 12. Et ingemiscens spiritu ait quid generatio ista quaerit
 becu soðlice ic sægo iow ne bið sald cneorisse 13. Et dimittens eos ascendit iterum
 signum? amen dico uobis si dabitur generationi isti signum. 13. Et dimittens eos ascendit iterum
 gifoerde ofer luh 14. Et obliti sunt discipuli eius sumere panes et nisi unum panem non
 nauim et abiit trans fretum. 14. Et obliti sunt discipuli eius sumere panes et nisi unum panem non
 hæfdun mið him in scipe 15. Et praecipiebat eis 15. Et praecipiebat eis
 15 habebant secum in nauim. 15. Et praecipiebat eis 15. Et praecipiebat eis
 larwa 16. Et cogitabant ad alterutrum dicentes quia panes non
 saeorum et fermento Herodis. 16. Et cogitabant ad alterutrum dicentes quia panes non
 habbas we of ðon ongæt ðe hæf cwæð to ðæm hwæt smeogas ge forðon hlafas ne habbas ge ne gett
 habemus. 17. Quo cognito Iesus ait illis quid cogitatis quia panes non habetis? nondum
 oncnawas ge ne cunnan 18. Oculos habentes non
 cognoscitis nec intelligitis? adhuc caecatum habetis cor uestrum? 18. Oculos habentes non
 giseas ge earu habbas ge ne giheras ne eft ðohtun ge 19. Quando quinque panes fregi in quinque
 uidetis? et aures habentes non auditis? nec recordamini. 19. Quando quinque panes fregi in quinque
 20 millia quot cophinos fragmentorum plenos sustulistis? dicunt ei duodecim. 20. Quando et septem
 hlafas in feower 21. Et dicebat
 panes in quattuor millia quot sportas fragmentorum tulistis? et dicunt ei septem. 21. Et dicebat
 to him hu monige ða geona ge oncnawas 22. Et ueniunt Bethsaidam et adducunt ei caecum et rogabant
 eis quomodo nondum intelligitis? 22. Et ueniunt Bethsaidam et adducunt ei caecum et rogabant

hine fte him gebrine J to lahte honda sæs blinda lædde hine buta sæt lond J speoft in
eum ut illum tangeret. 23. Et apprehensa manu caeci eduxit eum extra uicum et expuens in
egu his onstetnum bondum his gifraegn hine gif hwele hwoegnu gisege J up loccade cwæð ic gislom
oculos eius impositis manibus suis interrogauit eum si quid uideret. 24. Et aspiciens ait uideo
menn i ftreo gongende æfter ðon sette honda ofer egu his J ongan gisea
homines uelut arbores ambulantes. 25. Deinde iterum imposuit manus super oculos eius et coepit uidere
J eft niowad wæs swa fte gisege gleowlice alle J sende hine in hus his ðus cweðende gaa
et restitutus est ita ut uideret clare omnia. 26. Et misit illum in domum suam dicens uade
in hus ðin J gif in lond ðu gegonges nanum men ðu cyðe ðis J færende wæs ðe hæf J ðegnas
in domum tuam et si in uicum introieris nemini dixeris. 27. Et egressus est Iesus et discipuli 5
his in cæstre cessares philipes J on woegge gifraegn ðegna his cwæð to him hwele mec cweoðas
eius in castella Caesareae Philippi et in uia interrogabat discipulos suos dicens eis quem me dicunt
were ic mon ðes ða ðe J sworadun him cweðende ioh ðe fulwihtere oðer helias oðer æc swelce
esse homines? 28. Qui responderunt illi dicentes Ioannem baptistam alii Eliam alii uero quasi
enne of witgum ða cwæð to him ge æc soðlice hwele me cweðes J ic sie gi Jsworade petr
unum de prophetis. 29. Tunc dicit illis uos uero quem me esse dicitis? respondens Petrus
cwæð him ðu art crist J forbeod i stiorde him ne ængum giewede of him J ongan læra hie
ait ei tu es Christus. 30. Et comminatus est eis ne cui dicerent de illo. 31. Et coepit docere eos
forðon is rehtlic sunu monnes feolu giðoelge J foreuma from ældum J frō heh sacerdam J
quoniam oportet filium hominis multa pati et reprobari a senioribus et a summis sacerdotibus et 10
uðwutum J ofsla J æfter ðrim dagum eft arisan J eowunga word sprecende wæs J to gilahte hine
scribis et occidi et post tres dies resurgere. 32. Et palam uerbum loquebatur. et apprehendens eum
petrus ongan giðreatiga hine se ðe gicerde ymb J gisæh ðegnas his stiorende i forbeodende wæs petre
Petrus coepit increpare eum. 33. Qui conuersus et uidens discipulos suos comminatus est Petro
cweðende gong on bæcline i bihionda mec ðu wiðerworda forðon ne oncnawes tu ða ðe godes sindun ah ða ðe sindun
dicens uade retro me satana quoniam non sapis quae Dei sunt sed quae sunt
monna J cegende wæs sæt fole mið ðegnum his cwæð to him gif hwele welle æfter me fylga onsæce
hominum. 34. Et conuocata turba cum discipulis suis dixit eis si quis uult me sequi deneget
hine solfe J fylge mec se ðe forðon welle sawle his hale gidoa
semetipsum et tollat crucem suam et sequatur me. 35. Qui enim uoluerit animam suam saluam facere 15
loesigað hie se ðe wutudlice losas sawla his fore mec J godspell hale hia gidoeð hwæt
perdet eam qui autem perdidit animam suam propter me et euangelium saluam eam faciet. 36. Quid
forstondes menn ðeh gistrione allne middenġ J losewest gidoe sawle his i hwæt i huu
enim proderit homini si lucretur totum mundum et detrimentum faciat animae suae? 37. Aut quid
seðleð mon hwærfes fore sawle his se ðe forðon mec ondettende bið J mine word in cneoreswum
dabit homo commutationis pro anima sua? 38. Qui enim me confusus fuerit et mea uerba in generatione
ðassū dernegilligru J arognisse J sunu monnes ondetes hine mið ðy cymeð in wuldor fæder his mið
ista adultera et peccatrice et filius hominis confundetur eum cum uenerit in gloria patris sui cum
englum halgum J 20
angelis sanctis.

J he cwæð to ðam soð ic cweðo iow forðon sindun sume of her ðam stondendum ða ðe ne
Cap. IX. 1. Et dicebat illis amen dico uobis quia sunt quidam de hic stantibus qui non
gibergeð ðone deoð oððæt hie giseað rice godes cymende in mæhte J æfter dagum sexum
gustabunt mortem donec uideant regnum Dei ueniens in uirtute. 2. Et post dies sex

to ginom ðe hæf pet? ƿ iacob ƿ ioh ƿ lædde hia on mor hehne syndrigne himana ƿ
assumit Iesus Petrum et Iacobum et Ioannem et ducit illos in montem exselsum seorsum solos et
ofer hrowad was bifora ðam i him ƿ giwedo his giwordne werun scinende lixende swiðe swelce
transfiguratus est coram ipsis. 3. Et uestimenta eius facta sunt splendentia et candida nimis uelut
snow swa [n]a[n]fui ofer eorðu ne mæg is hwitu gidoa ƿ æteowde ðam helias mið moysen ƿ
nix qualia fullo super terram non potest candida facere. 4. Et apparuit illis Elias cum Moyse et
werun sprecende mið ðon hæf ƿ ondsworade petr' cwæð to ðam hæf la larwa god is her us to wosanne
erant loquentes cum Iesu. 5. Et respondens Petrus ait Iesu Rabbi bonum est hic nos esse
ƿ wyrce we ðria hus ðe an ƿ moysen an ƿ heliæ an ne forðon wiste hwæt he cwæð
5 et faciamus tria tabernacula tibi unum Moysi unum et Eliae unum. 6. Non enim sciebat quid diceret.
weron forðon mið fyrhto gifyrhted ƿ aworden was wolcen ofer brædde hia ƿ com stefn of wolcne cweðende ðis
erant enim timore exterriti. 7. Et facta est nubes obumbrans eos et uenit uox de nube dicens hic
is sunu min leofileofustu giherað hine ƿ sona ymb leceadun nænig mon leng i forðor gisegun butan
est filius meus carissimus audite illum. 7. Et statim circumspicientes neminem amplius uiderunt nisi
ðam hæf ana mið ƿ ofstigendum ðam of ðam more bibeod ðam i him ðætte nænig ða ðe
Iesum tantum secum. 9. Et descendantibus illis de monte praecepit illis ne cuiquam quae
gisegun ða gisihðe gisegdun buta mið ðy sunu monnes from deaðe eft ariseð ƿ ðæt word giheoldun
uidissent narrarent nisi cum filius hominis a mortuis resurrexerit. 10. Et uerbum continuerunt
mið him efne gifrugnum hwæt hit were mið ðy from deaðe aras ƿ gifrugnum hine cweðende
10 apud se conquirentes quid esset cum a mortuis resurrexerit. 11. Et interrogabant eum dicentes
hwæt forðon cweððas æ larwas ƿ uðwutu forðon helias risenlic to cumanne erist se ðe ondsworade cwæð
quid ergo dicunt pharisei et scribae quia Eliam oportet uenire primum? 12. Qui respondens ait
to him elias mið ðy cymeð ærest eft giboeteð alle ƿ huu i swa awriten is in sunu monnes ƿte feolu
illis Elias cum uenerit primo restituet omnia et quomodo scriptum est in filium hominis ut multa
giðolas ƿ giheden i giniðrad bið ah ic sægo iow forðon helias cymeð ƿ dydon him swa hwæt swa
patiat et contemnatur. 13. Sed dico uobis quia et Elias uenit et fecerunt illi quaecumque
hæf waldun swa awriten is of him ƿ com to ðegnum his giseah ðreotas micle ymb hie ƿ
uoluerunt sicut scriptum est de eo. 14. Et ueniens ad discipulos suos uidit turbam magnam circa eos et
uðwutu gifrugnum mið him ƿ sona eghwelo i alle ƿ fole giseah hine gistylted was ƿ
15 scribas conquirentes cum illis. 15. Et confestim omnis populus uidens Iesum stupefactus est et
ondreordun ƿ ornum groetun hine ƿ gifraegn hæf hwæt bitwih iow gifregnas ƿ
expauerunt et accurrentes salubant eum. 16. Et interrogauit eos quid inter uos conquiritis? 17. Et
ondworde an of ðam ðreote cwæð la larwa to gibrohte sunu min to ðe hæbbende gast unclænne
respondens unus de turba dixit magister attuli filium meum ad te habentem spiritum mutum.
se ðe swa hwer hine gegripes he bites ƿ slites hine ƿ fæmeð ƿ gristbites mið toðum ƿ screpes ƿ
18. Qui ubicumque eum apprehenderit allidit illum et spumat et stridet dentibus et arescit et
cwæð ðegnum ðinum ƿ hie fordrife hine ƿ ne mæhtun se ðe ondworde him cwæð la cneorisse un-
dixi discipulis tuis ut eicerent illum et non potuerunt. 19. Qui respondens ƿeis dixit generatio in-
gileofful ða hwyle mið iow ic biom ða hwile iow ic ðolo brengas hine to me ƿ gibrohtun hine ƿ
20 credula quamdiu apud uos ero? quamdiu uos patiar? afferte illum ad me. 20. Et attulerunt eum et
mið ðy gisegun hine sona ðe gast gidroefde hine ƿ mið ðy was gibered on eorðu he gifeald hine fæmende
cum uidisset eum statim spiritus conturbauit illum et elisus in terram uolutabatur spumans.
ƿ gifraegn fæder his hu longe tid is of ðon ðis him gilamp se ðe he cwæð from
21. Et interrogauit patrem eius quantum temporis est ex quo hoc ei accidit? at ille ait ab

cildhada. J symle hine J in fyre J on wættre sende þ hine losade ah gif hwæt þu mæge gihelp
 infantia. 22. Et frequenter eum et in ignem et in aquas misit ut eum perderet. sed si quid potes adiuna
 user wes milsende user. Se hæf wutudt cwæð to him gif þu mæge gilefa alle almæhtga. Se m gilefas
 nos misertus nostri. 23. Iesus autem ait illi si potes credere omnia possibilia sunt credenti.
 J sona gileopade f cegende was fæder Seas cnæhtes mið teorum he gicwæð ic gilefo tohelpe
 24. Et continuo exclamans pater pueri cum lacrymis aiebat credo domine adiuna
 ongileoffulnisse mine. J miððy gisæh Se hæf Seone iornende Dreott gistiorende was Seam gaste un-
 incredulitatem meam. 25. Et cum uideret Iesus concurrentem turbam comminatus est spiritui im-
 clænum cweðende. þu la deofa J dumba gast ic Se bibeodu gaa frō him J forðor Seæt þu ne ingæ 5
 mundo dicens illi surde et mute spiritus ego tibi praecepit exi ab eo et amplius ne introcas
 in hine. J cliopade swiðe J monige teorende hine gieode from him J giworden was swelce deod were
 in eum. 26. Et exclamans et multum discerpens eum exiit ab eo et factus est sicut mortuus
 swa Seætte monige cwedun Seætte deod is f were. Se hæf soðlice giheold honda his J ahof hine J
 ita ut multi dicerent quia mortuus est. 27. Iesus autem tenens manum eius eleuauit eum et
 aras. J miððy ineode J in hus. Segnas his degollice gifrægn hine forhwon we ne
 surrexit. 28. Et cum introisset in domum discipuli eius secreto interrogabant eum quare nos non
 mæhtun fordrifan hine. J cwæð to him. Sīs cynn nænige mæhte ofgonga buta on gibeodum J
 potuimus eiicere eum? 29. Et dixit illis hoc genus in nullo potest exire nisi in oratione et
 on fæsterne. J Seona feordun bieodun galileæ nænig walde swa swa giwuta he gilærde
 ieiunio. 30. Et inde profecti praetergredebantur Galilaeam nec uolebat quemquam scire. 31. Docebat 10
 wutudt Segnas his J cwæð to him. þte sunu monnes gesald bið in hond monna J ofslas hine
 autem discipulos suos et dicebat illis quoniam filius hominis tradetur in manus hominum et occident eum
 J miððy ofslægen bið Se ðirda dæge eft arises soð hie ne cuðun [Seæt word J ondreardon] hine þ hie
 et occisus tertia die resurget. 32. At illi ignorabant uerbum et timebant inter-
 gifrugnan hine. J comun to Seær byrig Se Se miððy æt huse werun gifrægn hie hwæt hie on
 rogare eum. 33. Et uenerunt Capharnaum. qui cum domi essent interrogabat eos quid in
 woegē gitrachtade soð hie swigedun gif hwa bitwion him on woegē giteldun gif hwele were Seara
 uia tractabatis? 34. At illi tacebant si quidem inter se in uia disputauerant quis esset eorum
 mara f mast. J eft sæt giceg twelfe J cwæð to him gif hwa welle foermest bið alra læ-
 maior. 35. Et residens uocauit duodecim et ait illis si quis uult primus esse erit omnium no- 15
 temest J allra embihtmon. J onfeng Seone cnæht gesette hine in middum hiora Seone þte clio-
 uissimus et omnium minister. 36. Et accipiens puerum statuit eum in medio eorum quem cum com-
 pende were cwæð to him swa hwele an of Seuslicū cnæhtes onfoeð on noma minum mec onfoeð
 plexus esset ait illis. 37. quisquis unum ex huiusmodi pueris receperit in nomine meo me recipit
 J swa hwa swa mec onfoeð ne mec onfoeð ah Seone seðe mec sende. giJsworade him ioh cweðende
 et quicumque me susceperit non me suscipit sed eum qui misit me. 38. Respondit illi Ioannes dicens
 la larwa we gisegeun sume oðre on noma Seinum forworpen mið diowlum seðe ne fylges us J forbudun
 magister uidimus quendam in nomine tuo eiicientem daemonia qui non sequitur nos et prohibuimus
 him. Se hæf wutudlice cwæð nallas ge forbeada him nægum is forðon seðe doeð mæhte on noma
 eum. 39. Iesus autem ait nolite prohibere eum. nemo est enim qui faciat uirtutem in nomine 20
 minun J mæge recone yfle spreoca of me seðe forðon ne is wið eow fore iow is swa
 meo et possit cito male loqui de me. 40. Qui enim non est aduersum uos pro uobis est. 41. Quis-
 hwa forðon drinea giseleð iow of cælce f coppe wætres on noma minum forðon cristes arun soðlice ic sægo
 quis enim potum dederit uobis calicem aquae in nomine meo quia Christi estis amen dico

iow forðon ne losað mearde his 7 swa hwa giondsyrnas anum of ðissū læsestum gilefendum uobis non perdet mercedem suam. 42. Et quisquis scandalizauerit unum ex his pusillis credentibus in me god is him swiðor gif ðe sie umbunden 7 unsæled bið cwearne byrðenne to swira his 7 on sæ in me bonum est ei magis si circumdaretur mola asinaria collo eius et in mare gisended were 7 gif onspyrnas ðec honda ðin aceorf ða ilcu god is ðe unhal inga in mitteretur. 43. Et si scandalizauerit te manus tua absconde illam. bonum est tibi debilem introire in lif ðonne twa honda hæbbe gonge in tintergu fyres in unadrysendlie ðer wyrmas hiora uitam quam duas manus habentem ire in gehennam in ignem inextinguibilem 44. ubi uermis eorum ne blað deode 7 7 fyr ne bið gidrysnad 7 gif foett ðine ðec onspurnað ceorf hine 7 ða god is 5 non moritur et ignis non exstinguitur. 45. Et si pes tuus te scandalizat amputa illum. bonum est ðe halt to gonganne in lif ece ðonne twoge foet hæbbe sende in tintergu fyres undry- tibi claudum introire in uitam aeternam quam duos pedes habentem mitti in gehennam ignis inextin- sendlic ðer wyrmas hiora ne blað deode 7 sæt fyr ne bið drysnad 7 te gif egu ðin giond- guibilibis 46. ubi uermis eorum non moritur et ignis non exstinguitur. 47. Quod si oculus tuus scan- spyrneð ðec giworp hie god is ðe blind to gonganne in rice godes ðonne tuu egu hæbbe dalizat te eice eum. bonum est tibi luscum introire in regnum Dei quam duos oculos habentem gisende in tintergu fyres ðer wyrmas hiora ne bið deode 7 fyr hiora ne bið adrysnad eghwelc mitti in gehennam ignis 48. ubi uermis eorum non moritur et ignis eorum non exstinguitur. 49. Omnis forðon mið fyre sie giðcostad 7 eghwelc ewicu almes gicostad bið god is sæt salt sæt sia salt gi- 10 enim igne salietur et omnis uictima sale salietur. 50. Bonum est sal. quod si sal in- funful bið on ðon sæt ge gihaldas habbað bitwih iow salt 7 sibbe habbas bitwih iow sulsum fuerit in quo illud condietis? habete in uobis sal et pacem habete inter uos.

7 ðona aras com in gimæru iudea bigeonda iordanen 7 gisomnadun efter sona
Cap. X. 1. Et inde exsurgens uenit in fines Iudaeae ultra Iordanem et conueniunt iterum to him 7 swa sætte giwuna was efter sona lærde hie 7 to gineolicadun ða larwas gifrugun turbae ad eum et sicut consueuerat iterum docebat illos. 2. Et accedentes pharisaei interrogabant hine gif is aledf were 7 wif forleta cunnadun 7 costadun hine soð he 7 wyrde cwæð him hwæt iow eum si licet uiro uxorem dimittere tentantes eum. 3. At ille respondens dixit eis quid uobis biboden was frō moyse ða ðe cwedon forgef moyses boc 7 te were awriten 7 forleten 15 praecepit Moyses? 4. Qui dixerunt permisit Moyses libellum repudiū scribere et dimittere. ðæm onwyrde ðe hæf cwæð to heardnisse heorta lowre awrat iow bibeod ðis from 5. Quibus respondens Iesus ait ad duritiam cordis uestri scripsit uobis praeceptum istud. 6. Ab fruma wutudt giscæfte wepnedmenn 7 wifmenn worhte hie god fore ðisse forletað mon initio autem creaturae masculum et feminam fecit eos Deus. 7. Propter hoc relinquet homo fæder his 7 moder 7 gineolicas to wife his 7 bioðon twoege in lichoma ana forðon patrem suum et matrem et adhaerebit ad uxorem suam. 8. Et erunt duo in carne una. itaque wutud ne sindun twoege ah ana lichoma sætte forðon god efnegigedrað ðoñ monno ne toseadeð he 7 iam non sunt duo sed una caro. 9. Quod ergo Deus coniunxit homo non separet. 10. Et in hus efter sona ðegnas his gifrugun hine of ðæm ilca 7 cwæð to him swa hwelc forletes 20 in domo iterum discipuli eius interrogauerunt eum de eodem. 11. Et ait illis quicumque dimiserit wif his 7 oðer læde to derne giligrum eft sende ofer hie 7 gif 7 wif forleteð wer uxorem suam et aliam duxerit adulterium committit super eam. 12. Et si uxor dimiserit uirum hire 7 to oðrum foes hio syngað 7 brohtun to him lytle 7 te gehrine ðæm ða ðegnas suum et alii nupserit moechatur. 13. Et offerebant illi paruulos ut tangeret illos. discipuli

wutudt stiordun ðæm brengendum ða miððy gisæh ðe hæf unwyrðne brohte ⁊ cwæð to him letas
autem comminabantur offerentibus. 14. Quos cum uideret Iesus indigne tulit et ait illis sinite
ða lytlu cuma to me ⁊ ne forletas hīe ðuslicra is forðon rice godes soð ic cweðo iow
paruulos uenire ad me et ne prohibueritis eos. talium est enim regnum Dei. 15. Amen dico uobis
swa hwelc ne foeð rice godes swelcæ lytelne ne gæð in ðæt ⁊ gifragade hīe ⁊
quisquis non receperit regnum Dei uelut paruulus non intrabit in illud. 16. Et complexans eos et
on gisette honda ofer hīa gibletsade hīe ⁊ mid ðy færende wæs on woeg fore arn
imponens manus super illos benedicebat eos. 17. Et cum egressus esset in uiam procurrens
sum oðer cneo gibe[ge]d bifora hīe gibæd hīe la larow god hwæt sceal ic doa þīe lif ece
quidam genu flexo ante eum rogabat eum magister bone quid faciam ut uitam aeternam 5
ic onfoe ðe hæf soðlice cwæð to him hwæt mec ðu cweðes goodne ne ængū good buta ana
percipiam? 18. Iesus autem dixit ei quid me dicis bonum? nemo bonus nisi unus
god ða bibodu wastu ðæte dernelice ðu ne ofslæ ðætæ (sic) ðu ne stele ðætæ ðu leose
Deus. 19. Præcepta nosti ne adulteres ne occidas ne fureris ne falsum
witnessse i cyðnisse cweðe ðæt ðu facun ne doe arwyrða fæder ðinne ⁊ moder ðine ⁊ he andwyrde
testimonium dixeris ne fraudem feceris honora patrem tuum et matrem. 20. At ille respondens
cwæð him la larwa alle ðas ic giheald from gigoðhade minum ðe hæf wutudt miððy biheold hīe lufade
ait illi magister hæc omnia obseruauī a iuuentute mea. 21. Iesus autem intuitus eum dilexit
hīe ⁊ cwæð to him an ðe iġeten is gong swa hwæt swa ðu hæbbe biþyge ⁊ sel ðarfum ⁊ hæfes
eum et dixit ei unum tibi deest uade quaecunque habes uende et da pauperibus et habebis 10
gistrion goldes in heofnū ⁊ cym soec i fylig me se ðe miððy giwundrad wæs in worde eode seofende wæs
thesaurum in coelo et ueni sequere me. 22. Qui contristatus in uerbo abiit moerens. erat
forðon hæfðe (sic) micle æhte ⁊ ymbloccade ðe hæf cwæð to ðegnum his swiðe uneaðe i hefige
enim habens multas possessiones. 23. Et circumspiciens Iesus ait discipulis suis quam difficile
ða ðe gistrione habbas in rice godes ingað ða ðegnas wutudt forstyltun on wordū his
qui pecunias habent in regnum Dei introibunt! 24. Discipuli autem obstupescabant in uerbis eius.
cwæð ðe hæf efter sona þsworade cwæð sunu leofa la swiðe hefig is ða ðe gilefað on gistrion in
at Iesus rursus respondens ait illis filioli quam difficile est confidentes in pecuniis in
rice godes þ hīe ingæ eðor is camele ðerh ðyrel i ego nedles ðerhfara ðonne ðe welge i ðe wlonca
regnum Dei introire! 25. Facilius est camelum per foramen acus transire quam diuitem 15
ingonge in rice godes ða ðe swiðor giwundradun cweðende to him soðum ⁊ hwa mæge hal wosa
intrare in regnum Dei. 26. Qui magis admirabantur dicentes ad semetipsos et quis potest saluus fieri?
⁊ sceowende in hīe ðe hæf cwæð mið monnum unmehtig is ah ne is mið god alle forðon
27. Et intuens illos Iesus ait apud homines impossibile est sed non apud Deum. omnia enim
mehte sindun mið god ongan petrus him cweoða heono we forleortun alle ⁊ fyligdun i sohtun
possibilia sunt apud Deum. 28. Et coepit Petrus ei dicere ecce nos dimisimus omnia et secuti sumus
ðec ondworde ðe hæf cwæð soð ic cweðo iow nænig is se ðe forletes hus i broðer i
te. 29. Respondens Iesus ait amen dico uobis nemo est qui reliquerit domum aut fratres aut
swester i moder i fæder i sunu i lond fore mee ⁊ fore godspelle se ðe ne
sorores aut matrem aut patrem aut filios aut agros propter me et propter euangelium 30. qui non 20
onfoeð hunteantigū si ða ða hwile nu in tide i in life ðissum huse ⁊ broðer ⁊ swester ⁊ moder ⁊ sunu
accipiat centies tantum nunc in tempore hoc domos et fratres et sorores et matres et filios
⁊ lond mið oehtendum i weorlde ðær toworde lif ece monige wutudt bioðun ærist
et agros cum persecutionibus et in saeculo futuro uitam aeternam. 31. Multi autem erunt primi

32. Erant autem in uia ascendentes Ierosolymam et praece-
 t gongende was him 3e hæt 3 styltun 1 swigdun 3 fyligdun ondreordun 3 to ginom efter sona twelfa ongan
 debat illos Iesus et stupebant et sequentes timebant. et assumens iterum duodecim coepit
 3æm eweoða 3a 3ing weron him toworde forðon heono we stigas hierusalem 3 sunu monnes
 illis dicere quae essent ei euentura. 33. Quia ecce ascendimus Ierosolymam et filius hominis
 gisald bið aldurmonnum sacerda uðwutum 3 giniðrias hine to deoða 3 sellas hine hæðnū 3
 tradetur principibus sacerdotum et scribis et damnabunt eum morte et tradent eum gentibus 34. et
 5 bimerigas hine 3 spittas 3 hie swingas hine 3 hie cwellað hine 3 3y 3irdan dægo arises 3
 illudent ei et interficient eum et flagellabunt eum et interficient eum et tertia die resurget. 35. Et
 gineolicadun to him iacob 3 ioh sunu zebedes cweðende la larwa wallon we 3te swa swa we wilnias
 accedunt ad eum Iacobus et Ioannes filii Zebedaei dicentes magister uolumus ut quodcunque petierimus
 3u doe us soð he cweð him hwæt wilnigas ge 3te ic doe iow 3 cwedun sel us 3te an to
 facias nobis. 36. At ille dixit eis quid uultis ut faciam uobis? 37. Et dixerunt da nobis ut unus ad
 swiðre 3inre 3 oðer to 3ærswiðra (sic) 3inre gesitte in wuldre 3inum 3e hæt soðlice cweð him ne wutun ge
 dexteram tuam et alius ad sinistram tuam sedeamus in gloria tua. 38. Iesus autem ait eis nescitis
 hwæt ge giowigas hu magon ge 3one calic drinca 3one ic drinco 3æt fulwiht of ðon ic fulwade 3ge sie in gifulwade
 quid petatis. potestis calicem bibere quem ego bibo aut baptismo quo ego baptizor baptizari?
 10 39. At illi dixerunt ei possumus. Iesus autem ait eis calicem quidem quem ego bibo bibetis
 3æt [fulwiht] of 3æm ic biom gifulwad 3e gifulwiað sittas witudlice on 3a swið (sic) min 3 on 3a wynstra
 et baptismo quo ego baptizor baptizabimini. 40. Sedere autem ad dexteram meam uel ad sinistram
 ne is min to sellanne iow ah 3æm 3e gigeorwad is 3 giherdun 3a tenu ongunnun wraðiga of
 non est meum dare uobis sed quibus paratum est. 41. Et audientes decem coeperunt idignari de
 iac 3 ioh 3e hæt witudlice ceigde hie cweð to him wutas ge forðon 3as 3a 3e gisegene biað 3 hie aldordom
 Iacobo et Ioanne. 42. Iesus autem uocans eos ait illis scitis quia hi qui uidentur principari
 hæðnum giwældas 3æm 3 him 3 aldormen hiora mæhte habbað hio 3 3ara ne swa 3 3us is witudlice
 gentibus dominantur eis et principes eorum potestatem habent ipsorum. 43. Non ita est autem
 in iow ah swa hwa swa welle wosa mara 3 hera bið iower hera (sic) 3 embihtmon 3 swa hwa swa welle
 15 in uobis sed quicunque uoluerit fieri maior erit uester minister. 44. Et quicunque uoluerit
 in iow ærist 3 foerðmest wosa bið 3e alra 3æl fæne forðon 3 sunu monnes ne com 3te giembihhte
 in uobis primus esse erit omnium seruus. 45. Nam et filius hominis non uenit ut ministraretur
 him ah 3te giembihhtade oðrum 3 salde sawle his lesnissa fore monigum 3 comun to hiericho 3
 ei sed ut ministraret et daret animam suam redemptionem pro multis. 46. Et ueniunt Iericho et
 miððy foerde hie in 3a burug 3 segnas his 3 mið monigfalde mengu sunu timees barti blind
 proficiscente eo de Iericho et discipulis eius et plurima multitudo filius Timaeci Bartimaeus caecus
 gisett neh 3æt woeg giornde se 3e miððy giherde 3ætte 3e hæt nazarenisca was ongan cliopiga 3
 sedebat iuxta uiam mendicans. 47. Qui cum audisset quia Iesus Nazarenus est coepit clamare et
 20 eweoða sunu dauides hælend gemilsa me 3 miððy stiordun him 3io mengu 3te swigede soð he micle
 dicere fili David Iesu miserere mei. 48. Et comminabantur ei multi ut taceret. at ille multo
 swiðor cliopade sunu dauides milsa me 3 gistod 3e hæt giheht hine cega 3 ceigdun
 magis clamabat fili David miserere mei. 49. Et stans Iesus praecepit illum uocari. et uocant
 3one 3 3a blindu cweðende him glædmod wes ðu aris eeiga 3ec se 3e forworpe giwedo his giswigende
 caecum dicentes ei animaequior esto surge uocat te. 50. Qui proiecto uestimento suo exiliens

com to him. 7 ondsworade him 8e hæf cwæð hwæt wylltu 7 ic 8e gidoe 8e blinda wutudlice cwæð him
uenit ad eum. 51. Et respondens Iesus dixit illi quid uis tibi faciam? caecus autem dixit ei
larow good 7 ic gisle 8e hæf wutudlice cwæð to him gaa gileafa 8in 8ec halne gidoes 7 sona gisæh
Rabboni ut uideam. 52. Iesus autem ait illi uade fides tua te saluum fecit. et confestim uidit
7 fyligde him on wæg. et sequebatur eum in uia.

7 miððy to gineolicadun hierusalem 7 bethania to more oelebeomes sende twoege
Cap. XI. 1. Et cum appropinquarent Ierosolymae et Bethaniae ad montem Oliuarum mittit duos
of 8egnum his 7 cwæð 8æm gaa in cæstre 7 ic ongægn low iw (sic) 7 sona ingongas
ex discipulis suis 2. et ait illis ite in castellum quod contra uos est et statim introeuntes illum 5
8æt ge onfindes 8one fola gibundenne ofer 8one gett nænig mon gisætt unbindas 8one 7 to gilædas
inuenietis pullum ligatum super quem adhuc nemo hominum sedit soluute illum et adducite.
7 gif hwelc low bicweðes hwæt doas ge cweoðas 8ætte drihtne bihoefe 7 nedðarf is 7 sona hine
3. Et si quis uobis dixerit quid facitis? dicite quia domino necessarius est et continuo illum
forletas hider 7 foerdun onfundun fola gibundenne bifora 8æn dore ute æt woega giletu 7 unbundun
dimittet huc. 4. Et abeuntes inuenerunt pullum ligatum ante ianuam foris in biuio et soluunt
hine 7 sume of 8ær stondendum cweðun him hwæt doas ge unbindas 8one fola 8a 8e cweðun
eum. 5. Et quidam de illic stantibus dicebant illis quid facitis soluutes pullum? 6. Qui dixerunt
him swa gihaten hæfde hia 8e hæf 7 forleortun hine 7 læddun 8one fola to 8æm hæf 7 onsettun hine
eis sicut praeceperat illis Iesus et dimiserunt eis. 7. Et duxerunt pullum ad Iesum et imponunt illi 10
gigerlu his 7 sæt ofer him 8io mengu wutudlice giwedo hiora bræddun 7 legdon on woeg oðre
uestimenta sua et sedit super eum. 8. Multi autem uestimenta sua strauerunt in uia alii
8onne 8a twigu gibegðun 7 rendun 8a telge of 8æm treum 7 stredun on 8one woeg 7 8a 8e fore eodun
autem frondes caedebant de arboribus et sternebant in uia. 9. Et qui praeibant
7 8a 8e fyligðun cliopadun cweðende la hæl vsih se gibletsad se 8e com in noma drihtnes sie
et qui sequebantur clamabant dicentes Hosanna. 10. Benedictus qui uenit in nomine domini bene-
gibletsad 7 com in rice fador uses dauis 8es la hæl usih in heonissum 7 ineode hierusalem in
dictum quod uenit regnum patris nostri Dauid. Hosanna in excelsis. 11. Et introiuit Ierosolymam in
temple 7 miððy ymbsceowade all miððy ge efern was gifoerde in bethania mið twelfum
templum et circumspexit omnibus cum iam uespera esset hora exiit in Bethaniam cum duodecim. 15
7 oðre dæge miððy foerdun from betha gihyncrede 7 miððy gisæh feorra 8oð sicbeom hæb-
12. Et alia die cum exirent a Bethania esuriit. 13. Cumque uidisset a longe ficum haben-
bende leof com gif ge hwæt eaða gimitte in 8æm 7 miððy comun to 8æm nowiht infand butun
tem folia uenit si quid forte inueniret in ea et cum uenisset ad eam nihil inuenit praeter
leofum ne forðon was tid 8ara sicbeoma 7 ondsworade cwæð him wutudt no leng in ecnisse
folia. non enim erat tempus ficorum. 14. Et respondens dixit ei iam non amplius in aeternum
ænig mon from 8e wæstem eteð 7 gihærdun 8egnas his 7 comon to hief 7 miððy
quisquam ex te fructum manducet. et audiebant discipuli eius. 15. Et ueniunt Ierosolymam. et cum
infoerdun 8one tempel ongan forðrifa 8a biþycende 7 8a biþycende (sic) in temple 7 beodo 8ara mynetera
introisset in templum coepit eiicere uendentes et ementes in templo et mensas numulariorum 20
7 seotlas biþycendra 8a culufra oferde 7 fðraf 7 ne gilefde 7 ic ænig oferfærende 7 færende were fæt
et cathedras uendentium columbas euertit. 16. Et non sinebat ut quisque transferret uas
8erh 8æt tempel 7 lærde cweðende him ah ne awriten is 7 ic hus min hus gibedes giceged bið
per templum. 17. Et docebat dicens eis nonne scriptum est quia domus mea domus orationis uocabitur

- allum cynnum ge wutudlice giworhtun ða t him cofa t hydels ðeafana miððy was gibered ðæm aldor-
 omnibus gentibus? uos autem fecistis eam speluncam latronum. 18. Quo audito prin-
 monnum sacerda J uðwutum sohtun hu hie hine gicwellan mæhtun ondreordun forðon hine forðon
 cipes sacerdotum et scribae quaerebant quomodo eum perderent. timebant enim eum quoniam
 all ðreat was giwundrad ofer lare his J miððy efern giworden was from foerde of
 uniursa turba admirabatur super doctrina eius. 19. Et cum uespera facta esset egrediebatur de
 caestre J miððy arlice oferfoerdun gisegun ðone ficeom dryge áworden of wyrtrumum J eft
 ciuitate. 20. Et cum mane transirent uiderunt ficum aridam factam a radicibus. 21. Et re-
 gimyndig was petrus cwæð him la larow heono ðes ficeom ðæm ðu cwede gidrugade J giondwurde
 5 cordatus Petrus dixit ei Rabbi ecce ficus cui maledixisti aruit. 22. Et respondens
 ðe hæf cwæð ðæm habbas gileofa godes soð ic cweðo iow Jte swa hwa cweðes ðissum more ginioma
 Iesus ait illis habete fidem Dei. 23. Amen dico uobis quia quicumque dixerit huic monti tollere
 J sende in sæ J ne twias t ne twioge in heorte his ah gif gilefeð forðon swa hwæt swa he cweoðas
 et mittere in mare et non haesitauerit in corde suo sed crediderit quia quodcunque dixerit fiat
 sie sald him Jðon ic cweoðo iow all swa hwæt swa gebiddas t giowigas gilefas ge ðette ge onfoe
 fiet ei. 24. Propterea dico uobis omnia quaecunque orantes petitis credite quia accipietis
 J bicymes iowih J miððy ge bioðun stondende to gibiddanne forletas t forgeofas gif hwa hæbbe wið
 et euenient uobis. 25. Et cum stabitis ad orandum dimittite si quid habetis aduersus
 hwelc hwoegn oðer ðing Jte J fæder iower se on heofnum is forgefeð iow synne iowre ðahðe gif
 10 aliquem ut et pater uester qui in coelis est dimittat uobis peccata uestra. 26. Quod si
 iowih ne wallas forgeofa ne fæder iower se ðe on heofnū is forgefes iow synne iowre J comun
 uos non dimiseritis nec pater uester qui in coelis est dimittet uobis peccata uestra. 27. Et ueniunt
 efter sona in hierust J miððy gleode in tempel gineolicadun to him heh sacerdas J uðwutu J
 rursus Ierosolymam. et cum ambularet in templo accedunt ad eum summi sacerdotes et scribae et
 ða ældru J cwedun him in hwelce mæhte ðas ðu does J hwele ðe salde ðas mæhte Jte ðas
 seniores 28. et dicunt ei in qua potestate haec facis? et quis tibi dedit hanc potestatem ut ista
 ðu does ðe hæf soðlice ondsworade cwæð to him ic gifregno iowih J ic ane worde J ondworðas
 facias? 29. Iesus autem respondens ait illis interrogabo uos et ego unum uerbum et respondete
 me J ic cweðo iow in swa hwelce mæhte ðas doe ic fulwiht iohannes of heofne was from
 15 mihi et dicam uobis in qua potestate haec faciam. 30. Baptismus Ioannis de coelo erat an
 monnum ondworðas me cwæð hi soð hie gismeadun mið him cweðende gif ge cweoðas of heofne
 ex hominibus? respondete mihi. 31. At illi cogitabant secum dicentes si dixerimus de coelo
 he wil cweaða forhwon ðonne ne gilefað ge him gif ge cweoðas from monnū we ondreordun ðæt folc
 dicet quare ergo non credidistis ei? 32. Si dixerimus ex hominibus timemus populum.
 all forðon hæfdun iohs forðon soðlice witga was J ondworde J cwæð ðe hæf ne wutun ge
 omnes enim habebant Ioannem quia uere propheta esset. 33. Et respondentes dicunt Iesu nescimus.
 ondworde ðe hæf cwæð to him ne ic ic cweðo iow in hwa hwelcer mæhte ðas ic doim
 et respondens Iesus ait illis neque ego dico uobis in qua potestate haec faciam.
 J ongan ðæm t him in bispellum spreaca wingeorð gisette mon J ymbsalde
 20 Cap. XII. 1. Et coepit illis in parabolis loqui. uineam pastinavit homo et circumdedit
 seoðe J dalf seað J gitimbrade torr J ða agaf t afeste ða ðæm londbigengum J feor gifoerde t fæ-
 sepem et fodit lacum et aedificauit turrim et locauit eam agricolis et peregre profectus
 rende was J sende to ðæm londbigengum on tide esnes Jte from ðæm londaendum onfenge of
 est. 2. Et misit ad agricolas in tempore seruum ut ab agricolis acciperet de

wæstmæ wingeordes ða ðe to gineolicadun him giðurseun 7 forleortun idelne 7 efter sona sende to fructu uineae. 3. Qui apprehensum eum ceciderunt et dimiserunt uacuum. 4. Et iterum misit ad him oðerne esne 7 ðone on heofud giwundadun 7 mið scomū miclun to giworhtun 7 efter sona oðerne illos alium seruum et illum in capite uulnerauerunt et contumeliis affecerunt. 5. Et rursum alium sende 7 ec ðene ofslogun 7 monige oðre sume giðurseun oðre ec ofslogun ða gett forðon an misit et illum occiderunt et plures alios quosdam caedentes alios uero occidentes. 6. Adhuc ergo unum hæfde sunu leofne 7 hine sende to him æt ende t lætemest cweðende forðon hiæ t ge fræpegadun sunu habens filium carissimum et illum misit ad eos nouissimum dicens quia reuerebuntur filium minne ða byende wutudlice cwedun him bitwion ðis is erfeword cymas wutum we ofsla hine 7 ussa meum. 7. Coloni autem dixerunt ad inuicem hic est heres. uenite occidamus eum et nostra 5 bið ðio erfewordnis 7 gilahtun hine 7 ofslogun 7 giwurpun butu ðone wingeord hwæt of ðon erit hereditas. 8. Et apprehendentes eum occiderunt et eiecerunt extra uineam. 9. Quid ergo dyde t doeð drih wingeordes eymeð 7 fordoes ða londbuende 7 seleð ðone wingeard oðrum ne giwriotu faciet dominus uineae? ueniet et perdet colonos et dabit uineam aliis. 10. Nec scriptu- ðas liornadun ge 7 te stan ðonne ofercomen gitimbradun ðis giworden wæs on heofud hwon frō ram hanc legistis lapidem quem reprobauerunt aedificantes hic factus est in caput anguli? 11. a drih aworden wæs ðis 7 is wunderlic on egum usum 7 sohtun hine to haldanne 7 ondreordun domino factum est istud et est mirabile in oculis nostris. 12. Et quaerebant eum tenere et timuerunt ðone ðreot ongetun hine forðon to him bispel ðas he gicwæð 7 miððy forleortun hine gieodun turbam. cognouerunt enim quoniam ad eos parabolam hanc dixerit. et relicto eo abierunt. 10 7 sendun to him sume from ælarwum 7 herodes ðegnū 7 te hine ginomun t giteldun on wordum 13. Et mittunt ad eum quosdam ex pharisaeis et Herodianis ut eum caperent in uerbo. ða ðe eomun cwedun him larow we wutum ðætta soðfæst is (sic) 7 ne gemesttu ænig of ðon t ðam ne 14. Qui uenientes dicunt ei magister scimus quia uerax es et non curas quemquam nec forðon ðu gisist on onsione monnes ah in soðfæstnisse woegas godes læres is gilefed to seallanne gæfel enim uides in faciem hominum sed in ueritate uiam Dei doces. licet dari tributum ðæm casere t no we sellas se ðe wiste geswioþornisse hiora cwæð to him hwæt meec gieostigas brengas Caesari an non dabimus? 15. Qui sciens uersutiam illorum ait illis quid me tentatis? afferte me pening 7 te cwæð to him ic gesie soð hiæ gibrohtun him 7 cwæð to him hwæt is ðis gilienes ðas mihi denarium ut uideam. 16. At illi attulerunt ei. et ait illis cuius est imago hæc 15 7 in- t onmerca cwedun him ðæs caseres giondworde wutudi ðe hæf cwæð him geldas forðon ða ðe sindun et inscriptio? dicunt ei Caesaris. 17. Respondens autem Iesus dixit illis reddite igitur quae sunt caseras ðæm casere 7 ða ðe arun godes godo 7 wundradun ofer hine 7 comon to him Caesaris Caesari et quae sunt Dei Deo. et mirabantur super eo. 18. Et uenerunt ad eum Sad- ða ðe cweaðas ærist ne were 7 frugnun hine ðus cweðende la larow moyses us ducaeī qui dicunt resurrectionem non esse et interrogabant eum dicentes 19. magister Moyses nobis awrat gif hwelc broðer deod sie forletes ðæt wif 7 suno ne letes 7 te onfoe broðer his scripsit ut si cuius frater mortuus fuerit et dimiserit uxorem et filios non reliquerit accipiat frater eius lafe ðæs ilca 7 eft aweccað sed broðer his siofune forðon broðer werun 7 ðe foerðmesta onfeng uxorem ipsius et resuscitet semen fratri suo. 20. Septem ergo fratres erant et primus accepit 20 ðæt wif 7 dead wæs unforletne sed 7 ðe æfterra onfeng ða ilca 7 deod wæs ne uxorem et mortuus est non relicto semine. 21. Et secundus accepit eam et mortuus est et nec iste forleort ðæt sed 7 ðe ðirda gilice 7 onfeng ða ilca gilice ða siofune 7 ne forleortun t ne lefdun reliquit semen et tertius similiter. 22. Et acceperunt eam similiter septem et non reliquerunt

- sed hio lætemest alra deod wæs ƿæt wif in eriste forðon miððy arisað hwæs
semen. nouissima omnium defuncta est et mulier. 23. In resurrectione ergo cum resurrexerint cuius
of ðam bið ƿæt wif siofune forðon hæfdun ƿæt ilce wif ƿ giondworde ðe hæf cwæð to him
de his erit uxor? septem enim habuerunt eam uxorem. 24. Et respondens Iesus ait illis
ne forðon ge dwoligas ne witun ge giwriotu ne mæhte i mægen godes miððy forðon from deaðe
nonne ideo erratis non scientes scripturas neque uirtutem Dei? 25. Cum enim a mortuis
arisað ne hie mænsumigað ne hie bioðun gimænsumad ah bioðon swa englas on heofnū of
resurrexerint neque nubent neque nubentur sed sunt sicut angeli in coelis. 26. De
deaðe wutudt ƿte arisað ne liornadun ge on bocum moyses of i on ðam tree huu cwæð him
5 mortuis autem quod resurgant non legistis in libro Moysi super rubum quomodo dixerit illi
god cwæð i sægde ic am god abrahames ƿ god isaces ƿ god iacob ne is god ƿara deodra
Deus inquit ego sum Deus Abraham et Deus Isaac et Deus Iacob? 27. Non est Deus mortuorum
ah lifgendra gif ge forðon swiðe gidwoligas ƿ gineolicade an from uðwutum seðe giherde ða ileo
sed uiuorum. uos ergo multum erratis. 28. Et accessit unus de scribis qui audierat illos
efne gifrugnum ƿ gisæh forðon ƿte wel ðam giondworde gifrægn hine hwæt were ðe foerðmesta alra
conquirentes et uidens quoniam bene illis responderit interrogauit eum quod esset primum omnium
bibodona ðe hæf wutudt giondworde him forðon ðe foerðmesta alra bibodona is giber israhelum
mandatum. 29. Iesus autem respondit ei quia primum omnium mandatum est audi Israel
drih god user god ana is ƿ lufa ðu drih god ðinne of alra heorte ðinre ƿ of alre
10 dominus Deus tuus Deus unus est. 30. Et diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo et ex tota
sawle ðinre ƿ of alle giðohte ðinum ƿ of alle mægne ðinū ƿis is ƿæt foerðmeste bibod ðe
anima tua et ex tota mente tua et ex tota uirtute tua. hoc est primum mandatum. 31. Se-
æfterra wutudlice gilice him lufa ðone nestu ðinne swa swa ðec sofne mara ƿisra oðer bibod
cundum autem simile est illi diliges proximum tuum tamquam te ipsum. maius horum aliud mandatum
ne is ƿ cwæð him se uðwuta wel la larow in soðfæstnisse ðu ewede forðon an is god ƿ ne
non est. 32. Et ait illi scriba bene magister in ueritate dixisti quia unus est Deus et non
is oðer butan him ƿ ƿte sio gilufad of alre heorte ƿ of alre ongetnisse ƿ of alre sawle ƿ of
est alius praeter eum. 33. Et ut diligatur ex toto corde et ex toto intellectu et ex tota anima et ex
alre strengu ðine ƿ lufa ðone nestu swa swa ðec sofne mara is allum cwileum lacum ƿ sægdnissum
15 tota fortitudine et diligere proximum tamquam seipsum maius est omnibus holocaustibus et sacrificiis.
ðe hæf wutudt gisæh ƿæt he snoturlice giondworde cwæð to him ne arð ðu fear frō rice godes ƿ nænig
34. Iesus autem uidens quod sapienter respondisset dixit illi non es longe a regno Dei. et nemo
mon soðða gidarfte hine gifregna ƿ giondworde ðe hæf cwæð i cweðende lærende on temple huu
iam audebat eum interrogare. 35. Et respondens Iesus dicebat docens in templo quomodo
cweden erist sie sunu i were dauides ðe ilea forðon dauis cwæð in gaste halgum cwæð
dicunt scribae Christum filium esse Daud? 36. Ipse enim Daud dicit in spiritu sancto dixit
drih drihtne minū site on ðar swiðran min oððæt ih setto fiondas ðine footscomul fota ðinra
dominus domino meo sede a dextris meis donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.
ðe ilea forðon dauis cwæð him drih ƿ hwona is sunu his ƿ monige ðreotas hine lustlice
20 37. Ipse ergo Daud dicit eum dominum et unde est filius eius? et multa turba eum libenter
giherdun ƿ tahte i lærde ðam i him in larum his bihaldas iowih from uðwutum ða ðe wallas on stolum
audiuit. 38. Et dicebat eis in doctrina sua caute a scribis qui uolunt in stolis
gonga ƿ wilcumiga i groeta on sprece ƿ on ðam foerðmestum seotlum sitta in somnungū ƿ
ambulare et salutari in foro. 39. Et in primis cathedris sedere in synagogis et

3a foerðmestu gisedla æt feormū 3a ðe freotas hus widwana under seeawunge longunga i longes
 primos discubitus in coenis 40. qui deuorant domos uiduarum sub obtentu proluxae
 gibedes 3as onfoað uneðelic i lengra dom J sæt ðe hælend oneggn 3æm dore ðe is swa nemned
 orationis hi accipient proluxius iudicium. 41. Et sedens Iesus contra gazophylacium
 biheold hu ðe here giwarp 3æt mæslen on gazophilā J monige weolge i wlonca giwarpun feolu
 aspiciēbat quomodo turba iactaret aes in gazophylacium et multi diuites iactabant multa.
 mið 3y com wutudlice an widwe 3orfende sende mæslen two stygge J is feorðung peninges J
 42. Cum uenisset autem uidua una pauper misit duo minuta quod est quadrans. 43. Et
 cegde 3egnas his cwæð to him soðlice ic cwæð iow forðon widwe 3ios 3orfende mara allum
 conuocans discipulos suos ait illis amen dico uobis quoniam uidua haec pauper plus omnibus 5
 sende 3a ðe sendun in gazophilā alle forðon of him Jte gimonigfaldade him sendun 3as
 misit qui miserunt in gazophylacium. 44. Omnes enim ex eo quod abundabat illis miserunt haec
 wutudt of henðū i tnspeodū hire alle 3a ðe hio hæfde sende alle gibrengnisse hire
 uero de penuria sua omnia quae habuit misit totum uictum suum.
 J mið 3y færende was of temple cwæð him an of 3egnum his la larow seeawaigisih
 Cap. XIII. 1. Et cum egrederetur de templo ait illi unus ex discipulis suis magister aspice
 hulice stanas J hulic timber J ondworde ðe hæf cwæð him gisih 3as alle micle girino i
 quales lapides et quales structurae. 2. Et respondens Iesus ait illi uides has omnes magnas aedifi-
 glencas ne bið forleten stan ofer stane se ðe ne sie tostrogden J mið 3y gisætt on more oele-
 cationes? non relinquetur lapis super lapidem qui non destruat. 3. Et cum sederet in monte oli- 10
 beoma ongægn temple J gifrugnun hine synderlice sege
 uarum contra templum interrogabant eum separatim Petrus et Iacobus et Ioannes et Andreas 4. dic
 us hwenne 3as bioðun J 3æt becn bið hwenne 3as alle onginnað to endanne i sie endade J
 nobis quando ista fient? et quod signum erit quando haec omnia incipient consummari? 5. Et
 onworde ðe hæf ongan cweoða him giseas ge 3ætte nænig iow giswice monige forðon cumað on noma
 respondens Iesus coepit dicere illis uidete ne quis uos seducat. 6. Multi enim uenient in nomine
 minum cweðende Jte ic am J monige hie giswicas mið 3y wutudt giheras gifeht J wona i mersunga
 meo dicentes quia ego sum et multos seducunt. 7. Cum autem audieritis bella et opiniones
 3ara gifehta ne ondredas ge is reht i hit sceal forðon wosa ah ne 3a get is ende arisað forðon cynn
 bellorum ne timueritis oportet enim haec fieri sed nondum finis. 8. Exsurget enim gens 15
 ofer cynne J rice ofer rice J bioðon eorðu hroernisse 3erh stowe J hungur i fruma were sare
 contra gentem et regnum super regnum et erunt terrae motus per loca et fames. initium dolorum
 3as giseas 3onne i bihaldas iowih solfa hie sellað forðon iowih to gimoetinge J in somnunge ge bioðun
 haec. 9. Uidete autem uosmetipsos. tradent enim uos in conciliis et in synagogis uapu-
 giswenced J bifora undercyniga (sic) J cynigū ge bioðun stondende fore meec on cyðnisse him J on
 labitis et ante praesides et reges stabitis propter me in testimonium illis. 10. Et in
 allū cynnum ærist girises to bodanne godspell J mið 3y gillædes iowih to sellanne nallas ge
 omnes gentes primum oportet praedicari euangelium. 11. Et cum duxerint uos tradentes nolite
 bodiga i 3enea hwæt ge sprece ah 3ætte sald bið iow on 3ær tide 3ætte gisprece ne forðon iow
 praecogitare quid loquamini sed quod datum fuerit uobis in illa hora id loquimini. non enim uos 20
 bioðon sprecende ah gas (sic) halga seleð wutudt broðer 3one broðer in deoð J fæder 3one suno
 estis loquentes sed spiritus sanctus. 12. Tradet autem frater fratrem in mortem et pater filium
 J efne arisas 3a suno on 3æm ældrum J to deaðe fordoas hie J ge bioðon laðe allum forā
 et consurgent filii in parentes et morte afficient eos. 13. Et eritis odio omnibus propter

noma minum ðe ðe wutudt giðoelgas on ende ðes hal bið mið ðy ðonne ge giseað ðone wroht
nomen meum. qui autem sustinuerit in finem hic saluus erit. 14. Cum autem uideritis abnomina-
tionem desolationis standende ðer ne riseð se ðe redes oncnawes ða ðe ðonne in iudeam sindun fleas
on muntas 15. et qui super tectum ne descendat in domum nec introeat ut tollat quid de domo
his 16. Et qui in agro erit non reuertatur retro tollere uestimentum suum. 17. Uae autem prae-
berendum 18. foedendum in ðam dagum gibiddas forðon ðette wintrow ne sie ðas iowre t bioðon
gnantibus et nutrientibus in illis diebus. 18. Orate uero ut hieme non fiat fuga uestra. 19. Erunt
forðon dagas ða costunges ðuslico swelce ne werun frō fruma ðasse giscæfte ðone giscop god wið
enim dies illi tribulationes tales quales non fuerunt ab initio creaturae quam condidit Deus usque
nu ne ec bioðon 19. buta giscyrte drih dagas ðas ne were hal eghwec lichoma ah for
nunc neque fient. 20. Et nisi breuiasset dominus dies non fuisset salua omnis caro. sed propter
ðam gicornum ðe giceos giscyrte ða dagas 20. gif hwa iow cweðes heono ðis is crist heono
electos quos elegit breuiavit dies. 21. Et tunc si quis uobis dixerit ecce hic est Christus ecce
ðer ne geleafas ge ðæt arisað forðon wiðerworde criste 21. wiðerworde witgu 22. sellað becu 23. for-
illic ne credideritis. 22. Exsurgent enim pseudochristi et pseudoprophetae et dabunt signa et por-
tina to giswicanne gif bið mæhtig soðlice ða gicornu iowih forðon giseað heono fore ic cweðo iow
10 tenta ad seducendos si fieri potest etiam electos. 23. Uos ergo uidete ecce praedixi uobis
alle ah in ðam dagum æfter costunge dagona ðara ilera sunne bið giðiostrad 24. mona ne seleð
omnia. 24. Sed in illis diebus post tribulationem illam sol contenebrabitur et luna non dabit
leht his 25. steorru heofnes bioðun ofallende 26. mægen t mæhte ða ðe sindun on heofnum
splendorem suum 25. et stellae coeli erunt decedentes et uirtutes quae sunt in coelis
gistryred bioðun 26. ðonne giseað sunno monnes cymende of wolenum mið mægne micle 27. wuldre
mouebuntur. 26. Et tunc uidebunt filium hominis uenientem in nubibus cum uirtute multa et gloria.
27. Et tunc mittet angelos suos et congregabit electos suos a quattuor uentis a summo terrae
wið to briorde t to heonisse heofnes frō flicbeom ðonne liornige bispell mið ðy wutudt telgu his
15 usque ad summum coeli. 28. A ficu autem discite parabolam. cum iam ramus eius
hnisca bioðon 29. acende bioðon leof wutas ge 30. fte neh t on neoweste se sumor swa 31. iowih mið ðy
tener fuerit et nata fuerint folia cognoscitis quia in proximo sit aestas. 29. Sic et uos cum
ge giseas ðas wosa wutað ge 32. fte unfeor t neh se in durum soð ic cweðo iow forðon ne
uideritis haec fieri scitote quod in proximo sit in ostiis. 30. Amen dico uobis quoniam non
gillioreð cneoreswo ðios oððæt alle ðas giworðe heofun 31. eorðo ofliores word wutudt min ne
transibit generatio haec donec omnia ista fiant. 31. Coelum et terra transibunt uerba autem mea non
gillioreð from dage ðonne wutudt 32. tid 33. hwyl ne ænig watt ne englas on heofne ne ðe sunu
transibunt. 32. De die autem illo uel hora nemo scit neque angeli in coelo neque filius
buta ðe fæder giseas gēwæccas 33. gibiddas ne wutun ge forðon hwoenne ðio tid sie swa monn se ðe
20 nisi pater. 33. Uidete uigilate et orate. nescitis enim quando tempus sit. 34. Sicut homo qui
feor gifoerde forleorte hus his 35. salde ðrælum his mæhte eghwelces werches 36. ðam dorworde
peregre profectus reliquit domum suam et dedit seruis suis potestatem cuiusque operis et ianitori
bibeodes 37. he wæcce wæccas forðon ne wutun ge forðon hwenne drihnes (sic) huses cumeð on efern tid t
praecepit ut uigilet. 35. Uigilate ergo nescitis enim quando dominus domus ueniat sero an

on midder næht i on uhtu tid t honcred i on merne J mið ðy cymeð gimittes iowih sle-
media nocte an gallicantu an mane. 36. Ne cum uenerit repente inueniat uos dor-
pende Jte soðlice iow ic cweðo allum ic cweðo wæccas
mientes. 37. Quod autem uobis dico omnibus dico uigilate.

was wutudt eostu after twæm dagū J sohtun ða heh sacerdas J
Cap. XIV. 1. Erat autem pascha et azyma post biduum et quaerebant summi sacerdotes et
uðwutu hu hie hine gihealdun J ofslogun t ofsla mæhtun cwedun forðon ne on dæge halgum
scribae quomodo eum dolo tenerent et occiderent. 2. Dicebant autem non in die festo
ne J ge woene J mæge styrrisse giworða in ðæm folce J mið ðy was in bethania in huse groefa
ne forte tumultus fieret in populo. 3. Et cum esset Bethaniae in domo Simonis leprosi 5
J gihlione com wif hæbbende stan fæt ful ðære smirnisse ðæs stencas diorwyrðes J mið ðy gibrocen was
et recumberet uenit mulier habens alabastrum unguenti nardi spicati pretiosi et fracto
æt stænna fæt toðælde t ageott ofer heofud his werun wutudt sume hie bulgun t unwyrðne sægdun bitwih
alabastro effudit super caput eius. 4. Erant autem quidam indigne ferentes intra
him solfum J cwedun to whon losewiste ðios smirnisse aworden was mæhte forðon smirnisse ðios
semetipsos et dicentes ut quid perditio ista unguenti facta est? 5. Poterat enim unguentum istud
wosa mara ðonne ðrim hundreðu peninga J sella ðorfundum J bigedon on hie ðe hæf soðlice
uenundari plus quam trecentis denariis et dari pauperibus et fremebant in eam. 6. Iesus autem
cwæð forletas hie hwæt hir hefe ge sint god were wyrrende was on mee symle forðon ðorfo
dixit sinite eam quid illi molesti estis? bonum opus operata est in me. 7. Semper enim pauperes 10
ge habbas iowih mið J mið ðy ge welle ge magun ðæm wel doa mec wutudt ne symle habbas sætte
habetis uobiscum et cum uolueritis, potestis illis benefacere me autem non semper habetis. 8. Quod
habbe ðios dyde fore com to smiranne lichoma minne to biyrgnisse soðlice ic sægo iow swa hwer
habuit haec fecit praeuenit ungere corpus meum in sepulturam. 9. Amen dico uobis ubicunque
giboden sie t beoð godspell ðis in allum middengeorde J Jte ðios dyde asægd bið on gimynd
praedicatum fuerit euangelium istud in uniuerso mundo et quod haec fecit narrabitur in memoriam
hire J iudas scarioth an of twelfu feorde to ðæm heh sacerdom Jte bilede hine ðæm
eius. 10. Et Iudas Iscariotes unus de duodecim abiit ad summos sacerdotes ut proderet eum illis.
ða ðe herdū gifeonde werun J fore gihetun him feh sætte hie waldun sella J sohtun hu hie
11. Qui audientes gauisi sunt et promiserunt ei pecuniam se daturos et quaerebat quomodo 15
hine hu he hine (sic) gesella mæhte J ðe forma dæge ðæra eostruna ðonne t hwoenne eostu asægtis cwedun
illum opportune traderet. 12. Et primo die azymorum quando pascha immolabant dicunt
him ða ðegnas hwæt wyltu sæt we gæ J georwige ðe J ðu gibruce eostu J sende twoege of
ei discipuli quo uis eamus et paremus tibi ut manduces pascha? 13. Et mittit duos ex
ðegnum his J cwæð him gaas in cæstre J ongægn iorneð iow mon omborfulne wætres beres fylgað
discipulis suis et dicit eis ite in ciuitatem et occurret uobis homo lagenam aquae baiulans sequimini
him J swa hwider ingonge cweoðas drihtne hus forðon ðe larow cwæð hwer is riorde min hwer
eum 14. et quocunque introierit dicite domino domus quia magister dicit ubi est refectio mea ubi
eostu mið ðegnu his (sic) ic wyllo brucca J ðe ilca iow æteoweð riordhus swiðe micel
pascha cum discipulis meis manducem? 15. Et ipse uobis demonstrabit coenaculum grande stratum 20
J ðær georwigas us J eodun ðegnas his J comun in cæstre J gimoettun swa cwæð
et illic parate nobis. 16. Et abierunt discipuli eius et uenerunt in ciuitatem et inuenerunt sicut dixerat
him J georwadun eostu efern wutudt warð com mið twelfu J mið ðiccendū him J
illis et parauerunt pascha. 17. Uespere autem facto uenit cum duodecim. 18. Et discumbentibus eis et

- etendum cwæð ðe hæf soð ic cweðo iow forðon an of iow mee seleð seðe eteð mee mið
manducantibus ait Iesus amen dico uobis quia unus ex uobis me tradet qui manducat mecum.
- soð ða i hia ongunnun unrotsiga ⁊ cweoða to him sydrige ah hit sie ic seðe cwæð him an
19. At illi coeperunt contristari et dicere ei singulatim numquid ego? 20. Qui ait illis unus
of ðam twelfu seðe onhran mec mið on disce ⁊ sunu ec soðt monnes gæs swa awriten
ex duodecim qui intingit mecum manum in catino. 21. Et filius quidem hominis uadit sicut scriptum
is of hī wæ ðonne menn ðam ðerh ðone sunu monnes gisald bið god i betre is hī gif ne were acenned
est de eo. uae autem homini illi per quem filius hominis tradetur. bonum erat ei si non esset natus
mon ðe ⁊ etendum him onfeng ðe hæf hlaf ⁊ bletsade cwæð bræc ⁊ salde him ⁊ cwæð
5 homo ille. 22. Et manducantibus illis accepit Iesus panem et benedicens fregit et dedit eis et ait
onfoas ðis is lichoma min ⁊ onfeng ðam calice ðoneunde dyde salde him ⁊ gidruncun of ðam
sumite hoc est corpus meum. 23. Et accepto calice gratias agens dedit eis et biberunt ex illo
alle ⁊ cwæð him ðis is blod min niowe cyðnisse seðe fore monigū agoten bið soð
omnes. 24. Et ait illis hic est sanguis meus noui testamenti qui pro multis effundetur. 25. Amen
ic cweðo iow ⁊te soðlice ne drinco ic of cynne wingeordes oð to dæge ðam mið ðy ðæt ic drinco
dico uobis quia iam non bibam de hoc genimine uitis usque in diem illum cum illud bibam
niowe in rice godes ⁊ mið swa cwednū ðona foerdun on mor oelebeomes ⁊ cwæð him ðe hæf
nouum in regno Dei. 26. Et hymno dicto exierunt in montem oliuarum. 27. Et ait eis Iesus
alle ge bioðun onspyrned on næht ðisser forðon awriten is ic ðerh slæ i hrino ðone hiorde ⁊ to sten-
10 omnes scandalizabimini in me in nocte ista quia scriptum est percutiam pastorem et disper-
eud bið ðæt ede ah æfter ðon ðe ic arisu bifora ic cymo iowih in galileam wutudt cwæð
gentur oues. 28. Sed postquam resurrexero praecedam uos in Galilaeam. 29. Petrus autem ait
⁊ gif i ðeh alle onspyrnisse sie ah ne ic æfra ⁊ cwæð him ðe hæf soð ic cweðo ðe
illi et si omnes scandalizati fuerint in te sed non ego. 30. Et ait illi Iesus amen dico tibi
ðætte ðu to dæge in næht ðisser ærðon ðonne hona stefne giselle ðrige me ðu bist on sæcen ⁊ soð
quia tu hodie in nocte hac priusquam gallus uocem dederit ter me es negaturus. 31. At
he forðon mara gisprecun (sic) ⁊ gif i ðeh ic selle bienma mee ætgedre ⁊te ic swelte mið ðe ne ðe onsæco ic
ille amplius loquebatur et si oportuerit me simul commori tibi non te negabo.
gillice soðlice ⁊ alle cwedun ⁊ comon in ðæt lonðe is nemned ðam noma is on ebrise ⁊
15 similiter autem et omnes dicebant. 32. Et ueniunt in praedium cui nomen Gethsemani et
cwæð to ðegnum his sittas her oðða i ða hwile ic gibidde me to ginom petrus ⁊ ⁊ ⁊
ait discipulis suis sedete hic donec orem. 33. Et assumit Petrum et Iacobum et Ioannem
mið ⁊ ongan forhtiga ⁊ longiga ⁊ cwæð him unrot is sawel min oð to i wið deað giðoelligas
secum et coepit pauere et taedere. 34. Et ait illis tristis est anima mea usque ad mortem sustinete
her ⁊ wæccas ⁊ mið ðy færende was hwon forefeoll ofer eorðo ⁊ gibæd i biddende was ⁊te gif
hic et uigilate. 35. Et cum processisset paululum procidit super terram et orabat ut si
wosa mæhte gilliore from him ðio tid ⁊ cwæð la hehfæder alle mæhtiglice ðe sindun oferfærh i gilliore
feri posset transiret ab eo hora. 36. Et dixit abba pater omnia possibilia tibi sunt transfer
calicem ðiosne from me ah ne ⁊te ic welle ah pæte ðu welle ⁊ com ⁊ infand hīe slepende
20 calicem hunc a me sed non quod ego uolo sed quod tu. 37. Et uenit et inuenit eos dormientes.
⁊ cwæð to petre la simon ðu slepes ne mæhtes ðu ana tid giwæcca wæccas ⁊ gibid ⁊te ne
Et ait Petro Simon dormis? non potuisti una hora uigilare? 38. Vigilate et orate ut non
ingæ in costunga ðe gast wutud (sic) georo is ðe lichoma ðone (sic) untrymig ⁊ æfter sona frū eode
intretis in tentationem. spiritus quidem promptus est caro uero infirma. 39. Et iterum abiens

39. 7 gibæd 7æt ilce word cweðende 7 eft gicerde niowunga inwand hie slepende werun forðon egu
 orauit eundem sermonem dicens. 40. Et reuersus denuo inuenit eos dormientes. erant enim oculi
 hiora pislico 7 hefigo 7 ne wistun hwæt seealdun andworda him 7 com 7irdan siðe 7 cwæð him slepas ge
 eorum grauati et ignorabant quid responderent ei. 41. Et uenit tertio et ait illi dormite
 7 restas wel magun cymeð 7io tid heonu gisald bið sunu monnes in honda synnfullum arisas
 iam et requiescite. sufficit. uenit hora ecce tradetur filius hominis in manus peccatorum. 42. Surgite
 gaa we heono seðe mec seleð neh is 7 7a geona him sprecende com iudas 7e scariothisca an of
 camus ecce qui me tradet prope est. 43. Et adhuc eo loquente uenit Iudas Iscariotes unus de
 7sem twelfu 7 mið him 7reotas monige mið swordu 7 stenegum sendend (sic) from beh sacerðum 7 frō
 duodecim et cum eo turba multa cum gladiis et lignis a summis sacerdotibus et 5
 uðwutum 7 from ældrum gisalðe 7onne 7e sellend his tacun him cweðende swa hwelcne swa ic cyssende
 scribis et senioribus. 44. Dederat autem traditor eius signum eis dicens quemcunque osculatus
 ic biom he it is haldas hine 7 gihlædað [wærlice] 7 mið 7y comun sona gineolicadun to him cwæð
 fuero ipse est tenete eum et ducite caute. 45. Et cum uenisset statim accedens ad eum ait
 hal larwa 7 cyssende wæs hine soð 7a ilca honda giwurpun on hine 7 giheoldun hine an
 aue Rabbi et osculatus est eum. 46. At illi manus iniecerunt in eum et tenuerunt eum. 47. Unus
 7on sum mon of 7sem ymbstondendum giteh 7æt sword 7erh slog esne 7 7ræl beh sacerðas 7 to snað
 autem quidam de circumstantibus educens gladium percussit seruum summi sacerdotis et amputauit
 him 7one earliprica 7 ondsworade 7e hæf cwæð 7am all swa hwæt [to] 7eofoe gifeordun mið swordum
 illi auriculam. 48. Et respondens Iesus ait illis tamquam ad latronem existis cum gladiis 10
 7 stengum to foenne 7 gileccan mee eghwelce dæge 7is (sic) wæs mið iowih in temple lærende 7 ne mec
 et lignis comprehendere me? 49. Quotidie eram apud uos in templo docens et non me
 gihealdun ah 7ite were gifylled giwriotu 7e 7a 7egnas his alle forleortun 7 forletende hine flugun
 tenuistis. sed ut impleantur scripturae. 50. Tunc discipuli eius omnes relinquentes eum fugerunt.
 ging esne wutudlice sum gifylgende him gigeorwad 7 ymbgyrðed ofer nacudne giheoldun
 51. Adolescens autem quidam sequebatur eum amictus sindone super nudo et tenuerunt
 hine cwæð him mið 7y forwarp nacud from fleh him 7 to gilæddun 7one hæf to beh
 eum. 52. At ille reiecta sindone nudus profugit ab eis. 53. Et adduxerunt Iesum ad summum
 sacerðum 7 efne gicomun alle 7a sacerðas 7 uðwutu 7 7a ældru petrus 7onne feorra fylgende
 sacerdotem et conuenerunt omnes sacerdotes et scribae et seniores. 54. Petrus autem a longe secutus 15
 wæs him oð to on worðe 7æs beh sacerðes 7 sæt mið 7egnum 7 wermde hine to 7sem fyre
 est eum usque in atrium summi sacerdotis et sedebat cum ministris et calefaciebat se ad ignem.
 7a beh 7onne sacerðas 7 all 7io somnung sohtun wið 7one hælend cyðnisse 7ite hine to deaðe
 55. Summi uero sacerdotes et omne concilium quaerebant aduersus Iesum testimonium ut eum morti
 gisaldun ne onfundun monige forðon cyðnisse leose hie giewedun to sacanne wið him 7 weon-
 traderent nec inueniebant. 56. Multi enim testimonium falsum dicebant aduersus eum et conue-
 lice gicyðnisse ne werun 7 sum mon arisende leose gicyðnisse sægdun wið him cweðende
 nientia testimonia non erant. 57. Et quidam surgentes falsum testimonium ferebant aduersus eum dicentes
 forðon we giherdun hine cweaða ic toslito 7 undoe 7one tempel 7is mið [honda] giworht 7 æfter
 58. quoniam nos audiuimus eum dicentem ego dissoluam templum hoc manu factum et per 20
 7rim dagu oðer ne mið honda giwyrcan ic gitymbraw (sic) 7 ne wæs woenlic gicyðnisse hiora
 triduum aliud non manu factum aedificabo. 59. Et non erat conueniens testimonium illorum.
 7 aras 7e beh sacerð in middum giascade 7one hæf cweðende ne ondwordes tu noht 7 aniht
 60. Et exsurgens summus sacerdos in medium interrogauit Iesum dicens non respondes quidquam

- to ðæm ða ðe gitelid arun from him he wutudt swigade 7 noht gi7worde sona ðe heh
ad ea quae tibi obiiciuntur ab his? 61. Ille autem tacebat et nihil respondit. rursum summus
sacerd gifrægn hine 7 cwæð him 7u arð crist sunu godes ðæs gibletsade ðe hæf wutudt cwæð
sacerdos interrogabat eum et dixit ei tu es Christus filius Dei benedicti? 62. Iesus autem dixit
him ic am 7 ge giseað sunu monnes to ðær swiðra sittende ðæs mæhtga 7 cymende mið wolenum
illi ego sum et uidebitis filium hominis a dextris sedentem uirtutis Dei et uenientem cum nubibus
heofnes ðe heh ðonne sacerd to rende giwedu his cwæð ymb hwæt gett wilnigas giwitnessse
coeli. 63. Summus autem sacerdos scindens uestimenta sua ait quid adhuc desideramus testes?
giherdun ge ða eofulsunge hwæt iow is gisene ða ðe alle giniðradun 7 gihendun hine 7 he were synnig
5 64. Audistis blasphemiam. quid uobis uidetur? qui omnes condemnauerunt eum esse reum
deaðes 7 ongunnun sume efnegispita 7 hyra on hine 7 hydde onsione his 7 mið systum hine sla 7
mortis. 65. Et coeperunt quidam conspuere eum et uelare faciem eius et colaphis eum cae-
ðarsca 7 cweoða 7 sære hwæt ðæt sloge 7 ða embehtmen mið systum hine slogun 7 mið 7y wæs
dere et dicere ei prophetiza et ministri alapis eum caedebant. 66. Et cum esset
on worðe from syndrige com an from ðæm ðiowum ðæs heh sacerdes 7 mið gisege ðone petre
Petrus in atrio deorsum uenit una ex ancillis summi sacerdotis. 67. Et cum uidisset Petrum
wermende hine biheald hine cwæð 7 7u mið hæf ðoñ nazarenisco were soð he onsoc cweðende
caleficientem se aspiciens illum ait et tu cum Iesu Nazareno eras. 68. At ille negauit dicens
ne wat ic ne con hwæt 7u sæges 7 eode buta ðoñ 7 bifora ðone worð 7 hona gisang efter sona
10 neque scio neque noui quid dicas. et exiit foras ante atrium et gallus cantauit. 69. Rursus
ðoñ mið 7y gisæh hine 7i ðiowe ongan cweoða to ðæm ymbstondendum 7te ðæs of ðæm ilcū is 7
autem cum uidisset illum ancilla coepit dicere circumstantibus quia hic ex illis est. 70. At
he efter sona onsoc 7 æfter lytle hwyle eftersona ða ðe stodun hia cwedun to petre soðlice 7u of ðæm arð
ille iterum negauit. et post pusillum rursus qui astabant dicebant Petro uere ex illis es
forðon ec 7 galilese 7u arð he ðonne ongan fremðiga 7 sweriga 7 ic nat ne con monno
nam et Galilaeus es. 71. Ille autem coepit anathematizare et iurare quia nescio hominem
ðone ðone gieweoðas 7 sona efter sona ðe hona gisang 7 myndig wæs petr wordes ðætte
istum quem dicitis. 72. Et statim iterum gallus cantauit. et recordatus est Petrus uerbi quod
cweden wæs him ðe hæf ærðon ðe hona gisunge twiga ðrige 7u me onsæces 7 ongan woepa
15 dixerat ei Iesus priusquam gallus cantet bis ter me negabis. et coepit flere.
7 sona on merne giðæhtunge worhtun ða heh sacerdas mið ðæm ældrum 7 uðwutum
Cap. XV. 1. Et confestim mane consilium facientes summi sacerdotes cum senioribus et scribis
7 mið alle gisomnunge gibundun ðone hæf gilæddun 7 saldun ðæm aldormenn 7 gifrægn hyne
et uniuerso concilio uincientes Iesum duxerunt et tradiderunt Pilato. 2. Et interrogauit eum
pylāt 7u arð cynig iudea soð he ondworde him cwæð 7u cweðes 7 gihendun hine ða heh
Pilatus tu es rex Iudaeorum? at ille respondens illi ait tu dicis. 3. Et accusabant eum summi
sacerdas in monigum ðingum ðe groefa ðonne efter sona gifrægn hine cweðende ne ondwordes tu
sacerdotes in multis. 4. Pilatus autem rursum interrogauit eum dicens non respondes
æniht gisæh in swamieum ðec ahenas ðe hæf ðonne forðor 7 leng no wiht giendsworade swa 7te ne (sic)
20 quidquam? uide in quantis te accusant. 5. Iesus autem amplius nihil respondit ita ut
were awundrad ðe groefa 7erh ðone dæg ðonne symbles forgeorwiga giwuna wæs him enne 7 an of ðæm gibundennū
miraretur Pilatus. 6. Per diem autem festum dimittere solebat illis unum ex uinctis
swa hwelcne swa hia gegiowadun wæs ðonne se ðe gioweden wæs se ðe mið sceacrum wæs gibunden
quemeunque petissent. 7. Erat autem qui dicebatur Barrabas qui cum seditiosis erat uinctus

seðe on setnunge giworhte moncwælmnisse 7 mið ðy gistag ðæt fole ongan bidda swa symle gidyde
 qui in seditione fecerat homicidium. 8. Et cum ascendisset turba coepit rogare sicut semper faciebat
 him ðe groefa ðon ondsworade him 7 cwæð wallas ge ic forgefo 7 forleto iow cynig iudea
 illis. 9. Pilatus autem respondit eis et dixit uultis dimittam uobis regem Iudaeorum?
 wiste forðon ðæt ðærh æfeste gisaldun hine ðæm (sic) heh sacerdon ða biscopas ðonne giwehtun
 10. Sciebat enim quod per inuidiam tradidissent eum summi sacerdotes. 11. Pontifices autem concita-
 t gicedun ðone ðreot 7te swiðsor barab forleorte him wutudt ætersona giondworde cwæð him
 uerunt turbam ut magis Barabbam dimitteret eis. 12. Pilatus autem iterum respondens ait illis
 hwæt forðon wallas ge 7 ic doe cynige iudea soð hie ætersona eliopadun ahoh hine pyl
 quid ergo uultis faciam regi Iudaeorum? 13. At illi iterum clamauerunt crucifige eum. 14. Pila- 5
 ðonne cwæð him hwæt forðon to yfle dyde he soð hie swiðsor giceigdon ahoh hine
 tus uero dicebat illis quid enim mali fecit? at illi magis clamabant crucifige eum. 15. Pilatus
 ðonne walde ðæm folche well doa forgæf him ðone morsceaða 7 salde him ðone hæf mið swiopum giðorseenne
 autem uolens populo satisfacere dimisit illis Barrabam et tradidit Iesum flagellis caesum
 7te were ahongen ða cempu læddun hine on worð ðæs dom ernes 7 efnegicgedun alle
 ut crucifigeretur. 16. Milites autem duxerunt eum in atrium praetorii et conuocant totam co-
 7 gigeorwadun hine mið felle reode 7 onsettun him slænde 7 cursende ðyrnenne beg 7
 hortem. 17. Et induunt eum purpura et imponunt ei plectentes spineam coronam. 18. Et
 ongunnun gigoeta hine hal cynig iudea 7 slogun on heofud his mið breade 7 gerdum 7 speof-
 coeperunt salutare eum aue rex Iudaeorum. 19. Et percutiebant caput eius arundine et con- 10
 tun on hine 7 settun on cneom 7 giworðadun hine 7 æfter ðon bismeradun him giweordun hine
 spuebant eum et ponentes genua adorabant eum. 20. Et postquam illuserunt ei exuerunt illum
 ðæs felle reades 7 giworðadun hine mið giwedum his 7 ða gilæddun hine 7te hia ahengun hine 7
 purpura et induerunt eum uestimentis suis et educunt illum ut crucifigerent eum. 21. Et
 gineddon bigongende 7 bifærende sumne simon cyrinesene cymende of londe fador 7
 angariauerunt praetereuntem quempiam Simonem Cyrenaeum uenientem de uilla patrem Alexandri et
 7te ginome rode his 7 perhlæddun hine stowe 7 is gitrahtad heofud
 Rufi ut tolleret crucem eius. 22. Et perducunt illum in Golgotha locum quod est interpretatum Cal-
 ponna stow 7 saldun him drinea eced 7 winn 7 ne onfeng 7 ahengon hine
 uariae locus. 23. Et dabant ei bibere myrrhatum uinum et non accepit. 24. Et crucifigentes eum 15
 todældun giwedo his sendun hlett ofer him hwæs oht genome was wutudt tid ðirða 7
 diuiserunt uestimenta eius mittentes sortem super eis quis quid tolleret. 25. Erat autem hora tertia. et
 ahengun hine was wutudlice tacun ltinga his onawriten cynig iudea 7 mið hine
 crucifixerunt eum. 26. Et erat titulus causae eius inscriptus REX IUDAEORUM. 27. Et cum eo
 ahengun twoege sceoðo enne to ðær swiðra 7 oðerne to ðær wynstra 7 gifylled was ðæt giwritt
 crucifigunt duos latrones unum a dextris et alium a sinistris eius. 28. Et impleta est scriptura
 seðe cweðes 7 mið onrehtwisum giteled was 7 bifarendum gieofulsadun hine cerrende heofud
 quae dicit et cum iniquis reputatus est. 29. Et praetereuntes blasphemabant eum mouentes capita
 hiora 7 cweðende wæ seðe toslites ðæt tempel 7 on ðrim dagum getimbres halne doa ðec
 sua et dicentes uah! qui destruis templum Dei et in tribus diebus reaedificas. 30. Saluum fac temet- 20
 solfne adune stigende of rode gillice 7 hehsacerdas tælende 7 bismerende him bitwih mið
 ipsum descendens de cruce. 31. Similiter et summi sacerdotes illudentes ad alterutrum cum
 uðwutū cwedun oðre halne dyde hine solfne ne mæge halne doa crist cynig israhela adune stigeð
 scribis dicebant alios saluos fecit seipsum non potest saluum facere. 32. Christus rex Israel descendat

nu of rode fte we gisie j gilefe j ða ða mið hine ahoen werun harmewedun him j
nunc de cruce ut uideamus et credamus. et qui cum eo crucifixi erant conuitiabantur ei. 33. Et
giwarð tid ðio sesta ðiostru awordne werun ðerh alle eorðu oð on tide nones j on tide
facta hora sexta tenebrae factae sunt per totam terram usque in horam nonam. 34. Et hora
nones gicliopade ðe hæf stefne micelre cweðende ðæt is gitrahtad god
nona exclamauit Iesus uoce magna dicens Eloi Eloi lamma sabacthani quod est interpretatum Deus
min god min fte i to hwon mec ðu forhte (sic) j sume of ðæm ymbstondendum giherdun cwedun
meus Deus meus ut quid me dereliquisti? 35. Et quidam de circumstantibus audientes dicebant
heono helias ceges giarn wutudt an j gifylde copp mið æcede ymbsette j to rode
5 ecce Eliam uocat. 36. Currens autem unus et implens spongiam aceto circumponensque calamo
ða drinca salde him cweðende biddas fte we gisie gif cymes helias to unsetanne i to undoane hine ðe hæf
potum dabat ei dicens sinite uideamus si ueniat Elias ad deponendum eum. 37. Iesus
wutudlice sende stefne micle of gaste agæf j waghæl temples to rended was in tuu from ufawordum
autem emissa uoce magna expirauit. 38. Et uelum templi scissum est in duo a summo
wið to niðawordum gisæh ðonne ða aldormen seðe foron ongægn stodun ðette swa cliopade giswelte
usque deorsum. 39. Uidens autem centurio qui ex aduerso stabat quia sic clamans expirasset
cweð soðlic mon ðæs sunu godes wæs werun wutudt æc j ða wif fearra biheoldun bitwih ðæm was
ait uere homo hic filius Dei erat. 40. Erant autem et mulieres de longe aspicientes inter quas erat
j ðæs læssa j moder j j miððy was in galilæ
10 Maria Magdalene et Maria Iacobi minoris et Ioseph mater et Salome. 41. Et cum esset in Galilæa
fyligdun him j ðegnadun him j oðro monige ða ðe someð mið hine astigon hierusalem
sequebantur eum et ministrabant ei et aliae multae quae simul cum eo ascenderant Ierosolymam.
j miððy gi efern was giworden forðon was fte is fore sunnan dæg com from
42. Et cum iam sero esset factum quia erat parasceue quod est ante sabbatum 43. uenit Ioseph ab
welboren forðon j he was biððende rice godes j ballice ineode to pylato
Arimathaea nobilis decurio qui et ipse erat expectans regnum Dei et audacter introiuit ad Pilatum
j bæd lichoma ðæs hæf ðonne giwundrade gif he gillorde j mið gifotad was ðe centurion
et petiit corpus Iesu. 44. Pilatus autem mirabatur si iam obiisset. et accersito centurione
gifrægn hine gif soð deod were i se j miððy ongæt from ðæm aldre sælde ðone lichoma
15 interrogauit eum si iam mortuus esset. 45. Et cum cognouisset a centurione donauit corpus
wutudt brohte lin j ofdyde hine biwand in line j sette hine in byr-
Ioseph. 46. Ioseph autem mercatus sindonem et deponens eum inuoluit sindone et posuit eum in monu-
genne ðæt was giheowen of stane j awælte ðone stan to ðær dura ðær byrgenne ðione
mento quod erat excisum de petra et aduoluit lapidem ad ostium monumenti. 47. Maria autem
ðio mægðalenesca j iosephes biheoldun hwer were giseted
Magdalene et Maria Ioseph aspiciebant ubi poneretur.
j miððy gieode sunna dæg ðio mægðalenesca j boh-
Cap. XVI. 1. Et cum transisset sabbatum Maria Magdalene et Maria Iacobi et Salome eme-
tun æðele wyrte fte come i cymende gismiredun hine j swiðe arlice an ðara dagona comun to ðær
20 runt aromata ut uenientes ungerent eum. 2. Et ualde mane una sabbatorum ueniunt ad monu-
byrgenne was arisend sunne j cwedun him bitwih hwa awælte us ðone stan from dura byr-
mentum orto iam sole. 3. Et dicebant ad inuicem quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monu-
genne j eft locoadun gisegun eft awælted ðone stan was forðon micel swiðe j ineodun in
menti? 4. Et respicientes uiderunt reuolutum lapidem. erat quippe magnus ualde. 5. Et introeunt in

byrgenne gisegun gingne esne sittende in swiðrū ufu [ymbgegerwad] stole hwitum 7 forstylton
monumentum uiderunt iuuenem sedentem in dextris coopertum stola candida et obstupuerunt.
se ðe cwæð ðam ne wallas ge forhtiga ðone hæf giseocas nazareniscæ ðe ahoen wæs he aras ne is
6. Qui dicit illis nolite expauescere Iesum quaeritis Nazarenum crucifixum surrexit non est
hic (hēr) heonu stowe ðer gissetun hine sittas 7 cweðes ðegnum his 7 ðætte togænes færes
hic ecce locus ubi posuerunt eum. 7. Sed ite dicite discipulis eius et Petro quia praecedit
iow in ðer ge hine giseað swa cwæð iow soð ða ileu ðona flugun i foerdun from byr-
uos in Galilaeam ibi eum uidebitis sicut dixit uobis. 8. At illae exeuntes fugerunt de mo-
genne forcomun forðon ondo 7 fyrhto 7 egsa 7 ne ængum menn giewedun ondreordun forðon aras
numento. inuaserat enim eas tremor et pauor et nemini dixerunt. timebant enim. 9. Surgens 5
wutudlice ðe hæf arlice ðy forma dæge 7 is sunna dæg æteowde ærist ðer magðalenisca of ðer giwarp
autem Iesus mane prima sabbati apparuit primo Mariae Magdalenae de qua eiecerat
siofu diowlo hio eode gisegeð ðam ðe mið hine werun mænende 7 woepende 7 ða
septem daemonia. 10. Illa uadens nunciauit his qui cum eo fuerant lugentibus et flentibus. 11. Et illi
mið ðy giherdun þæt he lifde 7 gisene were frō hia ne gelefdun æfter ðissum ðonne twæm from
audientes quia uiueret et uisus esset ab ea non crediderunt. 12. Post haec autem duobus ex
him gongendum æteowed wæs in oðre gelicnisse færende on londe 7 ða foerdun sægdun ðam
his ambulantibus ostensus est in alia effigie euntibus in uillam. 13. Et illi euntes nuntiauerunt cae-
oðrum ne ðam gilefdun æt nesta i lætemest hlionigendum ðam twelfū æteowde 7 forcom i fordraf
teris nec illis crediderunt. 14. Nouissime recumbentibus illis undecim apparuit et exprobrauit 10
ungileoffulnisse hiora 7 stiðnisse heorta forðon ðam ða ðe gisegun hine arisa i aras ne gilefdun
incredulitatem eorum et duritiam cordis quia iis qui uiderant eum resurrexisse non crediderunt.
7 cwæð him gas on middengeord aþne bodigað godspel elce gescæfte se ðe gilefað
15. Et dixit eis euntes in mundum uniuersum praedicate euangelium omni creaturae. 16. Qui credi-
7 gifulwad bið hal bið se ðe wutudf ne gilefeð gihened bið gimerco ðonne ða se ðe
derit et baptizatus fuerit saluus erit. qui uero non crediderit condemnabitur. 17. Signa autem eos qui
gilefað ðas gifylgeð hie on noma minum diowlas worpas mið sprecū hie spreocað niowe nedre
crediderint haec sequentur. in nomine meo daemonia eiicient linguis loquentur nouis 18. serpentes
hæ niomas 7 gif deodlic hwæt hwæt gidrincað ne hie sceððas ofer untrymigū honda onsettað 7 wel
tollent et si mortiferum quid biberint non eis nocebit super aegros manus imponent et bene 15
hia habbent (sic) 7 drihten soðlice æfte[r] ðon sprecende wæs him ginumen wæs on heofnum
habebunt. 19. Et dominus quidem Iesus postquam locutus est eis assumptus est in coelum et
siteð to ðer swiðra godes ða ileo ðon færende bodadun eghwer drih miðwyrrende 7 word
sedet a dextris Dei. 20. Illi autem profecti praedicauerunt ubique domino cooperante et sermo-
trymende mið fylgendum becnun
nem confirmante sequentibus signis.

[MS. Cott. Nero
D, IV.]

onginnes foresægdniße eusebii
INCIPIT PRAEFATIO EUSEBII.

eusebius ðe carpiansca ðam broðer in drihten halo
EUSEBIUS CARPIANO FRATRI IN DOMINO SALUTEM.

20

gelæred sum oðer alexandrinesca mið miclle bigeong 7 ec hogahscipe enne i ân ūs fore feower
Ammonius quidam Alexandrinus magno studio atque industria unum nobis pro quattuor
godspellum of forleort 7 forðon ðrea godspelleras i ðara godspelleras bisen i soht buta ðam ongelicum 7 ða bihaldne
euangeliiis dereliquit. namque trium euangeliorum sensus exceptos similes contentusque
matheis godspell swelce to anum efne geworden a i geworhta to cruite (2 ðenutte) swa 7 hiora i ðara ilca swa feolo
Matthei euangelio quasi ad unum congestos adnexuit ita ut eorundem quantum
9

- to gebyres redes æfffylges utueltice (sic) betuih toslitten sie geseen soð i abhuan þ hal
ad tenorem pertinet lectionis sequens iam stilus interruptus esse uideatur. uerum ut saluo
lichoma oððe geadrung oðerra ðis i þ is godspell syndriga j ða hamcuða stowa of ðam
corpore siue textu ceterorum hoc est euangelium (sic) propria et familiaria loca in quibus
gelic i ilca j swae gelic gecuedon gewutta ðu mæht j mið soðe gesæcca onfenge buta tua of ðam fegden (l. fo-
eadem similiterque dixerint scire possis ac uere disserere accepta occasione ex praedicti
resegden) uer gesetnesa oðerra rehtnissa teno of tal ðe mercas i tacnas io gemercade ðara ærest feuer
uiri studio alia ratione decem numero tibi titulos designaui. quorum primus quattuor
in him gehaldas tala in ðam gelicra of allum gecueden aron
5 in se continet numeros in quibus similia ab uniuersis dicta sunt Mattheo Marco Luca Iohanne.
æftera in ðam ðrea ðirda in ðam ðrea fearða
secundus in quibus tres Mattheus Marcus Lucas. tertius in quibus tres Mattheus Lucas Iohannes. quartus
in ðam ðrea fifta in ðam tuoqe seista in ðam tuoqe
in quibus tres Mattheus Marcus Iohannes. quintus in quibus duo Mattheus Lucas. sextus in quibus duo
(l. Marcus) seofonda in ðam tuoqe eahteða in ðam tuoqe
Mattheus Iohannes. septimus in quibus duo Mattheus Iohannes. octauus in quibus duo Marcus Lucas.
nioða in ðam tuoqe teiða in ðam suindrige of oðrum sundarlice awuritun
nonus in quibus duo Lucas Iohannes. decimus in quibus singuli de quibusdam proprie scribserunt.
of ðon ec ðara underra mercunga þ is rehtsmeawung berhta soðlice hiora sago ðys is j forðon ðerh
10 equidem subiectorum titulorum id est argumentum clara uero eorum narratio haec est. etenim per
syndriga stowa godspella oððer tal gesegen bið togesetet heartlice i lythuon onginnes from ðma
singula loca euangeliorum quidam numerus uidetur adpositus paulatim incipiens a primo
æftton ðy æfterra siðða ðrea j ðerh endebrednisse ðara bocana ende wið fe gaes i gefæres ðonne ðerh sun-
dein secundo postremo tres et per ordinem librorum finem usque progrediens. itaque per sin-
driga talo tal ðerh bishead inbigates i infindas insetena gebecnas i getacnas to chwæm of
gulos numeros supputatio per minii distinctionem inuenitur inserta significans cui de
teñum mercum togesetet tal oncnawes swælce soðlice ærest wuteltice is in ðam forma gif ec in
decem titulis adpositus numerus dinoscitur. ueluti siquidem primum certum est in primo. si uero in
ðam æfttra j ða ilca wisa wið to tenum gif soðlice from ymbeærred an suæ huele of of feour god-
15 secundo et eodem modo usque ad decem. si igitur euoluto uno qualicumque de quattuor euan-
spellum suæ huelcum fæarde i heafodueard ðu walla instonde j eft[e]uunta ða ðe gelic sægdon j stowa i styde
geliis cuilibet capitulo uelis insistere et rescire qui similia dixerint et loca
sundria oncnawa anra gehwelo in ðam gelic aron fespæcon æft anum ðoht swæ hwæs haldes ðu eft redende
propria agnoscere singulorum in quibus eadem sunt prolocuti eiusdem sensus quemquem tenes religens
foregeseted tal j is to soecanne hine in fæmæcune ðene æteawes mercunges undermercad sona gewuta
propositum numerum quaesitumque eum in titulo quem demonstrat tituli subnotatio continuo scire
ðu mæht of oferwritenum ðas in foruuard fore genotad ðu infindes fðon þ swa monig of ðam ða
poteris ex superscriptionibus quas in fronte notatas inuenies quia ut quot de his quae
ðu insoecas gelicra cwedon cymeð gæe i ec soð to oðrum godspella ðerh ðon ilco tal ðene nīmende
20 inquires similia dixerint. ueniens etiam ad reliqua euangelia per eundem numerum quem continent
ðu gesist togesetedo i gegeadrad ðerh sundrigo talo j ec ða in hiora suindrigum stydum i stowum ongelica
uidebis adpositos per singulos numeros atque eos in suis propriisque locis similia
gecwedon ðu onfindes
dixisse repperies.

gesægd is fæmægnisse eusebies
EXPLICIT PRAEFATIO EUSEBII.